

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Aan deze criteria kunnen geen rechten worden ontleend. Onjuistheden en aanpassingen voorbehouden.					
Definitie "datum nieuw-/verbouw": is de datum waarop de aanvraag voor een omgevingsvergunning is ingediend bij de gemeente, dit moet schriftelijk worden aangetoond op basis van een ontvangstbevestiging van de gemeente.					
Definitie "verbouwing": is een bouwkundige wijziging van een bestaand gebouw of een uitbreiding of een gewijzigde indeling (bijv. plaatsen van plateau's, wijzigen hokindeling en/of diere categorie, etc.). Criteria voor nieuw en verbouw mogen beperkt blijven tot het vernieuwde of					
Uitsluitingscriteria					
UIT01	Andere activiteiten	Er worden geen andere activiteiten op het bedrijf (UBN) ontplooid die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming.	Activiteiten die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming zijn o.a., maar niet beperkt tot: - houden van pelsdieren voor productiedoeleinden; - houden van leghennen in verrijkte kooien (tot 01-01-2021 toegestaan in Nederland) en koloniehuisvesting (opvolger van de verrijkte kooi en vanaf 2021 in Nederland de enige toegestane vorm van de 'legbatterij'). De op het ei gestempelde identificatiecode begint met het cijfer 3; - het houden van wilde dieren voor productiedoeleinden; - het houden van ganzen of eenden voor de productie van ganzen- of eendenlever; - het kweken/houden van bedreigde diersoorten, zoals paling, - het houden van vleesrunderen met/ van een dikbil factorras, met een hoge incidentie van keizersneden, zoals bijvoorbeeld Belgisch Blauwen en Verbeterd roodbont. Runderen uit kruisingen dikbil x melkkoe waarbij de stier is geselecteerd op afkalfgemak, vallen hier niet onder; - andere activiteiten welke in strijd (kunnen) zijn met het beleid van de Dierenbescherming.	Controleer en noteer of het bedrijf (UBN) geen andere activiteiten ontplooid die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming.	Critical
UIT03	Genetisch gemanipuleerde dieren	Er zijn geen genetisch gemanipuleerde dieren op het bedrijf (UBN) aanwezig.	Een genetisch gemanipuleerd dier is met gentechnologie aangepast. Genetische technologie of gentechnologie is een vorm van biotechnologie waarbij het DNA van een organisme direct wordt aangepast door extra genen met de gewenste eigenschappen bij een dier in te brengen. De klassieke methodes waarbij DNA van een organisme indirect wordt aangepast, door bijvoorbeeld het kruisen, selecteren, fokken van bepaalde rassen zijn wel toegestaan.	Controleer en noteer of er geen genetisch gemanipuleerde dieren op het bedrijf (UBN) aanwezig zijn.	Critical

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
UIT05	Megastallen norm	De varkens worden niet gehouden in een megastal. Onder een megastal wordt verstaan één UBN (of EU registratienummer) met meer dan 330 NGE.	Om het aantal NGE op het bedrijf te bepalen dient het aantal varkens op basis van de Beter Leven bedrijfs capaciteit (zie A06) te worden vermenigvuldigd met de onderstaande aantallen NGE's per diercategorie: 1 guste, dragende of kraamzeug, 50 kg of meer (op locatie wél gesp. biggen) = 0,2606 NGE 1 guste, dragende of kraamzeug, 50 kg of meer (op locatie géén gesp. biggen) = 0,2370 NGE 1 opfokzeug of-beertje, 20-50 kg of 1 opfokzeug of beer van 50 kg of meer, niet gedekt/dekrijp = 0,0577 NGE 1 big tot 20 kg (op locatie géén zeugen) = 0,0330 NGE 1 big tot 20 kg (op locatie wél zeugen) = 0,0000 NGE 1 vleesvarken vanaf 20 kg = 0,0437 NGE 1 beer, 50 kg of meer, dekrijp = 0,2606 NGE 1 beer, 50 kg of meer, nog niet dekrijp = 0,0577 NGE Bijvoorbeeld de volgende locaties worden binnen het Beter Leven keurmerk als megastal aangemerkt en uitgesloten voor deelname: - vleesvarkensbedrijf met meer dan: 7551 vleesvarkens (7552 x 0,0437 = 330,02 NGE) - vermeerderingsbedrijf met meer dan: 1266 zeugen en bijbehorende gespeende biggen (1267 x 0,2606 = 330,18 NGE) - bedrijf met meer dan: 600 zeugen en 3973 vleesvarkens (601 x 0,2606 + 3973 x 0,0437 = 330,24 NGE) - speenbiggenbedrijf met meer dan: 10.000 speenbiggen (10.001 x 0,0330 = 330,03 NGE) Indien op basis van de bedrijfs capaciteit blijkt dat een bedrijf de maximale bedrijfsgrootte overschrijdt, dan mag de veehouder op basis van een overzicht van het aantal aanwezige dieren per dag (bijv. de diertelling) en het gemiddeld aantal aanwezige dieren van het afgelopen jaar aantonen dat de maximale bedrijfsgrootte op geen enkel moment wordt overschreden. Hiervoor dient gebruik te worden gemaakt van een managementsysteem. Het managementsysteem moet de mogelijkheid bieden om dieraantallen per dag te verwerken en te tonen en het gemiddeld aantal aanwezige dieren weer te geven. Het aantal aanwezige dieren dient up to date gehouden te worden (de veehouder mag maximaal 1 week achterlopen met bijhouden het aantal aanwezige dieren in het managementsysteem) en dienen tot minimaal één jaar terug in het verleden inzichtelijk te zijn. Dieraantallen bijhouden in een Excelbestand of dergelijke is onvoldoende. Het begrip 'megastal' moet niet verward worden met het begrip 'megabedrijf'. Waar een megastal één locatie betreft, gaat het bij een megabedrijf om een veehouderijbedrijf met op meerdere locaties veestallen. Het bedrijf als geheel heeft een zeer groot aantal dieren, maar op de verschillende locaties kan het aantal dieren vergelijkbaar zijn met gangbare bedrijven. Indien bestaande BLK deelnemers (aangemeld vóór 01-01-2022) als gevolg van de NGE diercategorieën de megastallen norm overschrijden, volgt er voor deze deelnemers geen sanctie. Deze deelnemers mogen het aantal BLK dierenplaatsen dat op 31-12-2021 aanwezig was aanhouden. Bij ver- of nieuwbouw wordt het aantal BLK dierenplaatsen verkleind naar 330 NGE of minder. Voor bestaande BLK deelnemers aangemeld vóór 01-01-2012 geldt dat deze deelnemers het aantal dieren dat per 01-01-2012 werd gehouden mogen handhaven en bij ver-/nieuwbouw het gehouden aantal dieren niet nog verder wordt vergroot. NVT bij bestaande stallen die voor 02-05-2026 (datum vaststelling criteria) al deelnemer waren aan het Beter Leven keurmerk. Deze stallen mogen het aantal dieren dat per 02-05-2026 (datum vaststelling criteria) werd gehouden handhaven. Bij ver-/nieuwbouw wordt het gehouden aantal dieren verkleind naar 330 NGE of minder.	Controleer en noteer of het bedrijf de grens voor de maximale bedrijfsgrootte niet overschrijdt. Registreer Noteer het aantal NGE dat aanwezig is op het bedrijf op basis van het aantal BLK dierenplaatsen zoals vastgesteld in criteria A00 en verder. Indien het bedrijf de maximale bedrijfsgrootte overschrijdt op basis van het aantal BLK dierenplaatsen, maar in werkelijkheid minder dieren houdt, controleer en noteer of het bedrijf de maximale bedrijfsgrootte niet overschrijdt op basis van: • Het gemiddeld aantal aanwezige dieren van het afgelopen jaar. • Minimaal 10 steekproeven van dagen waarop varkens worden aangevoerd of opgelegd en dagen voordat de varkens worden afgevoerd. Deze controle vindt plaats aan de hand van een managementsysteem.	Major

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
UIT06	Etage-stal Bouwlagen	Op het bedrijf (UBN) Binnen-gebouwen wordt alleen de begane grond gebruikt voor het houden van dieren. <u>Met uitzondering van volière- en scharrelstallen voor legkippen waar ten hoogste twee bouwlagen gebruikt mogen worden.</u>	Zogenaamde etage-stallen, waarbij dieren op meerdere bouwlagen/verdiepingen/etages worden gehouden zijn uitgesloten voor deelname aan het Beter Leven-keurmerk. Dit criterium is per 01-01-2017 van kracht geworden. Nieuwe bedrijven met een etagestal die zich, na deze datum, aanmelden voor het Beter Leven-keurmerk komen niet in aanmerking voor het Beter Leven-keurmerk. NVT bij bestaande stallen die voor 01-01-2017 al deelnemer waren aan het Beter Leven-keurmerk. Maar deze stallen mogen na 01-01-2017 bij nieuw-/verbouw geen nieuwe etagestallen meer (bij)bouwen. NVT bij plateau's, plateau's vallen niet onder de definitie van etagestallen. Een bedrijf (UBN) met een stal, waarbij dieren op meerdere bouwlagen/verdiepingen/etages worden gehouden, die zich na 01-09-2016 aanmeldt voor het Beter Leven-keurmerk komt niet in aanmerking voor het Beter Leven-keurmerk. Dit criterium is niet van toepassing bij: - een bedrijf (UBN) met een stal met meer dan één bouwlaag die voor 01-09-2016 al deelnemer was aan het Beter Leven-keurmerk. Bij nieuw-/verbouw mogen deze bedrijven geen stal met meer dan één bouwlaag (bij)bouwen. - verhoogde leefplatforms/-plateaus. Plateau's vallen niet onder de definitie van etagestallen. <u>- volière- en scharrelstallen (of een combinatie van beide houderijsystemen): Volière- en scharrelstallen voor hennen waar ten hoogste twee bouwlagen worden gebruikt voor het houden van dieren, zijn (altijd) uitgezonderd van dit verbod op etagestallen. Deze uitzondering geldt zowel voor bestaande als voor nieuwe deelnemers. Dit komt overeen met provinciale regelgeving (o.a. de Brabantse zorgvuldigheidsscore en Overijssel).</u>	Controleer of het bedrijf alleen dieren houdt op de begane grond. Indien er wel een etagestal op het bedrijf is controleer of het bedrijf al voor 01-01-2017 deelname aan het Beter Leven-keurmerk en of er geen nieuw-/verbouw heeft plaatsgevonden na deze datum. NVT bij plateau's, plateau's vallen niet onder de definitie van etagestallen. Controleer en noteer of het bedrijf (UBN) alleen dieren houdt op één bouwlaag, namelijk de begane grond. Indien er op het bedrijf (UBN) een stal dieren houdt op meer dan één bouwlaag, controleer of het bedrijf (UBN) al voor 01-09-2016 deelnam aan het Beter Leven-keurmerk en of er bij nieuw-/verbouw geen stal met meer dan één bouwlaag is (bij)gebouwd na deze datum. <u>Controleer en noteer bij volière- en scharrelstallen of dieren op maximaal 2 bouwlagen gehouden worden.</u>	Critical
UIT07	Ketenregisseur	Het veehouderijbedrijf is aangesloten bij een door de Stichting Beter Leven-keurmerk goedgekeurde ketenregisseur.	Een ketenregisseur is bijvoorbeeld een <u>veevoerproducent</u> , slachterij, verwerker of een intermediair die binnen de keten de verschillende schakels aan elkaar koppelt van primair bedrijf tot verwerker/verkoper en alle schakels die daar tussenin kunnen zitten en regie voert op de bij zijn keten aangesloten bedrijven.	Controleer of het bedrijf is aangesloten bij minimaal 1 door de Stichting Beter Leven-keurmerk goedgekeurde ketenregisseur. Noteer de ketenregisseur(s).	Critical Major
UIT08	Medewerking	De deelnemer is verplicht BLK controleurs die namens de Certificerende Instantie of namens de Stichting Beter Leven-keurmerk controles uitvoeren toe te laten op het bedrijf en alle medewerking te verlenen.	Indien de controleurs toegang tot het bedrijf wordt geweigerd of er wordt geen medewerking verleend wordt het bedrijf uitgesloten van deelname, tenzij het bedrijf een beroep kan doen op overmacht. Van overmacht is o.a. sprake bij bijvoorbeeld een uitbraak van een besmettelijke dierziekte waarbij de overheid een bezoekersverbod instelt of bij een sterfgeval in de familie. Dit is geen uitputtende lijst. De controleurs zullen in de praktijk vaststellen wanneer er sprake is van overmacht.	<u>Indien de controleurs toegang tot het bedrijf wordt geweigerd of er wordt geen medewerking verleend, noteer waarom toegang wordt geweigerd/geen medewerking wordt verleend en of dit wel/geen overmacht betreft.</u>	Critical

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
UIT09	Alle aanwezige varkens zijn BLk waardig	Alle varkens die op het bedrijf (UBN) aanwezig zijn voldoen aan de criteria van het Beter Leven keurmerk varken 3 4 sterren.	Indien een vleesvarkensbedrijf besluit te stoppen met BLk en het bedrijf op enig moment niet-BLK waardige biggen aanvoert, mogen onder bepaalde voorwaarden de nog aanwezige BLk waardige vleesvarkens voor een bepaalde periode worden afgevoerd als BLk waardig. Hierbij gelden de volgende voorwaarden: 1. Max. 3 maanden, na aanvoeren eerste niet-BLK biggen, mogen er BLk vleesvarkens worden afgevoerd, daarna niet meer. De einddatum van het BLk varken certificaat wordt op deze datum gezet (datum aanvoer eerste niet-BLK biggen + drie maanden). 2. Het bedrijf mag hier alleen gebruik van maken als het echt stopt met BLk. Het bedrijf mag zich daarom, gedurende minimaal een jaar, niet meer aanmelden voor BLk. Bij hernieuwde aanmelding dient eerst een nieuwe ingangscontrolle te worden uitgevoerd en moeten alle aanwezige dieren op het bedrijf weer BLk waardig zijn. Indien een varkensbedrijf besluit te stoppen met BLk en het bedrijf op enig moment biggen oplegt onder niet-BLK omstandigheden, mogen onder bepaalde voorwaarden de nog aanwezige BLk waardige biggen en/of vleesvarkens voor een bepaalde periode worden afgeleverd/afgevoerd als BLk waardig. Voor de BLk vermeerderders gelden de volgende voorwaarden: - Maximaal 3 maanden na het opleggen van de eerste niet-BLK biggen mogen er nog BLk waardige biggen van de stoppende BLk vermeerderder worden afgeleverd aan andere BLk varkensbedrijven, daarna niet meer. De einddatum van het BLk certificaat wordt op deze datum gezet (datum opleggen eerste niet-BLK biggen + 3 maanden). - Zodra het bedrijf overstapt op het opleggen van biggen onder niet-BLK omstandigheden, leegt het bedrijf alleen nog maar biggen op onder niet-BLK omstandigheden. Er mogen hierna geen biggen meer worden opgelegd onder BLk omstandigheden. - De BLk en niet-BLK waardige biggen worden gekanaliseerd van elkaar gehouden. Tijdens de BLk controle wordt hier op gecontroleerd op basis van leeftijd en castratie van biggen. - De SBLk en CI worden op de hoogte gesteld van het opleggen van biggen onder niet-BLK omstandigheden. Dit dient uiterlijk 1 week na het opleggen te gebeuren. - Er wordt voor de einddatum van het BLk certificaat een onaangekondigde controle uitgevoerd op kosten van de veehouder. - Een bedrijf mag hier alleen gebruik van maken als het bedrijf ook echt stopt met BLk. Het bedrijf mag zich daarom, minimaal één jaar lang, niet meer aanmelden voor BLk. Bij hernieuwde aanmelding dient eerst een nieuwe ingangscontrolle te worden uitgevoerd en moeten alle aanwezige dieren op het bedrijf weer BLk waardig zijn.	Controleer en noteer of er op het bedrijf (UBN) alleen varkens aanwezig zijn die voldoen aan de criteria van het Beter Leven keurmerk varken 3 4 sterren. Wanneer van toepassing, noteer datum van eerste aanvoer niet-BLK biggen en/of datum afvoer laatste BLk vleesvarkens. Controleer bij stoppende bedrijven of er wordt voldaan aan de voorwaarden. Noteer de bevindingen.	Major

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
			Voor BLK vleesvarkensbedrijven gelden de volgende voorwaarden: - Maximaal 3 maanden na aanvoeren eerste niet-BLK biggen mogen er nog BLK vleesvarkens van het stoppende BLK vleesvarkensbedrijf worden afgevoerd, daarna niet meer. De einddatum van het BLK certificaat wordt op deze datum gezet (datum aanvoer eerste niet-BLK biggen + drie maanden). - Een bedrijf mag hier alleen gebruik van maken als het bedrijf ook echt stopt met BLK. Het bedrijf mag zich daarom, minimaal één jaar lang, niet meer aanmelden voor BLK. Bij hernieuwde aanmelding dient eerst een nieuwe ingangscontrolle te worden uitgevoerd en moeten alle aanwezige dieren op het bedrijf weer BLK waardig zijn. Voor BLK gesloten bedrijven gelden de volgende voorwaarden: - Maximaal 3 maanden na het opleggen van de eerste niet-BLK biggen mogen er nog BLK waardige biggen van het stoppende BLK gesloten varkensbedrijf worden afgeleverd aan andere BLK varkensbedrijven, daarna niet meer. - Maximaal 6 maanden na het opleggen van de eerste niet-BLK biggen mogen er nog BLK waardige vleesvarkens van het stoppende BLK gesloten varkensbedrijf worden afgevoerd naar de slachterij, daarna niet meer. - De einddatum van het BLK certificaat wordt op deze datum gezet (datum opleggen eerste niet-BLK biggen + 6 maanden). - Zodra het bedrijf overstapt op het opleggen van biggen onder niet-BLK omstandigheden, legt het bedrijf alleen nog maar biggen op onder niet-BLK omstandigheden. Er mogen hierna geen biggen meer worden opgelegd onder BLK omstandigheden. - De BLK en niet-BLK waardige biggen en vleesvarkens worden gekanaliseerd van elkaar gehouden. Tijdens de BLK controle wordt hier op gecontroleerd op basis van leeftijd en castratie van biggen. - De SBLK en CI worden op de hoogte gesteld van het opleggen van biggen onder niet-BLK omstandigheden. Dit dient uiterlijk 1 week na het opleggen te gebeuren. - Er wordt voor de einddatum van het BLK certificaat een onaangekondigde controle uitgevoerd op kosten van de veehouder. - Een bedrijf mag hier alleen gebruik van maken als het bedrijf ook echt stopt met BLK. Het bedrijf mag zich daarom, minimaal één jaar lang, niet meer aanmelden voor BLK. Bij hernieuwde aanmelding dient eerst een nieuwe ingangscontrolle te worden uitgevoerd en moeten alle aanwezige dieren op het bedrijf weer BLK waardig zijn.		

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Algemeen					
AQ1a	Alle aanwezige varkens zijn BLK waardig	Alle varkens die op het bedrijf (UBN) aanwezig zijn voldoen aan de criteria van het Beter Leven keurmerk.	Indien een varkensbedrijf besluit te stoppen met BLK en het bedrijf op enig moment biggen oplegt onder niet-BLK omstandigheden, mogen onder bepaalde voorwaarden de nog aanwezige BLK waardige biggen en/of vleesvarkens voor een bepaalde periode worden afgeleverd/afgevoerd als BLK waardig. Voor de BLK vermeerderders gelden de volgende voorwaarden: - Maximaal 3 maanden na het opleggen van de eerste niet-BLK biggen mogen er nog BLK waardige biggen van de stoppende BLK vermeerderder worden afgeleverd aan andere BLK varkensbedrijven, daarna niet meer. De einddatum van het BLK certificaat wordt op deze datum gezet (datum opleggen eerste niet-BLK biggen + 3 maanden). - Zodra het bedrijf overstapt op het opleggen van biggen onder niet-BLK omstandigheden, legt het bedrijf alleen nog maar biggen op onder niet-BLK omstandigheden. Er mogen hierna geen biggen meer worden opgelegd onder BLK omstandigheden. - De BLK en niet-BLK waardige biggen worden gekanaliseerd van elkaar gehouden. Tijdens de BLK controle wordt hier op gecontroleerd op basis van leeftijd en castratie van biggen. - De SBLK en CI worden op de hoogte gesteld van het opleggen van biggen onder niet-BLK omstandigheden. Dit dient uiterlijk 1 week na het opleggen te gebeuren. - Er wordt voor de einddatum van het BLK certificaat een onaangekondigde controle uitgevoerd op kosten van de veehouder. - Een bedrijf mag hier alleen gebruik van maken als het bedrijf ook echt stopt met BLK. Het bedrijf mag zich daarom, minimaal één jaar lang, niet meer aanmelden voor BLK. Bij hernieuwde aanmelding dient eerst een nieuwe ingangscntrole te worden uitgevoerd en moeten alle aanwezige dieren op het bedrijf weer BLK waardig zijn. Voor BLK vleesvarkensbedrijven gelden de volgende voorwaarden: - Maximaal 3 maanden na aanvoeren eerste niet-BLK biggen mogen er nog BLK vleesvarkens van het stoppende BLK vleesvarkensbedrijf worden afgevoerd, daarna niet meer. De einddatum van het BLK certificaat wordt op deze datum gezet (datum aanvoer eerste niet-BLK biggen + drie maanden). - Een bedrijf mag hier alleen gebruik van maken als het bedrijf ook echt stopt met BLK. Het bedrijf mag zich daarom, minimaal één jaar lang, niet meer aanmelden voor BLK. Bij hernieuwde aanmelding dient eerst een nieuwe ingangscntrole te worden uitgevoerd en moeten alle aanwezige dieren op het bedrijf weer BLK waardig zijn. Voor BLK gesloten bedrijven gelden de volgende voorwaarden: - Maximaal 3 maanden na het opleggen van de eerste niet-BLK biggen mogen er nog BLK waardige biggen van het stoppende BLK gesloten varkensbedrijf worden afgeleverd aan andere BLK varkensbedrijven, daarna niet meer. - Maximaal 6 maanden na het opleggen van de eerste niet-BLK biggen mogen er nog BLK waardige vleesvarkens van het stoppende BLK gesloten varkensbedrijf worden afgevoerd naar de slachterij, daarna niet meer. - De einddatum van het BLK certificaat wordt op deze datum gezet (datum opleggen eerste niet-BLK biggen + 6 maanden). - Zodra het bedrijf overstapt op het opleggen van biggen onder niet-BLK omstandigheden, legt het bedrijf alleen nog maar biggen op onder niet-BLK omstandigheden. Er mogen hierna geen biggen meer worden opgelegd onder BLK omstandigheden. - De BLK en niet-BLK waardige biggen en vleesvarkens worden gekanaliseerd van elkaar gehouden. Tijdens de BLK controle wordt hier op gecontroleerd op basis van leeftijd en castratie van biggen. - De SBLK en CI worden op de hoogte gesteld van het opleggen van biggen onder niet-BLK omstandigheden. Dit dient uiterlijk 1 week na het opleggen te gebeuren. - Er wordt voor de einddatum van het BLK certificaat een onaangekondigde controle uitgevoerd op kosten van de veehouder. - Een bedrijf mag hier alleen gebruik van maken als het bedrijf ook echt stopt met BLK. Het bedrijf mag zich daarom, minimaal één jaar lang, niet meer aanmelden voor BLK. Bij hernieuwde aanmelding dient eerst een nieuwe ingangscntrole te worden uitgevoerd en moeten alle aanwezige dieren op het bedrijf weer BLK waardig zijn.	Controleer of er op het bedrijf geen varkens aanwezig zijn die niet-BLK waardig zijn. Controleer bij stoppende bedrijven of er wordt voldaan aan de voorwaarden. Noteer de bevindingen.	Major

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
A01	Meldingsplicht	De BLK deelnemer is verplicht om iedere wijziging die van invloed is/kan zijn op de deelname aan BLK of het BLK certificaat onverwijld schriftelijk te melden aan de certificerende instantie en de ketenregisseur.	Wijzigingen zijn, maar niet beperkt tot: a. (Tijdelijke) beëindiging van het bedrijf, ongeacht de reden. b. Overdracht van het bedrijf naar een nieuwe rechtspersoon/eigenaar c. Wijziging van UBN d. Verlies van een erkenning of een certificaat waardoor er niet meer kan worden voldaan aan de geldende BLK criteria f. Etc. <u>De ketenregisseur geeft de wijzigingen door aan de Certificerende Instantie en de Stichting Beter Leven keurmerk.</u>	Controleer of wijzigingen die van invloed zijn op de deelname aan BLK uit het voorgaande jaar zijn gemeld aan de CI en de ketenregisseur <u>en zo ja, noteer deze.</u>	Minor
A02	Kennis & vaardigheden	De veehouder kan aantonen dat de veehouder en zijn personeel de nodige kennis en vaardigheden heeft van diergezondheid, dierenwelzijn, diergedrag en van diverse veehouderijssystemen.	Het bedrijfseigen personeel heeft tenminste: - MAS veehouderij of - 1 jaar werkervaring in de <u>intensieve</u> varkenshouderij, of - werkt onder verantwoordelijkheid van iemand met genoemde kwalificaties. Diploma's en certificaten zijn aanwezig op het bedrijf. Hiervan wordt een overzicht bijgehouden.	Controleer en noteer of het overzicht van de kennis en kwalificaties van de veehouder en het personeel aanwezig is en of het voldoet aan de voorwaarden. Noteer de laatste datum waarop het overzicht is aangepast.	Minor
A03	<u>Cursus Workshop</u> mens-dier interactie	<u>De bedrijfsleider/bedrijfsvoerder</u> <u>Al het vaste personeel dat met levende dieren omgaat</u> van elke aan Beter Leven deelnemende varkenshouderijlocatie dient een door de Dierenbescherming goedgekeurde <u>cursus workshop</u> mens-dier interactie gevolgd te hebben. <u>Iemand die nieuw op een varkensbedrijf met varkens gaat werken volgt z.s.m. doch uiterlijk binnen 1 jaar een cursus-workshop mens-dier interactie. Het volgen van een opfriscursus is minimaal eens in de vijf jaar verplicht. Dit wordt geteld vanaf de datum dat er een workshop mens-dier interactie gevolgd is. Indien dit langer dan 5 jaar geleden is, dient er na het eerste jaar vanaf in werking treden van de criteria, oftewel vanaf 02-05-2027, een opfriscursus gevolgd te zijn.</u> <u>Tot 02-05-2027 een jaar na (datum vaststelling criteria) geldt deze verplichting alleen voor de varkenshouder/bedrijfsleider. Indien het volgen van de workshop binnen een jaar niet lukt vanwege gebrek aan plek bij cursusaanbieders, dient er binnen dat jaar een aanmelding te zijn voor een workshop.</u>	<u>Het belangrijkste element van de cursus workshop is bewustwording van de effecten van het eigen gedrag op het welzijn van varkens. Randvoorwaarden cursus mens-dier interactie (bijv. Varkenssignalen):</u> 1- wordt verzorgd door een ervaren deskundige op het gebied van varkenswelzijn en gezondheid, 2- minimaal 3 uur van de trainingcursus is ingevuld met praktijkvoorbeelden (in de stal en/of met video- en fotomateriaal) waarbij cursist leert signalen in het diergedrag of uiterlijk te vertalen naar concrete positieve of negatieve oorzaken van dit gedrag of uiterlijk, 3- er is aandacht voor de effecten van het gedrag van de varkenshouder op de te verzorgen dieren 4- er is aandacht voor de positieve consequenties van een goede mens-dier interactie op financiële en productieresultaten. Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor <u>de beoordelingscriteria voor cursussen-workshops mens-dier interactie. Hier is ook een lijst met goedgekeurde cursussen-workshops mens-dier interactie te vinden.</u> <u>Vast personeel zijn de medewerkers in loondienst met een arbeidsovereenkomst.</u>	Controleer of de <u>varkenshouder/bedrijfsleider/voerder</u> , binnen 1 jaar na certificering voor BLK, een bewijs van deelname heeft behaald van een <u>cursusworkshop</u> die is goedgekeurd door de Dierenbescherming. <u>Indien van toepassing, controleer of een opfriscursus binnen vijf jaar na volgen van de workshop heeft plaatsgevonden of na het eerste jaar vanaf in werking treden van de criteria, oftewel vanaf 02-05-2027.</u> <u>Per jaar na vanaf 02-05-2027 (datum vaststelling criteria), controleer of al het vaste personeel dat met levende dieren omgaat, binnen 1 jaar, een bewijs van deelname heeft behaald van een cursus-workshop die is goedgekeurd door de Dierenbescherming. Indien van toepassing, controleer of een opfriscursus binnen vijf jaar na volgen van de workshop heeft plaatsgevonden.</u> Noteer <u>de naam van de</u> gevolgde <u>cursus-workshop</u> <u>en de datum waarop de cursus-workshop gevolgd is. Indien van toepassing, noteer dit ook van de opfriscursus.</u>	Minor
A03a	<u>Jaarlijkse cursussen op het bedrijf</u> <u>Bijscholing</u>	Jaarlijks worden minimaal twee <u>cursusdagdelen</u> voor bijscholing op het eigen bedrijf of een ander bedrijf verzorgd over varkens. <u>Al het vaste personeel dat met levende dieren omgaat dient hierbij aanwezig te zijn.</u>	<u>Minstens één cursusdagdeel per jaar gaat over positieve mens-dier interactie. Andere onderwerpen voor een cursus bijscholing zijn bijvoorbeeld het tegengaan van staartbiten en het bedrijfsgezondheidsplan. De cursussen mogen bijscholing dient bijvoorbeeld gegeven te worden door de eigen dierenarts, of door een ter zake andere deskundige. Daarnaast mag het ook in de vorm van een studiebijeenkomst/studieclub zijn of via een online bijscholing.</u> <u>De vereiste cursus workshop mens-dier interactie onder A03a telt niet mee voor criterium A03a.</u>	<u>Controleer en noteer of er jaarlijks minimaal twee cursusdagdelen over varkens zijn verzorgd, waarbij minstens één cursusdagdeel per jaar gaat over positieve mens-dier interactie. Controleer en noteer of al het vaste personeel hierbij aanwezig was middels een bewijs van deelname/inschrijving, wanneer de cursussen zijn bijscholing is gevolgd en door wie deze cursussen zijn bijscholing is gegeven.</u> <u>Vast personeel zijn de medewerkers in loondienst met een arbeidsovereenkomst.</u>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
A04.3	IKB-certificaat- Ketenkwaliteitssysteem	Het varkensbedrijf De-hele-keten is conform de regeling IKB of Holland Varken Quality Varken en/of gecertificeerd. Dit IKB-systeem is door GlobalGap IFA-Pigs als gelijkwaardig erkend.	Er kan ook worden volstaan met: 1. een certificaat van een, door de Dierenbescherming als gelijkwaardig erkend, ketenkwaliteitssysteem, zie de SBLk website voor een lijst <u>hier</u> van door de Dierenbescherming-erkende, gelijkwaardige systemen , of 2. een IKB <u>of Holland Varken Quality</u> controlerapport (zonder afgifte van een IKB <u>of Holland Varken Quality</u> certificaat), niet ouder dan 1 jaar, uitgevoerd door een erkende Certificatie Instelling waaruit blijkt dat het bedrijf voldoet aan IKB <u>of Holland Varken Quality</u> , m.u.v. van specifieke criteria waarvan de Dierenbescherming heeft vastgesteld dat hieraan voor het Beter Leven keurmerk niet aan hoeft te worden voldaan.	Controleer <u>en noteer</u> of het bedrijf een geldig IKB <u>of Holland Varken Quality</u> certificaat heeft <u>van een IKB-systeem</u> . <u>Noteer de vervaldatum van het IKB of Holland Varken Quality certificaat dat door GlobalGap IFA-Pigs als gelijkwaardig is erkend, h</u> Het register van het ketenkwaliteitssysteem betreffende IKB-systeem is hierbij leidend.	Major
A05	I&R regeling	De varkenshouder meldt de aan- en afvoer van varkens van zijn bedrijf, conform de "Regeling identificatie en registratie van dieren".	Bij buitenlandse bedrijven dient de aan- en afvoer van varkens te worden gemeld conform de Richtlijn 92/102/EEG: de identificatie en de registratie van dieren, of daarvan afgeleide nationale regelgeving.	Controleer <u>en noteer aan de hand van de</u> administratie, aanvoerbonnen en afvoerbonnen <u>of de aan- en afvoer conform de 'Regeling identificatie en registratie van dieren' of de Richtlijn 92/102/EEG gebeurt</u> .	Minor
A06	Bepalen Beter Leven- bedrijfs capaciteit	De bedrijfs capaciteit voor het houden van Beter Leven varkens dieren wordt berekend en vastgelegd door de Certificatie Instelling. Certificerende instantie die het Beter Leven certificaat afgeeft.	Als er veranderingen in de capaciteit worden doorgevoerd na de vorige controle, dan dient de bedrijfs capaciteit tijdens de huidige controle opnieuw te worden berekend en vastgelegd.	Bereken de capaciteit voor het houden van varkens dieren bij de ingangscapaciteit en wanneer er in het voorgaande jaar wijzigingen in de bedrijfsindeling zijn doorgevoerd. De capaciteit voor het houden van varkens dieren wordt op basis van de Beter Leven criteria per categorie (beren, zeugen, gespeende biggen, vleesvarkens) berekend. Leg de bedrijfs capaciteit vast in criteria A00 en verder door het aantal varkens dieren per type hok/afdeling te bepalen en dit te vermenigvuldigen met het aantal hokken/afdelingen van dit type op het bedrijf.	Major
Voeding					
AV01	Voer	Er dient voldoende voer verstrekt te worden op basis van de voedings- en gedragsbehoeften (bijvoorbeeld exploratiegedrag en verzadiging).		Controleer <u>en noteer</u> de conditie van de dieren en de voerverstrekking.	Minor
AV01a	Brijvoer <u>AANBEVELING</u>	Varkens worden niet uitsluitend gevoerd met brijvoer. Indien de basis uit brijvoer bestaat, worden hiernaast dagelijks ook vaste voeders verstrekt.	Varkens in de natuur zijn vele uren bezig met het zoeken en wroeten naar vast voedsel, wat vervolgens gedurende een lange eettijd wordt genuttigd. Het voeren van brij verkort de eettijd drastisch met weinig kauwbewegingen. Het volledig voeren met brijvoer sluit niet goed aan bij de gedragsmatige behoeften van varkens. Daarbij toont onderzoek aan dat varkens vaker bevuild raken in huisvesting met volledige brijvoer systemen.	Controleer of niet uitsluitend brijvoer verstrekt wordt.	<u>Aanbeveling</u>
AV02.3	GMP+ gecertificeerd voer	Er wordt alleen GMP+ of <u>BiObiologisch</u> gecertificeerd voer verstrekt afkomstig van een GMP+ resp. <u>BiObiologisch</u> gecertificeerde voerleverancier.	Voedermiddelen uit eigen teelt voldoen aan de voorwaarden van de GMP code Eigenteelt of <u>BiObiologisch</u> . In geval van buurmansteelt heeft de varkenshouder vastgesteld dat de leverancier voldoet aan alle eisen uit de GMP code Eigenteelt of is <u>BiObiologisch</u> gecertificeerd. Buitenlandse bedrijven kunnen ook voer verstrekken afkomstig van een leverancier die is gecertificeerd door een kwaliteitssysteem voor diervoer dat minimaal gelijkwaardig is aan GMP+.	Controleer <u>en noteer</u> aan de hand van de voederbonnen of het voer GMP+ of <u>BiObiologisch</u> is of voldoet aan de GMP code Eigenteelt. Noteer naam en plaats GMP+ of <u>BiObiologisch</u> diervoerleverancier.	Minor
AV03	Drinkwater	Ieder varken ouder dan 2 weken beschikt permanent over voldoende, vers drinkwater van voldoende kwaliteit.	Bij brijvoer betekent dit dat er aparte drinknippels/-bakken met vers drinkwater aanwezig moeten zijn.	Controleer of er zonder beperkingen drinkwater verstrekt wordt. Noteer <u>afwijkingen de bevindingen</u> . <u>Controleer en noteer bij brijvoer of er aparte drinknippels/-bakken met vers drinkwater aanwezig zijn.</u>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AV04	Analyse waterkwaliteit	De kwaliteit van het drinkwater wordt 4x minstens twee keer per jaar geanalyseerd. <u>De monsters moeten op dierniveau (drinknippel of drink- of brijbak) genomen worden, niet op bronniveau, één monster per kwartaal. Minimaal één monster wordt door een onafhankelijke monsternemer genomen en wordt zowel chemisch als bacteriologisch geanalyseerd. Het andere monster mag door de veehouder zelf worden genomen en wordt in elk geval bacteriologisch geanalyseerd.</u>	Het analyserend laboratorium moet ISO/IEC 17025 geaccrediteerd zijn. <u>Tussen beide analyses zit minimaal 4 maanden tijd.</u> <u>Een onafhankelijke monsternemer is bijvoorbeeld de controleur van de Certificatie Instelling, de bedrijfsseigen dierenarts of een gespecialiseerde drinkwater monsternemer (bijv. iemand die beroepsmatig veehouderijbedrijven adviseert over drinkwaterkwaliteit en daarbij regelmatig drinkwatermonsters neemt).</u> <u>Als het bedrijf gebruik maakt van leidingwater hoeft er geen chemisch onderzoek plaats te vinden, aangezien het waterleidingbedrijf op basis van wetgeving regelmatig op chemische parameters moet controleren.</u>	Controleer <u>a.d.h.v. facturen en testrapportages</u> of de analyses hebben plaatsgevonden <u>en of tussen beide analyses minimaal 4 maanden tijd zit.</u> <u>Noteer de data waarop de watermonsters zijn geanalyseerd. Controleer en noteer wie de monsters genomen heeft, welke punten bemonsterd zijn en op welke manier de monsters zijn geanalyseerd (chemisch, bacteriologisch).</u>	Minor
AV04a	Analyse waterkwaliteit	<u>De monsters moeten op dierniveau (drinknippel of drink- of brijbak) genomen worden, niet op bronniveau.</u>		Controleer of de monsters op dierniveau (drinknippel of drink- of brijbak) genomen worden. Vraag na op welke manier de monsters genomen zijn.	Minor
AV04b	Analyse waterkwaliteit	<u>Minimaal 1 monster wordt door een onafhankelijke monsternemer genomen en wordt zowel chemisch als bacteriologisch geanalyseerd.</u>	<u>Een onafhankelijke monsternemer is bijvoorbeeld de controleur van de Certificatie Instelling, de bedrijfsseigen dierenarts of een gespecialiseerde drinkwater monsternemer (bijv. iemand die beroepsmatig veehouderijbedrijven adviseert over drinkwaterkwaliteit en daarbij regelmatig drinkwatermonsters neemt).</u> <u>Als het bedrijf gebruikt maakt van leidingwater hoeft er geen chemisch onderzoek plaats te vinden, aangezien het waterleidingbedrijf op basis van wetgeving regelmatig op chemische parameters moet controleren.</u>	Vraag na wie de monsters genomen heeft en welke punten bemonsterd zijn. Controleer a.d.h.v. facturen en testrapportages.	Minor
AV04c	Analyse waterkwaliteit	<u>De overige 3 monsters mogen door de varkenshouder zelf worden genomen en worden in elk geval bacteriologisch geanalyseerd.</u>		Vraag na wie de monsters genomen heeft en welke punten bemonsterd zijn. Controleer a.d.h.v. facturen en testuitslagen.	Minor
AV04d	Analyse waterkwaliteit	De analyse moet aantonen dat het drinkwater voor de varkens van voldoende kwaliteit is doordat het voldoet aan de relevante nationale standaard. <u>Indien de uitslag van de analyse afwijkt van de standaard, worden maatregelen genomen om de waterkwaliteit te verbeteren en wordt de analyse aansluitend herhaald totdat er wel aan de standaard wordt voldaan.</u>	In Nederland is de relevante, nationale standaard de kwaliteitseisen die de Gezondheidsdienst voor Dieren aan drinkwater voor varkens stelt. Zie http://www.gddiergezondheid.nl/diergezondheid/management/drinkwater/referentiewaarden%20vee drinkwaterkwaliteit <u>voor de grenswaarden van veedrinkwater</u> . <u>De waarden in de kolom 'goed, kunnen als veilig voor de betreffende diersoort worden beschouwd.</u> Afwijken van <u>deze de relevante, nationale</u> standaard is alleen toegestaan als dit is terug te herleiden tot een additief dat is voorgeschreven door de bedrijfsseigen dierenarts (zie ook AV04e).	Beoordeel <u>de</u> testresultaten en indien van toepassing controleer of herstellende maatregelen zijn genomen en opnieuw monsters zijn geanalyseerd. <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AV04e	Analyse waterkwaliteit <u>Voorbehandelen water</u>	Het voorbehandelen van water zoals <u>bijv. aanzuren</u> (bijv. verlagen pH, verhogen ammonium) is alleen toegestaan op advies en/of onder begeleiding van de bedrijfsseigen dierenarts.	Indien bij het voorbehandelen van water de relevante, nationale standaard (in Nederland de kwaliteitseisen die de Gezondheidsdienst voor Dieren aan drinkwater voor varkens stelt) niet overschreden wordt <u>en</u> , mag dit gebeuren zonder tussenkomst van de dierenarts.	Kijk na op de testresultaten of vraag na of het drinkwater behandeld wordt en of dit onder begeleiding van dierenarts gebeurt. Bv door vermelding in bezoekverslagen of BGP. <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AV04f	<u>Plan van aanpak waterkwaliteit</u>	<u>Indien de uitslag van de analyse afwijkt van de relevante, nationale standaard, wordt een Plan van Aanpak opgesteld en worden maatregelen genomen om de waterkwaliteit te verbeteren. De analyse wordt herhaald totdat er wel aan de standaard wordt voldaan.</u>		Beoordeel de testresultaten en indien van toepassing controleer of een PVA aanwezig is, herstellende maatregelen zijn genomen en opnieuw monsters zijn geanalyseerd. <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AV05a	<u>Duurzame soja</u>	<u>Alle soja in het voer is afkomstig van een gecertificeerd, verantwoord productiesysteem.</u>	<u>Leden van Nevedi kopen soja uit een verantwoord productiesysteem in. Een volledige ledenlijst van Nevedi is te vinden op: https://www.nevedi.nl/vereniging/leden?pageindex=.</u> <u>Als de varkenshouder voer inkoop van een partij die geen lid is van Nevedi, kan verantwoorde soja worden aangetoond door een aanvullende certificering van de leverancier. Soja die wordt verkocht met certificaat die valt onder de FEFAC Soy Sourcing Guidelines 2021 voldoen, zijn toegestaan. De meest recente lijst is te vinden op: https://standardsmap.org/en/identify?client=FEFAC</u>	Controleer en noteer of de voerleverancier lid is van Nevedi. <u>Noteer de naam van de voerleverancier.</u> <u>Zo niet: Controleer via voerbonnen of een kopie van de aanvullende certificering van de voerleverancier of gecertificeerde soja gebruikt is. Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AV05b	<u>Duurzame palmproducten</u>	<u>Alle palmproducten (bijvoorbeeld palmolie en palmpitschilfers) in het voer zijn afkomstig van een gecertificeerd, verantwoord productiesysteem.</u>	<u>Leden van Nevedi kopen palm uit een verantwoord productiesysteem in. Een volledige ledenlijst van Nevedi is te vinden op: https://www.nevedi.nl/vereniging/leden?pageindex=.</u> <u>Als de varkenshouder voer inkoop van een partij die geen lid is van Nevedi, kan verantwoorde palm worden aangetoond door een aanvullende certificering van de leverancier. Toegestane certificaten van de leverancier zijn:</u> - Biologisch, gecertificeerde leveranciers - RSPO gecertificeerde leveranciers, deze zijn te vinden op: https://rspo.org/certification/search-for-supply-chain-certificate-holders	<u>Enkel afzet in Nederland: Controleer en noteer of de voerleverancier lid is van Nevedi. Noteer de naam van de voerleverancier.</u> <u>Aanvullend of uitsluitend afzet in buitenland: controleer op basis van overige toegestane certificaten van de leverancier via voerbonnen of er duurzame palmproducten zijn gebruikt. Noteer de bevindingen.</u>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
<u>AV06</u>	<u>GMO-vrij voer</u>	<u>Het voer is vrij van GMO's.</u>	<u>Dit kan worden aangetoond door een GMP+ MI 5.4 105 of biologisch certificaat van de leverancier.</u>	<u>Controleer aan de hand van de voederbonnen of het voer GMP+ MI 5.4 105 of biologisch gecertificeerd is. Noteer naam en plaats GMP+ MI 5.4 105 of biologische diervoerleverancier.</u>	<u>Minor</u>
Hygiëneplan					
<u>G913</u>	Hygiëneplan	Het varkensbedrijf heeft een bedrijfsspecifiek hygiëneplan, dit mag een onderdeel zijn van het bedrijfsgezondheidsplan, waarin systematisch wordt aangegeven hoe de hygiëne op het bedrijf wordt geborgd.	Dit plan bevat in ieder geval een beschrijving van: 1. Weren en zo nodig bestrijden van ongewenste dieren (bijv. knaagdieren, wild, vogels, insecten); 2. Een strikte scheiding tussen schone <u>bedrijfsgedeelte weg en vuile bedrijfsgedeelte in plaats (waar mogelijk) en tijd weg</u>; 3. Een hygiënesluis; 4. De herkomst en kwaliteit van water (drinkwater en reinigingswater); 5. Reiniging en ontsmetting van hokken en stallen; 6. De herkomst en opslag van voer; 7. <u>Het aanbieden van kadavers.</u> Het plan wordt regelmatig, minstens eens per 2 jaar, geactualiseerd. <u>Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor een voorbeeld van het hygiëneplan.</u>	Controleer <u>en noteer</u> of er een bedrijfsspecifiek hygiëneplan aanwezig is, of dit aan de gestelde vereisten voldoet, <u>wordt opgevolgd</u> en of het <u>regelmatig minstens eens per 2 jaar</u> wordt geactualiseerd.	Minor
<u>G13a</u>	<u>Ongediertebestrijding</u> <u>Plaaagdierbestrijding.</u>	Op het bedrijf vindt wering en bestrijding van <u>ongewenste-plaaagdieren</u> plaats volgens de Europese norm CEN-EN 16636.	Dit houdt o.a. in dat: - eerst zoveel mogelijk preventieve maatregelen worden genomen om <u>ongewenste plaaagdieren</u> te weren (zie voor suggesties bijvoorbeeld het rapport 'Beschuit zonder muisjes' van de Dierenbescherming), - indien gebruik wordt gemaakt van een wering- en bestrijdingsbedrijf dient dat bedrijf aantoonbaar aan CEN-EN 16636 te voldoen en hebben het zogeheten CEPA certificaat of IPM Knaagdierbeheersing. Deze bedrijven zijn hier terug te vinden: https://kpmb.nl/deelnemers/ of https://www.cepa-europe.org/cepa-certified/companies/6, - indien de varkenshouder zelf rodenticiden buiten de stal toepast is hij en/of zijn werknemer(s) in het bezit van een geldige IPM-KBA-licentie en een bedrijfscertificaat IPM Knaagdierbeheersing. <u>Indien de veehouder de plaaagdierbestrijding in eigen beheer doet, dient hij/zij in het bezit te zijn van een bedrijfscertificaat IPM Knaagdierbeheersing en een persoonlijke IPM-KBA-licentie. Voor Belgische veehouders dienen ze in het bezit te zijn van een Fytollicentie in combinatie met een PCLT-bewijs. Het hebben van alleen een KBA-bewijs is niet meer voldoende.</u> <u>Indien er duidelijke tekenen zijn van plaaagdieren en er vindt geen wering en bestrijding plaats, dan wordt niet voldaan aan het criterium.</u>	Controleer of <u>ongewenste</u> plaaagdieren worden geweerd en zo nodig bestreden volgens de Europese norm CEN-EN 16636. Indien gebruik wordt gemaakt van een ongediertewering- en bestrijdingsbedrijf controleer of dat bedrijf aantoonbaar aan CEN-EN 16636 voldoet. <u>Indien de veehouder zelf de plaaagdierbeheersing doet, controleer of hij/zij in het bezit is van een bedrijfscertificaat IPM-Knaagdierbeheersing en een persoonlijke IPM-KBA-licentie. Voor België controleer of de veehouder in het bezit is van een Fytollicentie in combinatie met een PCLT-bewijs. In het geval er op het bedrijf aantoonbaar plaaagdieren aanwezig zijn er er geen vorm van bestrijding gebruikt wordt, wordt er niet voldaan aan dit criterium.</u> <u>Als de varkenshouder zelf rodenticiden toepast buiten de stal controleer of de varkenshouder of een personeelslid in het bezit van een geldige IPM-KBA-licentie en een bedrijfscertificaat IPM Knaagdierbeheersing. Noteer de bevindingen.</u> <u>Dit is niet van toepassing indien het bedrijf plaaagdierbeheersing zonder chemische middelen toepast of er geen plaaagdieren aanwezig zijn op het bedrijf.</u>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
G13b	Scheiding schone-vuile bedrijfsgedeelte weg	Bij volledige nieuwbouw van het bedrijf Er is er een strikte scheiding tussen het de schone bedrijfsgedeelte weg (de hygiënische ruimtes waar de varkens zich bevinden) en het de-vuile bedrijfsgedeelte weg (de niet hygiënische ruimtes waar bezoekers, leveranciers, vrachtwagens, etc. toegang toe hebben). Bij algehele verbouw of nieuwbouw van het bedrijf na 01-01-2018 (moment inwerkingtreding nieuwe criteria), doch uiterlijk met ingang van 01-01-2027.	Het schone bedrijfsgedeelte is het hygiënische gedeelte van het bedrijf waar zich de varkens bevinden, hieronder vallen bijvoorbeeld de afdelingen, centrale gangen, werkruimtes en looplijnen tussen stallen. Onder het vuile bedrijfsgedeelte valt alles buiten het schone bedrijfsgedeelte, hieronder vallen bijvoorbeeld de aan- en afvoerroutes, het woonhuis en het woonerf. Op de grens tussen het schone en het niet-schone bedrijfsgedeelte is een afscheiding geplaatst in de vorm van bijvoorbeeld een hek, muur of ketting. Transportwagens krijgen geen toegang tot het schone bedrijfsgedeelte. Aan- en afvoerpunten voor bijvoorbeeld voer, ef mest en kadavers zijn vanaf het niet-schone bedrijfsgedeelte te bereiken.	Controleer en noteer bij algehele verbouw of volledige nieuwbouw, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2027 na 01-01-2018 of er een strikte scheiding tussen het de-schone bedrijfsgedeelte weg en het de-vuile bedrijfsgedeelte weg is gerealiseerd.	Minor
G13c	Hygiënesluis	Hygiënische toegang tot het bedrijf voor werknemers, leveranciers en bezoekers is verplicht via een hygiënesluis. Bij algehele verbouw of nieuwbouw van het bedrijf na 01-01-2018 (moment inwerkingtreding nieuwe criteria), doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.	De hygiënesluis bevat een douche en na het douchen wordt volledig omgekleed in bedrijfskleding van het varkensbedrijf. Bedrijven die nog geen hygiënesluis hebben kunnen, tot 01-01-2025 die tijd, volstaan met een omkleedruimte. De omkleedruimte bevat een wasbak om de handen te wassen en een ruimte om bedrijfskleding (een overall en laarzen) van het varkensbedrijf aan te trekken.	Controleer en noteer tot 01-01-2025 of er een omkleedruimte is. Controleer bij nieuw en/of verbouw, doch uiterlijk per 01-01-2025, of er een hygiënesluis aanwezig is.	Minor
G13g	Kadaveropslag AANBEVELING	Er is een gekoelde kadaveropslag. Deze staat op de scheiding van de schone en vuile weg.	Indien het bedrijf geen scheiding van de schone en vuile weg heeft, ligt de afleverplaats dicht bij de openbare weg langs de oprit en biedt voldoende ruimte voor vrachtwagens om te laden. De kadaverkoeling is aangesloten op elektriciteit. De kadaverkoeling staat op een vloeiend dichte vloer of is vloeiend dicht en is voorzien van een afvoer/opvang zodat vloeistoffen niet in het grond- of oppervlaktewater terecht kunnen komen.	Controleer en noteer of er een gekoelde kadaveropslag aanwezig is welke aan de eisen voldoet. Indien het bedrijf geen scheiding van de schone en vuile weg heeft, controleer en noteer of de kadaveropslag dicht bij de openbare weg langs de oprit ligt en voldoende ruimte biedt voor vrachtwagens om te laden.	Aanbeveling
Management					
AM01	Dagelijkse inspectie dieren	Kraamzeugen, (gespeende) biggen, en v Varkens die verblijven in een ziekenboeg en/of alle hokken met kraamzeugen en (gespeende) biggen worden minimaal twee maal per dag geïnspecteerd, alle overige varkenscategorieën worden minimaal één keer per dag geïnspecteerd op zaken als behoefte aan zorg, tekenen van verwondingen, slechte gezondheid, stress, etc; minimaal de volgende zaken: lichaamsconditie, staartbijten en andere verwondingen, zieke dieren, stress, effect van eventuele behandelingen, controle hokvoorzieningen.		Bevraag de verzorgers naar hun inspectie-activiteiten en hun bevindingen daarbij. Beoordeel een aantal hokken met varkens op signalen die duiden op behoefte aan zorg, tekenen van verwonding of ziekte, onderconditie, slechte gezondheid, stress, e.d. Noteer de bevindingen.	Minor
AM01a	Minimaal goede zorg voor h. Hokhygiëne	Met regelmaat worden in alle hokken minimaal: - de mest verwijderd; - voer- en drinkplaatsenbakken schoongemaakt; - sensoren voerbakken schoongemaakt; - verrijkmateriaal aangevuld/ververst/schoongemaakt.		Controleer voor elke diergroep enkele hokken op hokhygiëne. Noteer de bevindingen.	Minor
AM02a	Calamiteiten Aanwezigheid, noodstroomvoorziening	Bij stroomuitval is er een mogelijkheid om over te schakelen op natuurlijke ventilatie of op een noodstroomvoorziening. In een stal met mechanische ventilatie moet een noodstroomvoorziening aanwezig zijn met handleiding, voldoende brandstof en een aansluiting/koppeling.	Indien er een noodstroomvoorziening aanwezig is, is er ook een duidelijke handleiding voor de bediening en aansluiting bij de noodstroomvoorziening aanwezig. Zo blijft het ventilatiesysteem werken in het geval van stroomuitval. De noodstroomvoorziening is aanwezig in een ruimte waar ook de handleiding met uitleg over de bediening en aansluiting en voldoende brandstof (afhankelijk van het type noodstroomvoorziening) aanwezig is om de noodstroomvoorziening 6 uur te laten draaien. Dit is ook verplicht voor bedrijven waarbij de mogelijkheid bestaat om bij stroomuitval over te schakelen op natuurlijke ventilatie.	Controleer en noteer of er een mogelijkheid is om over te schakelen op natuurlijke ventilatie of controleer of er een op een noodstroomvoorziening incl. en of zowel een handleiding als voldoende brandstof aanwezig is zijn.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AM02a1	Calamiteiten Aanwezigheid alarmsysteem	Bij gebruik van mechanische ventilatie is er een alarmsysteem aanwezig met doormelding bij het uitvallen van stroom en essentiële apparatuur (ventilatie). Er is een alarmsysteem aanwezig die een waarschuwing afgeeft indien de mechanische ventilatie is uitgevallen. Dit geldt ook voor overige systemen die van levensbelang zijn voor de dieren, indien deze geen eigen alarmsysteem hebben. Het alarmsysteem geeft op minimaal twee verschillende manieren een signaal, bijvoorbeeld via satelliet, analoge lijn of via de mobiele telefoon. Daarbij is het van belang dat het systeem een eigen stroomvoorziening heeft. Een akoestisch signaal als signaal voor het alarmsysteem telt niet.	Overige systemen van levensbelang zijn bijvoorbeeld automatische voersystemen, drinkwatersystemen.	Controleer <u>en noteer</u> of het alarmsysteem aanwezig is <u>die een waarschuwing afgeeft indien de mechanische ventilatie of, bedrijfseigen pomp voor drinkwateroverige systemen die van levensbelang zijn, uitvallen. Controleer en noteer ook of het alarmsysteem minimaal op twee manieren een signaal geeft, een eigen stroomvoorziening heeft</u> en werkt. Een akoestisch signaal als signaal voor het alarmsysteem telt niet. Aanzetten is niet nodig indien ondernemer een onderhoudscontract heeft en rapportages waaruit blijkt dat bij controle systeem in orde was. N.v.t. indien het bedrijf niet afhankelijk is van mechanische ventilatie of geen gebruik maakt van bedrijfseigen pomp voor drinkwatersysteem.	Minor
AM02a1a	Aanwezigheid alarmplan	Bij het hebben van een alarmsysteem is het noodzakelijk een bijbehorend actueel alarmplan te hebben. Het alarmplan ligt op een goed bereikbare plek en is actueel.	Het alarmplan bevat minimaal de volgende onderdelen: 1. De wijze van alarmering 2. De methode van testen van de verschillende onderdelen van het systeem 3. De namen en telefoonnummers van de alarmopvolgers en de volgorde waarin met hen contact wordt opgenomen 4. Te treffen handelingen op het moment dat een alarm afgaat 5. Contactgegevens van een elektrotechnische storingsdienst 6. Hoeveelheid brandstof de noodstroomvoorziening nodig heeft om 6 uur te draaien 7. Een beschrijving welke maatregelen genomen worden om het systeem te herstellen	Controleer of er een alarmplan aanwezig is op een goed bereikbare plek ligt en of de informatie erin actueel is (zoals juiste telefoonnummers en alarmopvolgers). Noteer de bevindingen.	Minor
AM02a2	Calamiteiten Testen van alarmsysteem	Alarmsystemen zoals beschreven in AM02a1. Bij een (van o.a. het mechanisch ventilatiesysteem) worden t de aangesloten alarminstallatie maandelijks getest volgens een protocol.	Er wordt een registratie bijgehouden van het maandelijks testen van de alarminstallatiesystemen, inclusief eventuele geconstateerde onregelmatigheden en de opvolging daarvan. Deze registratie dient tenminste 13 maanden te worden bewaard. Voorbeelden van aspecten op te nemen in een protocol testen alarmeringen (ook onderdeel van alarmplan): - Telefoonkiezer maandelijks controleren door de stekker eruit te trekken; - Alarmkasten maandelijks controleren door de stekker eruit te trekken; - Temperatuuralarm elke ronde testen door de alarmgrens onder de huidige temperatuur in te stellen; - Het ventilatie-alarm maandelijks controleren door de eindgroep uit te schakelen; - Na een reparatie alles samen met de installateur testen; - De alarmmelder testen door na een onweersbui deze te bellen en voor het verlaten van het bedrijf steeds de instellingen checken. Zaken die onderdeel zijn van het protocol zijn te vinden op https://www.rvo.nl/onderwerpen/welzijnseisen-dieren/huisvesting-verzorging/regels-nood-en-alarmsysteem-stallen	Controleer <u>en noteer</u> of de alarminstallatie maandelijks wordt getest volgens een protocol en of de registratie daarvan ten minste 13 maanden is bewaard. Controleer en noteer of er eventuele onregelmatigheden of defecten zijn geconstateerd en of deze zijn hersteld.	Minor
AM02a3	Noodstroomvoorziening	Indien er gebruik moet worden gemaakt van een noodstroomvoorziening bij stroomuitval is de mechanische ventilatie installatie voorzien van een aansluiting/koppeling voor de noodstroomvoorziening.		Controleer bij het gebruik van een noodstroomvoorziening of op de mechanische ventilatie installatie een aansluiting/koppeling is voor de noodstroomvoorziening.	Minor
AM02a4	Noodstroomvoorziening	Bij mechanische ventilatie met onderdruk in de stal is een noodstroomvoorziening aanwezig op het bedrijf. In andere gevallen van mechanische ventilatie is er minimaal een contract op basis waarvan binnen 4 uur een noodstroomvoorziening werkend geïnstalleerd wordt.		Controleer bij onderdruk of er een noodstroomvoorziening op het bedrijf aanwezig is. Controleer in alle andere gevallen of er een contract is voor het werkend installeren van een noodstroomvoorziening binnen 4 uur.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AM02a5	Testen Noodstroomvoorziening	Een noodstroomvoorziening, indien aanwezig, wordt elke maand getest waarvan minimaal eens in de elke 2 maanden belast getest.	Er wordt een registratie bijgehouden van het minimaal twee maandelijks belast testen, inclusief de eventuele geconstateerde onregelmatigheden en de opvolging daarvan. De registraties worden ten minste 13 maanden bewaard. van de noodstroomvoorziening. Bij elke maand testen (onbelast) wordt er gekeken of de noodstroomvoorziening aanslaat, de juiste spanning en frequentie wordt bereikt en of de motor stabiel draait. Bij de twee-maandelijks test (belast) wordt er gekeken of de noodstroomvoorziening genoeg vermogen kan leveren om het uitgevallen systeem over te nemen.	Controleer de uitkomst van de geteste elementen bij de maandelijkse en twee-maandelijks test. Kijk of er eventuele onregelmatigheden of defecten zijn geconstateerd en of deze inmiddels hersteld zijn. Controleer of er maanden zijn geweest waarin de noodstroomvoorziening niet belast of onbelast is getest en noteer deze maanden. Noteer de data van afgelopen jaar waarop de noodstroomvoorziening is getest. Ook van toepassing indien er een noodstroomvoorziening gehuurd wordt met een overeenkomst. N.v.t. indien geen noodstroomvoorziening aanwezig.	Minor
AM02b	Instructie personeel over noodsituaties. Aanwezigheid calamiteitenplan	Het personeel is bekend met de werkwijze in geval van nood. Er is een calamiteitenplan aanwezig en deze hangt op een zichtbare plek voor het personeel en de hulpdiensten	Het calamiteitenplan bevat informatie over wat te doen in geval van nood. Het personeel is op de hoogte van de inhoud van het calamiteitenplan. De zaken die onderdeel moeten zijn van het calamiteitenplan zijn: bedrijfsgegevens, lijst met telefoonnummers van hulpdiensten, objectinformatiekaart en wat te doen bij brand, een ongeval, een besmettelijke dierziekte of uitval elektriciteit. Zie https://beterleven.dierenbescherming.nl/zakelijk/wp-content/uploads/sites/2/2022/04/Voorbeeld-calamiteitenplan.pdf voor een voorbeeld van een calamiteitenplan. Een zichtbare plek kan bijvoorbeeld zijn nabij een uitgang naar buiten.	Controleer en noteer of er een ingevuld calamiteitenplan aanwezig is en deze op een zichtbare plek hangt. Vraag steekproefsgewijs bij personeel na wat te doen in geval van calamiteiten. Noteer de bevindingen.	Minor
AM02c	Aanwezigheid objectinformatie kaart	Er is een objectinformatiekaart aanwezig.	De objectinformatiekaart is een plattegrond voorzien van: indeling bouwblokken/stallen, toegangsdeuren, toegepaste materialen, nutsvoorzieningen, bluswaterpunt, locaties met brandgevaarlijke stoffen/activiteiten, evacuatiemogelijkheden dieren, etc. Zie de website www.objectinformatiekaart.nl voor een voorbeeld.	Controleer en noteer op aanwezigheid of de objectinformatiekaart aanwezig is en of de inhoud voldoet aan de eisen.	Minor
AM02c1	Beschikbaarheid objectinformatie kaart	De objectinformatiekaart is bij calamiteiten direct beschikbaar (opbergplaats zichtbaar en buiten de stal) voor de brandweer/hulpdiensten.		Controleer en noteer of de objectinformatiekaart direct beschikbaar is.	Minor
AM02c2	Objectinformatie kaart	De objectinformatiekaart is voorzien van: indeling bouwblokken/stallen, toegangsdeuren, toegepaste materialen, nutsvoorzieningen, bluswaterpunt, locaties met brandgevaarlijke stoffen/activiteiten, evacuatiemogelijkheden dieren, etc.		Controleer of de inhoud van de objectinformatiekaart voldoet aan de eisen.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AM03	Brandveiligheid- Inspectie elektrische installaties	Met het oog op de brandveiligheid vindt minimaal eens in de vijf drie jaar periodiek een inspectie keuring van de elektrische installaties op het agrarisch bedrijf plaats.	Uiterlijk 1-1-2020 of 5 jaar na eerste deelname aan BLK dient de eerste keuring te zijn uitgevoerd. Bij de ingangscontrole dient te worden aangetoond dat een keuring van de elektrische installaties in de afgelopen drie jaar heeft plaatsgevonden. Indien dit niet het geval is, dient deze keuring eerst plaats te vinden. Nieuwe installaties worden voor ingebruikname gekeurd conform NEN 1010. Een 5 drie jaarlijkse periodieke herkeuring vindt plaats op basis van scope 8 van Scios (NEN 3140) (scope 8 van Scios). De keuring van scope 8 is alleen voor veehouders die personeel in dienst hebben (op basis van een arbeidsovereenkomst). De cyclus voor de scope 8 keuring wordt afgestemd op het advies uit het keuringsrapport. Voor de keuring van elektrische installaties op brandveiligheid dient te voldoen aan scope 10 van Scios. Elke drie tot vijf jaar dient deze keuring uitgevoerd te worden, afhankelijk van de eisen van de verzekeraar en de uitkomsten van de keuring. Een andere type elektrakeuring die wordt gevraagd door de verzekeraar (bijv. de Nederlandse Technische Afspraak (NTA) 8220, onder scope 10 van Scios) is eveneens toegestaan. Het keuringsrapport bevat tenminste de volgende onderdelen: - Gegevens inspectie-instelling (bedrijf); - Wijze waarop fysieke inspectie en metingen plaatsvinden, incl. gebruikte meetinstrumenten; - Omschrijving elektrische installatie, o.a. onderdelen (verlichting, wandcontactdozen, etc.) en verbruikers (CV, klimaatsturing); - Eindbeoordeling incl. eventueel geconstateerde afwijkingen en/of gebreken. Toelichting: deze keuringen moeten uitgevoerd worden door een ander bedrijf dan degene die de elektrische installatie heeft aangelegd. Bij herstelacties dient de veehouder dit met eigen installateur op te lossen, zodat er een herinspectie kan plaatsvinden. Na goedkeuring van de herinspectie volgt er afmelding in het Scios-portaal. Voor meer informatie over de Scios keuringen en voor een lijst met bedrijven die de keuringen kunnen verrichten: https://www.averoachmea.nl/preventie/elektrakeuring Bij buitenlandse bedrijven dient de keuring van nieuwe installaties resp. de 5 jaarlijkse periodieke herkeuring plaats te vinden op basis van de nationale norm gebaseerd op HD-IEC 60364 resp. NEN-EN 50110. De Belgische AREI elektra keuring is gelijkwaardig aan de eisen conform NEN 1010 (ingangscontrole) en scope 8 (NEN 3140 (herstelcontrole)) en scope 10 en voldoet dus ook aan het criterium AM03. Zie hier voor een lijst van bedrijven die de keuring kunnen verrichten https://www.averoachmea.nl/preventie/brand/inspectiebedrijven	Controleer of er een certificaat is van de laatste keuring en noteer de datum. Als er geen certificaat is, controleer na 1-1-2020 of het bedrijf nog niet langer dan 5 jaar meedoet aan het Beter Leven-keurmerk. Controleer en noteer of er een keuring heeft plaatsgevonden, (indien van toepassing voor scope 8) of er een certificaat keuringsrapport aanwezig is, (indien van toepassing voor scope 8), en wanneer de laatste keuring heeft plaatsgevonden en of er eventuele herstelacties zijn geweest.	Minor
AM03a	Bliksemafleiders	Op het bouwblek is het hoogste bouwwerk voorzien van een uitwendige bliksembeschermingsinstallatie, aangelegd volgens NEN-EN-IEC 62305. Bij nieuw- of verbouw, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.		Controleer bij nieuw- of verbouw, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 op de aanwezigheid van de installatie en opleveringscertificaat waarmee de correctheid van de aanleg en functioneren wordt bevestigd. Noteer de bevindingen.	Minor
AM03b	Branddetectie technische ruimte(n)/risicoruimte	In de technische ruimte/risicoruimte (vervangende term bij bestaande bouw voor technische ruimte) bevindt zich brandmeldapparatuur. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.	Zie hier voor een lijst van bedrijven die de keuring kunnen verrichten https://www.averoachmea.nl/preventie/brand/inspectiebedrijven	Controleer en noteer bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 of de technische ruimte/risicoruimte is voorzien van branddetectie met doormelding naar de telefoon van ten minste 2 personen en voldoet aan NEN2535 (of NEN-EN 54 buiten Nederland) volgens een keuringsrapport van de inspectie-instelling.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AM03bb	Groepenkast en omvormers zonnepanelen- Zonnestroominstallatie	Groepenkasten en omvormers van zonnepanelen buiten de technische ruimte moeten minimaal bevestigd zijn op een ten minste 60 minuten brandwerende wand. Aanwezige zonnestroominstallaties worden elke vijf jaar gekeurd volgens scope 12 van Scios. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.	Een steekvlam bij kortsluiting kan zo niet direct de wand in brand zetten. Beter is groepenkasten en omvormers in een 60 minuten brandwerende kast te plaatsen. Met de Scope 12 keuring wordt de gehele zonnestroominstallatie geïnspecteerd en wordt de elektrische veiligheid en brandveiligheid van de installatie in kaart gebracht. Toelichting: deze keuringen moeten uitgevoerd worden door een ander bedrijf dan degene die de zonnestroominstallatie heeft aangelegd. Bij herstelacties dient de veehouder dit met eigen installateur op te lossen, zodat er een herinspectie kan plaatsvinden. Na goedkeuring van de herinspectie volgt er afmelding in het Scios-portaal. Voor meer informatie over de Scios keuringen en voor een lijst met bedrijven die de keuringen kunnen verrichten: https://www.averroachmea.nl/preventie/elektrakeuring	Controleer en noteer bij nieuw- of verbouw, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 of groepenkasten en omvormers van zonnepanelen buiten de technische ruimte zijn bevestigd op een ten minste 60 minuten brandwerende wand. Controleer de specificaties van de facturen voor het materiaalgebruik van de brandwerende wand. Controleer en noteer of er keuringen hebben plaatsgevonden, of er een keuringsrapport aanwezig is, wanneer de laatste keuring is geweest en of er eventuele herstelacties hebben plaatsgevonden. N.v.t. indien er geen zonnestroominstallatie aanwezig is.	Minor
AM03c	Blusvoorziening technische ruimte/risicoruimte	De technische ruimte/risicoruimte (vervangende term bij bestaande bouw voor technische ruimte) is voorzien van een automatische blusvoorziening om bij rook en/of hitte een beginnende brand te blussen. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.	Technische ruimte/risicoruimte is bijv. de ruimte met de gebouwgebonden installaties, zie AM03g. De risicoruimte is de ruimte waar de elektrische installaties hangen die volgens AM03g normaal gesproken in een afgesloten, brandwerende ruimte horen en die een verbrandingsrisico vormen voor de varkens. Voorbeelden van blusvoorziening zijn bijv. rook- en warmteafvoerinstallatie, overdrukinstallatie, of automatische blusinstallatie in de technische ruimte of watermist systemen in de risicoruimte. Voor gekwalificeerde bedrijven die een blusvoorziening volgens de juiste normen installeren: https://hetccv.nl/certificaat-schema/sprinklerinstallaties-watervoerend/	Controleer en noteer of de technische ruimte/risicoruimte is voorzien van een automatische blusvoorziening.	Minor
AM03d	Indeling bouwblok	De afstand tussen de stal en andere stallen, tussen de stal en overige bedrijfsgebouwen en tussen de stal en risicovolle installaties (werktuigenberging/werkplaats/installaties die in technische ruimte horen) is minimaal 8 meter. Bij nieuwbouw vanaf 01-01-2030.	Dit criterium geldt voor het gehele stalgebouw (ook bij verbouw of aanbouw). Uitlopen tellen mee in de afstand van 8 meter. De afstand tussen stallen, stallen en bedrijfsgebouwen en/of stallen en risicovolle installaties (zoals werktuigenberging, werkplaats of de installaties die in een technische ruimte horen) mag kleiner zijn indien via WBDBO-berekeningen (Weerstand tegen Brand Doorslag en Brand Overslag) conform NEN 6068 is aangetoond dat dit geen risico op overslag van brand oplevert.	Fysieke toetsing door meting van de op het oog smalste afstand tussen de gebouwen. Bij meerdere gebouwen de op het oog smalste doorgang opmeten. Bij onderbouwing met WBDBO, controleer en noteer of er een rapport aanwezig is, waarin het juiste het brandoverslagrisico is bepaald. Bepalen o.b.v. het grootste overslagrisico, conform NEN 6068. Noteer de bevindingen.	Minor
AM03e	Elektromotoren	Er zijn geen elektromotoren aanwezig in dierverblijven. Indien elektromotoren in dierverblijven aanwezig moeten zijn, zijn deze voorzien van een beveiliging tegen oververhitting gekeurd volgens scope 10 van Scios.		Controleer en noteer of er elektromotoren aanwezig zijn in dierverblijven. Indien elektromotoren in dierverblijven aanwezig moeten zijn, controleer en noteer of deze zijn voorzien van een beveiliging tegen oververhitting gekeurd volgens scope 10 van Scios en of er een keuringsrapport aanwezig is.	Minor
AM03g	Situering technische installaties en apparaten	Technische installaties/apparaten die niet specifiek tot het dierverblijf horen bevinden zich in een aparte ruimte met een brandwerendheid van ten minste 60 minuten. Voor nieuw- en verbouw is dit per 1 april 2014 wettelijk verplicht. Voor stallen gebouwd voor die datum dient dit uiterlijk 01-01-2030 te zijn gerealiseerd.	Technische installaties/apparaten die in een technische ruimte thuishoren: Groepenkast/verdeelinrichting, cv-installatie, warmtepomp, omvormer zonnepanelen, stookruimten, luchtbehandeling systemen en klimaatcomputer. Apparaten die niet tot het dierverblijf behoren: voorbereiding (melk/brij/droogvoer), elektromotoren voor voertransport, bronwaterinstallatie. Dit criterium heeft geen betrekking op: - Apparaten die wel tot het dierverblijf behoren, zij hebben een specifieke functie in het dierverblijf, zoals een voerstation bij groepshuisvesting zeugen. - Gebouwgebonden technische installaties. Dit criterium geldt voor het gehele stalgebouw en indien er een technische ruimte is gerealiseerd (ook bij verbouw of aanbouw).	Controleer en noteer of technische installaties in aparte brandwerende ruimte staan met een brandwerendheid van tenminste 60 minuten. Dit kan met behulp van de bouwtekeningen en de twee kruisjes die te vinden zijn op het brandwerende onderdeel, en controleer de specificaties van de facturen voor het materiaalgebruik van de brandwerende ruimte.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AM03h	Handbrandblussers	Er zijn gekeurde handbrandblussers aanwezig die geschikt zijn voor brand klassen A en B en/of C en Deze zijn voorzien van instructie over werking en gebruik. Er is per 1000 m ² staloppervlak minimaal een brandblusser aanwezig die een inhoud heeft van minimaal 9 kg, of minimaal een brandblusser die een inhoud heeft van minimaal 6 kg per 600 m ² staloppervlak.		Controleer en noteer de aanwezigheid van voldoende gekeurde handbrandblussers, de datum van keuring en de geschiktheid voor klassen A en B.	Minor
AM03i	Brandhaspels	Er zijn brandslanghaspels aanwezig van voldoende lengte om dierverblijven en technische ruimten te bereiken.	Voldoende lengte wil zeggen dat alle stalruimte met de slang bereikt moet kunnen worden.	Controleer en noteer of in minimaal 2 ruimtes de langste afstand tot de brandhaspel overeenkomt met de lengte van de brandslang.	Minor
AM03j	Bluswater voorziening AANBEVELING	Er is voldoende bluswater op het bedrijf beschikbaar.	Voldoende bluswater is 360 m ³ , wat inhoudt dat er met 90 m3 per uur voor 4 uur lang geblust kan worden. Op bedrijven waar geen of onvoldoende bluswater beschikbaar is worden aanvullende voorzieningen (bron/waterput/bluswatervijver/Wadi) in overleg met de gemeente/brandweer/veiligheidsregio aangelegd.	Ga na en noteer of met gemeente/brandweer/veiligheidsregio gekeken is of er (voldoende) bluswater beschikbaar is, of dat er een aanvullende voorziening (geboorde put/bluswatervijver/Wadi) wordt aangelegd indien nodig en of er een getekend rapport is.	Aanbeveling
AM04	Ventilatiesysteem	Mechanische ventilatiesystemen op het bedrijf worden minimaal eens in de vijf jaar door een erkend installateur gecontroleerd en indien nodig wordt onderhoud uitgevoerd.		Controleer en noteer of er onderhoud aan de ventilatie plaatsvindt door een erkend installateur en een verslag van de laatste controle aanwezig is. Noteer de datum van de laatste controle.	Minor
AM05A.3	Staarten couperen staarten verboden	Het couperen van staarten is verboden.	Bij de ingangscntrole mogen zeugen en gelten met gecoupeerde staarten aanwezig zijn. Na de ingangscntrole mogen de staarten van zeugen en gelten niet meer worden gecoupeerd. De nieuwe fokzeugen en -gelten dienen een intacte staart te hebben. Andere aanwezige varkens (beren, biggen en vleesvarkens) dienen tijdens en na de ingangscntrole een intacte staart te hebben. Na de ingangscntrole heeft de desbrennende veehouder tot de eerstvolgende jaarlijkse controle (1 jaar) om de gecoupeerde fokzeugen en -gelten af te voeren als niet-BLK waardig.	Controleer bij nieuwe deelnemers of de zeugen en gelten met gecoupeerde staarten na de ingangscntrole zijn afgevoerd als niet-BLK waardig. Controleer in elke stal 2 afdelingen verdeeld over de stal. Noteer of de staarten nog intact zijn. Noteer of staartbijten voorkomt.	Critical
AM05.1.3	Tegengaan staartbijten	De varkenshouder monitort voortdurend de bedrijfomstandigheden op het voorkomen van staartbijten en op de mogelijkheden dit te verminderen. De Welzijnscheck varkens wordt jaarlijks samen met de bedrijfseigen dierenarts ingevuld om de risico's op staartbijten in kaart te brengen. Voor structurele oorzaken voor staartbijten stelt de varkenshouder in overleg met de bedrijfseigen dierenarts een plan van aanpak op waarmee deze oorzaken worden geminimaliseerd en het staartbijten kan worden gereduceerd.	Het voorkomen van staartbijten is onderdeel van het bedrijfsgezondheidsplan. Bij het beoordelen van risico's op staartbijten dient in elk geval op de volgende zaken te worden gelet: a. Het verstrekte verrijkingmateriaal; b. De reinheid van de varkens; c. Thermaal comfort en luchtkwaliteit; d. Gezondheidstoestand; e. Competitie om voedsel en ruimte; f. Het dieet. De Welzijnscheck is te downloaden van https://beterleven.dierenbescherming.nl/zakelijk/deelnemen/bedrijfstypen/veehouderijen/varkens/ en van www.vitalevarkenshouderij.nl .	Controleer en noteer of de varkenshouder actief bezig is met het tegengaan van staartbijten door het jaarlijks invullen van de welzijnscheck samen met de bedrijfseigen dierenarts. Indien van toepassing cControleer de aanwezigheid van een plan van aanpak. Bereken van 1 afdeling het percentage beschadigde staarten en controleer of er acties met de dierenarts zijn ondernomen.	Minor
AM06	Reinheid varkens	De reinheid van de varkens moet goed zijn, rekening houdend met het gebruikte houderijsysteem.	Als meer dan 50% van de varkens bevuild zijn dan moet er een plan van aanpak zijn opgesteld in overleg met de bedrijfseigen dierenarts en indien gewenst andere deskundigen (bijv. een klimaatexpert) om de vervuiling binnen 2 jaar terug te brengen tot een aanzienlijk lager niveau (<25%).	Beoordeel en noteer de reinheid van de varkens. Als de reinheid onvoldoende is (meer dan 50%) bekijk dan of er een plan van aanpak is en of de bevuiling binnen 2 jaar is teruggebracht tot een aanzienlijk lager niveau (<25%).	Major
AM07	Genetica AANBEVELING	Er wordt een type zeug gebruikt dat haar eigen biggen zelfstandig kan groot brengen en die robuustere biggen geeft.	Hierbij wordt rekening gehouden met zaken als: - maternaal gedrag zeug; - uitval + oorzaak uitval zeug; - gangscore zeug; - aantal biggen per toom; - uniformiteit toom; - uitval + oorzaak uitval van biggen vlak voor, tijdens en tot 3 dagen na de geboorte; - uitval + oorzaak uitval biggen vanaf 3 dagen na geboorte tot spenen; - aantal biggen in relatie tot het aantal spenen, met als uitgangspunten niet meer biggen dan spenen, niet verder fokken met een zeug die bij 1e worp meer biggen krijgt dan zij spenen heeft.	Controleer en noteer aan de hand van de afleverbonnen of het type varkens voldoet.	Aanbeveling

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AM08	Recycling van afval en verpakkingen	Op het bedrijf worden verpakkingsmaterialen en overige afvalstromen (papier, plastic, etc.) zoveel mogelijk gescheiden afgevoerd.	<u>Er vindt minimaal afvalscheiding plaats van:</u> - Diergeneesmiddelen en naalden: Resten van diergeneesmiddelen en spuiten gaan bij het chemisch afval. Deze afvalstroom moet worden verzameld in een harde plastic bak met sluitende deksel voorzien van etiket met aanduiding 'Chemisch afval' en separaat afgevoerd als klein chemisch afval, eventueel via de dierenarts; - Plastic: deze afvalstroom moet apart worden verzameld. Er geldt een uitzondering voor gemeenten waar nascheiding van plastic plaatsvindt, zie de website van de betreffende gemeente; - Reinigings- en ontsmettingsmiddelen: deze afvalstroom moet worden verzameld in een aparte bak en separaat afgevoerd als klein chemisch afval; - Papier; - Glas; - Restafval;	Controleer en noteer of de verschillende afvalbakken voor de afvalstromen aanwezig zijn en separaat worden afgevoerd.	Minor
Gezondheid					
AG01	Vaste dierenarts	De varkenshouder heeft een één-op-één overeenkomst met een gecertificeerde, geborgde varkensdierenarts die verantwoordelijk is voor de gehele veterinaire begeleiding op het bedrijf.	De dierenarts kan andere specialisten/dierenartsen inschakelen om een volledige dekking te realiseren, bijvoorbeeld als vervanging bij ziekte of vakantie. Gecertificeerde, geborgde varkensdierenartsen zijn terug te vinden in het register van de Stichting Geborgde Dierenarts, zie www.geborgdedierenarts.nl Binnen de Regeling van de Geborgde Varkensdierenarts is een voorbeeld één-op-één overeenkomst opgenomen, deze dient gehanteerd te worden. Voor buitenlandse deelnemers geldt dat er een overeenkomst afgesloten moet zijn met een vaste dierenarts, met kennis van de historie van het bedrijf en deskundigheid op het gebied van de varkenshouderij. Bij wisseling van dierenarts dient de 'oude' dierenarts zijn gegevens van het varkensbedrijf aan de 'nieuwe' dierenarts over te dragen. Deze dierenarts hoeft niet geregistreerd te zijn als geborgde varkensdierenarts.	Controleer of er een <u>geldige</u> één-op-één overeenkomst is met een gecertificeerde, geborgde varkensdierenarts. Registreer- <u>Noteer</u> de naam van de dierenarts.	Minor
AG02a	Bedrijfsgezondheidsplan	De varkenshouder heeft een bedrijfsspecifiek gezondheidsplan waarin hij samen met de bedrijfseigen dierenarts beschrijft welke maatregelen worden genomen om de gezondheid van de dieren te controleren en te verbeteren.	Dit bedrijfsspecifiek gezondheidsplan wordt regelmatig (minimaal jaarlijks) geactualiseerd. Informatie van <u>bijvoorbeeld</u> extra diagnostische tests, epidemiologische omstandigheden van de regio en feedbacksystemen van het slachthuis worden gebruikt voor het <u>actualiseren van het bedrijfsgezondheidsplan, plannen van toekomstige interventies (bv.)</u> <u>Bijv.</u> verbetering van de stallen, vaccinatie, gebruik en documentatie geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik, enz.	Controleer <u>en noteer</u> of <u>het er een</u> bedrijfsgezondheidsplan <u>op het bedrijf aanwezig is, of deze door de bedrijfseigen dierenarts is opgesteld in gebruik is</u> en <u>minimaal jaarlijks regelmatig</u> wordt geactualiseerd.	Minor
AG02b	Bedrijfsbehandelplan	De varkenshouder heeft een bedrijfsbehandelplan voor het gebruik van diergeneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik, waarin samen met de bedrijfseigen dierenarts is beschreven welke (wijze van) behandeling wordt gebruikt voor de meest voorkomende ziekten.	Beschreven wordt welke diergeneesmiddelen/ <u>antibiotica als eerste en tweede keuze in voorspreekvolgorde</u> worden ingezet bij een bepaalde ziekte/aandoening.	Controleer <u>en noteer</u> of <u>er een</u> bedrijfsbehandelplan <u>op het bedrijf aanwezig is en of deze door met de bedrijfseigen dierenarts is opgesteld, in gebruik is door de aanwezigheid van rapportages van de dierenarts.</u>	Minor
AG03	Gezondheidsregistratie	Alle gevallen van verhoogde uitval, ziekte, uitbraken en euthanasie van ernstig zieke en/of gewonde varkens worden genoteerd en met de dierenarts besproken.	Indien noodzakelijk wordt dit grondig onderzocht, de onderzoeksresultaten en ondernomen acties worden <u>besproken met de dierenarts en</u> genoteerd.	Controleer <u>en noteer</u> of <u>er een</u> gezondheidsregistratie <u>op het bedrijf aanwezig is inclusief bezoekverslagen van de dierenarts, en uit bezoekverslagen blijkt dat oorzaken en acties zijn besproken, de aanwezigheid van een</u> gezondheidsregistratie <u>en</u> <u>Noteer 3 laatste data van registratie met reden.</u> <u>N.v.t. indien er geen sprake is van verhoogde uitval, ziekte, uitbraken en euthanasie van ernstig zieke en/of gewonde varkens.</u>	Minor
AG04a	Uitval	Het maximale toegestane uitvalspercentage op jaarbasis is: - voor vleesvarkens <2,1% en - voor gespeende biggen <1,9%.	<u>Geëuthanaseerde dieren hoeven niet meegeteld te worden bij het uitvalspercentage.</u> Bij initiële audit (eerste jaar van deelname) mag % uitval eenmalig 3,0% zijn.	<u>Controleer en noteer de gemiddelde uitval op jaarbasis.</u> Bereken uitval als volgt: Uitval = (aantal dode dieren – geëuthanaseerde dieren) / (aantal opgelegde dieren) * 100%	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG04b	Plan van aanpak uitval	Als bedrijf een jaar boven het toegestane uitvalspercentage zit, moet er een plan van aanpak opgesteld worden met de bedrijfsgeen dierenarts.		Controleer, indien het percentage te hoog is, of dit een jaar terug ook het geval was. het percentage van een jaar terug nog steeds boven het toegestane percentage zit. Wanneer dit het geval is, controleer of er een plan van aanpak is opgesteld met de bedrijfsgeen dierenarts. Noteer de bevindingen, controleren of een externe expert geraadpleegd wordt.	Minor
AG04c	Plan van aanpak uitval jaar 2 en verder	Als een jaar na opstellen van het plan van aanpak het bedrijf nog steeds boven het toegestane percentage zit, dient een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd te worden of een procesbegeleider ingeschakeld te worden.	Een onafhankelijk veterinaire deskundige: - is niet verbonden aan de praktijk van de bedrijfsgeen dierenarts - is, of staat onder leiding van, een geregistreerde Nederlandse/Europese veterinaire specialist/resident varkensgezondheidszorg (zie http://www.ebvs.eu/) O.a. de varkensspecialisten van de Gezondheidsdienst voor Dieren of van de Faculteit Diergeneeskunde komen hiervoor in aanmerking. Het wordt als voldoende beschouwd wanneer de onafhankelijke veterinaire deskundige een advies uitbrengt over hoe het percentage geëuthanaseerde dieren kan worden gereduceerd, maar er hoeft niet actief door hem/haar te worden begeleid. <u>De procesbegeleider moet geregistreerd zijn in het register van de Vereniging Agrarische Bedrijfsadviseurs (VAB), met als werkveld varkenshouderij. Het register is te vinden op https://www.vabnet.nl/leden-en-adviseurs/ledenlijst.html.</u>	Controleer, indien het percentage te hoog is, of het percentage van een jaar terug ook boven het toegestane percentage zat. Wanneer dit geval is, controleer of een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd is of een procesbegeleider ingeschakeld is. Noteer de bevindingen.	Minor
AG05a	Bespreken slachtbevindingen	De slachtbevindingen van de vleesvarkens worden minimaal 1x per jaar besproken met de bedrijfsgeen dierenarts. Bevindingen van de bespreking wordt vastgelegd in een ondertekend/opgesteld gespreksverslag.	Het slachthuis koppelt ten minste de volgende informatie terug aan de vleesvarkenshouder: - orgaanafwijkingen (o.a. longontstekingen, borstvliesontstekingen, leveraandoeningen, huidontstekingen, poot- of staartbeschadigingen); - afkeuring van (delen van) karkassen en - de gemiddelde afwijkingen/afkeuringen (in %) per afgeleverd koppel over alle leveranciers van de betrokken slachterij. - staartcores (indien voorhanden bij slachterij) Samen met zijn de bedrijfsgeen dierenarts verwerkt de vleesvarkenshouder deze informatie in het bedrijfsgezondheidsplan om waar nodig de diergezondheid te verbeteren en het medicijngebruik verder terug te brengen.	Controleer en noteer of er in de administratie 1x per jaar een door de dierenarts ondertekend/opgesteld gespreksverslag zit met betrekking tot de slachtbevindingen.	Minor
AG05b	Plan van aanpak slachtbevindingen	Bij structurele overschrijding van het slachterijgemiddelde, wordt met de bedrijfsgeen dierenarts een plan van aanpak opgesteld waarin de mogelijke onderliggende gezondheidsproblemen worden geïdentificeerd en maatregelen vastgelegd om het aantal slachtafwijkingen te reduceren tot (onder) het slachterijgemiddelde.	Daarnaast worden de slachtbevindingen, minimaal 2x per jaar, met de bedrijfsgeen dierenarts besproken.	Controleer of bij structurele overschrijding van het slachterijgemiddelde of er een plan van aanpak is opgesteld en of de slachtafwijkingen 2x per jaar een door de dierenarts ondertekend/opgesteld bezoekverslag is met betrekking tot de slachtbevindingen en of de maatregelen leiden tot een reductie. Noteer de bevindingen.	Minor
AG05c	Plan van aanpak slachtbevindingen jaar 2 en verder	Als een jaar na opstellen van het plan van aanpak het bedrijf nog steeds boven het slachterijgemiddelde zit, dient een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd te worden of een procesbegeleider ingeschakeld te worden.	Een onafhankelijk veterinaire deskundige: - is niet verbonden aan de praktijk van de bedrijfsgeen dierenarts; - is, of staat onder leiding van, een geregistreerde Europese veterinaire specialist/resident varkensgezondheidszorg (zie https://www.ebvs.eu/) Het wordt als voldoende beschouwd wanneer de veterinaire deskundige een advies uitbrengt over hoe de overschrijding van het slachterijgemiddelde kan worden gereduceerd, maar er hoeft niet actief door hem/haar te worden begeleid. <u>De procesbegeleider moet geregistreerd zijn in het register van de Vereniging Agrarische Bedrijfsadviseurs (VAB), met als werkveld varkenshouderij. Het register is te vinden op https://www.vabnet.nl/leden-en-adviseurs/ledenlijst.html.</u>	Controleer indien slachterijgemiddelde is overschreden, of dit het jaar daarvoor ook het geval was. Wanneer dit het geval is, controleer of een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd is of een procesbegeleider ingeschakeld is. Noteer de bevindingen.	Minor
AG06	Documentatie medicijngebruik	Alle gebruik van diergeneesmiddelen wordt gedocumenteerd.		Controleer en noteer of alle medicijngebruik wordt geregistreerd.	Minor
AG06a	Registratie antibioticagebruik	Alle antibioticagebruik moet worden geregistreerd in een door de overheid daartoe aangewezen, databank.	Alle antibioticagebruik moet worden geregistreerd in een, door de overheid daartoe aangewezen, databank die toegankelijk is voor de varkenshouder, zodat na verloop van tijd een trendanalyse van het gebruik van antibiotica kan worden uitgevoerd.	Controleer en noteer of antibioticagebruik in een particuliere databank wordt geregistreerd toegankelijk voor de varkenshouder.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG07	Dierenartsenbezoek	Elke productie-eenheid van het veehouderijbedrijf wordt regelmatig (tenminste eens per maand) door de vaste dierenarts bezocht voor een algemene controlerondgang op het diergezondheid en dierenwelzijn en dit wordt geregistreerd.		Controleer <u>en noteer</u> of er een door de dierenarts ondertekend <u>opgesteld</u> bezoekrapport is met daarin de bevindingen, van het afgelopen jaar.	Minor
AG08a	Antibioticabeleid	Er moet een geschreven beleid zijn in het bedrijfsgezondheidsplan ten aanzien van het reduceren van de hoeveelheid gebruikte antibiotica.		Controleer <u>en noteer</u> of er een beschreven beleid is voor reductie van het antibioticagebruik.	Minor
AG08ab	Antibioticabeleid	Het beleid in het bedrijfsgezondheidsplan ten aanzien van het reduceren van de hoeveelheid gebruikte antibiotica moet jaarlijks beoordeeld en herzien worden samen met de bedrijfseigen dierenarts.		Controleer of het beleid jaarlijks met de dierenarts wordt beoordeeld en herzien.	Minor
AG08b	Uitsluiting bepaalde antibiotica	Het gebruik van antibiotica gereserveerd voor de humane gezondheidszorg (fluorquinolonen of de 3e en 4e generatie cefalosporinen) is niet toegestaan en deze zijn niet aanwezig op het varkensbedrijf. Bij uitzondering mag het voor gebruik bij individuele dieren worden voorgeschreven nadat op basis van een resistentietest (antibiogram) is aangetoond dat deze de enige nog werkende antibiotica zijn.		Controleer bij de documentatie bijgehouden door de dierenarts of deze antibiotica wordt gebruikt. Zo ja, controleer dat er via een resistentietest (antibiogram) is aangetoond dat deze antibiotica de enige nog werkende antibiotica zijn, en dat deze antibiotica alleen worden voorgeschreven aan individuele dieren.	Major
AG08c	Niveau antibioticagebruik	Het antibioticagebruik moet onder het door de Nederlandse St. Diergeneesmiddelen-Autoriteit (SDA) vastgestelde relevante actieniveau liggen en moet binnen 2 jaar liggen binnen het door SDA vastgestelde streefniveau.	Dit criterium mag geïnterpreteerd worden per diercategorie. Voor elke diercategorie (zeugen/zuigende biggen, speenbiggen, vleesvarkens) heeft de varkenshouder 2 jaar de tijd om binnen het door SDA vastgestelde streefniveau te komen.	Noteer of de dierdagdosering van het bedrijf onder het door de SDA vastgestelde actieniveau ligt. Noteer voor bedrijven die niet in het SDA-streefniveau liggen of het antibioticagebruik binnen twee opeenvolgende jaren binnen het door de SDA bepaalde streefniveau ligt.	Minor
AG08d	Begeleiding door varkensspecialist bij te hoog antibioticagebruik	Als het antibioticagebruik binnen twee opeenvolgende jaren niet binnen het SDA-streefniveau ligt dient een onafhankelijke, veterinaire deskundige varkensgezondheidszorg te worden ingeschakeld voor een 2e lijns advies in de vorm van een plan van aanpak waarmee het bedrijf alsnog, binnen de 2 opeenvolgende jaren, binnen het SDA-streefniveau kan komen.	Een onafhankelijke, veterinaire deskundige: - is niet verbonden aan de praktijk van de bedrijfseigen dierenarts - is, of staat onder leiding van, een geregistreerde Nederlandse/Europese veterinaire specialist/resident varkensgezondheidszorg (zie http://ebvs.eu/) O.a. de varkensspecialisten van de Gezondheidsdienst voor Dieren of van de Faculteit Diergeneeskunde komen hiervoor in aanmerking. Voor het opstellen van het plan van aanpak worden o.a. een analyse gemaakt van de maatregelen die al zijn genomen, een analyse gemaakt van het bedrijf en de onderliggende oorzaken van het verhoogde antibioticagebruik. Het plan van aanpak dient een set aan extra maatregelen te bevatten waarmee het bedrijf binnen twee jaar alsnog in het streefniveau van de SDA kan komen. Als het antibioticagebruik na 2 opeenvolgende jaren begeleiding van een externe deskundige (ofte wel na 4 opeenvolgende jaren) niet binnen het SDA-streefniveau ligt wordt het bedrijf geschorst voor het Beter Leven-keurmerk. Een procesbegeleider/deskundige vanuit het BAS-register van de VAB, met als werkveld varkenshouderij, mag ook worden ingeschakeld. Daarnaast mag er door Belgische deelnemers ook gebruik gemaakt worden van een AB-coach uit het AB-Register van Belpork.	Controleer of een bedrijf dat meer dan 2 opeenvolgende jaren boven het streefniveau van de SDA ligt een externe, veterinaire deskundige varkensgezondheidszorg heeft ingeschakeld en of er een plan van aanpak is opgesteld. Controleer of het bedrijf binnen 2 opeenvolgende jaren externe begeleiding (ofte wel na 4 opeenvolgende jaren) alsnog in het SDA-streefniveau is gekomen.	Major
AG08e	<u>Inschakelen procesbegeleider bij hoog antibioticagebruik</u>	Varkensbedrijven die voor 1 of meer diercategorieën gedurende 3 achtereenvolgende jaren met het antibioticumgebruik in het door de SDA aangegeven rode gebied zitten, schakelen een procesbegeleider in.	<u>De procesbegeleider moet geregistreerd zijn in het register van de Vereniging Agrarische Bedrijfsadviseurs (VAB), met als werkveld varkenshouderij. Het register is te vinden op https://www.vabnet.nl/leden-en-adviseurs/ledenlijst.html.</u> <u>Belgische varkenshouders mogen gebruik maken van een AB-coach uit het AB-Register van Belpork.</u>	<u>Controleer of het bedrijf gedurende 3 jaar in het door de SDA aangegeven rode gebied zit. Indien dit het geval is, controleer of er een procesbegeleider ingeschakeld is. Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AG09	Verbod op gemedicineerd diervoeder	Gemedicineerd diervoeder mag niet worden verstrekt.	Gemedicineerd diervoeder is diervoeder met antibiotica dat is geproduceerd door de diervoederfabrikant. Bij de productie van deze voeders is het onvermijdelijk dat een kleine hoeveelheid van dit voer (incl. antibiotica) achterblijft op de productielijn, bij opslag en transport en daardoor versleept naar andere diervoeders (carry-over) waardoor er lage doseringen van het antibioticum terecht kunnen komen in diervoeders. Uit onderzoek blijkt dat bacteriën die frequent blootstaan aan zeer lage doseringen antibiotica – bijvoorbeeld veroorzaakt door versleping – antibioticaresistentie ontwikkelen. Om deze antibioticaresistentie ontwikkeling te voorkomen is gemedicineerd diervoeder uitgesloten binnen BLK.	Controleer <u>en noteer</u> op basis van voerbonnen en/of medicijnleveringen of er geen gemedicineerd diervoeder is aangevoerd op het bedrijf.	Major

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG10	Bloedmonsters	Bloedmonsters (voor dierziekte monitoringsprogramma's) worden zoveel mogelijk in het slachthuis verzameld en niet bij varkens op het bedrijf getapt.	Bloedmonsters voor specifieke onderzoeken die via de dierenarts lopen of voor export vallen hier niet onder. Uitzonderingen zijn mogelijk bij, bijvoorbeeld, onderzoek bij jongere dieren of zeugen.	Controleer <u>en noteer</u> of in de administratie de analyses aanwezig zijn van het afgelopen jaar waaruit duidelijk wordt of de bemonstering plaatsvindt in het slachthuis of op <u>de boerderij het bedrijf</u> .	Minor
AG11A	Ziekenboeg	Er is een ziekenboeg (te creëren) voor zieke, zwakke en gewonde varkens die een capaciteit heeft van minimaal 1% van het totaal aantal aanwezige dierplaatsen op basis van zeugen, biggen en vleesvarkens.	Naast zieke of gewonde varkens kan het ook nodig zijn een <u>kwakkelend achterblijvend</u> of zeer gestrest varken naar de ziekenboeg over te plaatsen als verblijven met andere dieren tot aanvullende welzijnsproblemen leidt, bijvoorbeeld als het varken niet in staat is te concurreren om voedsel.	Controleer <u>en noteer</u> of de capaciteit aan de voorwaarden voldoet.	Minor
AG11B	Klimaat ziekenboeg	De ziekenboeg moet goed geventileerd, warm en droog zijn.		Controleer <u>en noteer</u> of de ziekenboeg goed geventileerd, warm en droog is.	Minor
AG11C.3	Dichte vloer ziekenboeg	De ziekenboeg moet voorzien zijn van een 60% dichte vloer, tenzij de dierenarts dit om veterinaire redenen ontraadt.		Controleer <u>de vloer van de</u> ziekenboeg. <u>Wanneer van toepassing, noteer waarom de dierenarts dit ontraadt. Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AG11D	Ingestrooide vloer ziekenboeg	De vloer van de ziekenboeg moet ingestrooid zijn met bijvoorbeeld stro of zaagsel. Het dichte vloerdeel mag bestaan uit een rubbermat met daarop strooisel. Wanneer de dierenarts strooisel om veterinaire redenen ontraadt mag dit achterwege gelaten worden.		Controleer <u>vloer-ziekenboeg of de vloer bedekt is met voldoende strooisel. Indien er geen strooisel ligt, vraag dan om een verklaring van de dierenarts. Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AG11E	Oogcontact ziekenboeg	Een varken in de ziekenboeg moet oogcontact kunnen maken met andere varkens.	Wanneer de dierenarts contact met andere varkens om veterinaire redenen ontraadt mag dit achterwege worden gelaten.	Controleer of de varkens in de ziekenboeg oogcontact <u>kunnen</u> hebben met de andere varkens. <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AG11F	Reinigen ziekenboeg	De ziekenboeg moet zo geconstrueerd worden dat zij gemakkelijk tussen elke bezetting door schoongemaakt en gedesinfecteerd kan worden. <u>en dat een Eventuele doode dieren kunnen gemakkelijk verwijderd kan worden met minimaal risico op contact met andere dieren.</u>		Controleer of ziekenboeg <u>makkelijk te reinigen en desinfecteren is. Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AG11G	Afvoer uitwerpselen ziekenboeg	Urine en mest van de ziekenboeg mogen niet in contact komen met andere dieren en moeten verwijderd worden op een manier die het risico op contact met andere dieren minimaliseert.	Bijv. ziekenboeg aan het einde van de stal situeren zodat mest en urine niet langs andere hokken wordt afgevoerd.	Controleer <u>de locatie van de</u> ziekenboeg. <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AG12	Euthanaseren ernstig gewonde of zieke dieren	Er is een in het bedrijfsgezondheidsplan beschreven beleid over wanneer en hoe ernstige zieke of gewonde dieren zonder uitzicht op herstel te euthanaseren.	<u>De 'Beslisondersteuner Zorgbehoevende biggen' en de 'Beslisondersteuner Zorgbehoevende varkens vanaf 2 maanden' opgesteld door de Faculteit Diergeneeskunde kunnen hiervoor worden hiervoor gebruikt. Deze zijn te raadplegen op de Beter Leven keurmerk website.</u>	Controleer <u>het euthanasiebeleid</u> en gezondheidsplan. Controleer of euthanasiebeleid in bedrijfsgezondheidsplan staat. <u>Interview medewerkers en controleer op aanwezigheid van ernstig zieke of gewonde dieren zonder uitzicht op herstel. Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AG12a	Euthanaseren ernstig gewonde of zieke dieren	Ernstig gewonde of zieke dieren worden tijdig geëuthanaseerd. Euthanasie is gebaseerd op wetgeving en humane beginselen (het dier wordt elke vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden bespaard). <u>Er zijn afspraken met de dierenarts vastgelegd t.a.v. noodsituaties, en het, indien nodig, langskomen van de dierenarts om ernstig gewonde of zieke dieren te euthanaseren.</u>	Bij het doden van dieren en daarmee verband houdende activiteiten wordt ervoor gezorgd dat de dieren elke vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden wordt bespaard. Goedgekeurde humane dodingsmethode leiden in één keer tot de dood zonder aanvullend lijden, ongemak of stress bij het dier. <u>Er wordt door de dierenarts beschreven (in het bedrijfsgezondheidsplan) op welke wijze ernstige gewonde en zieke dieren op het bedrijf zo snel mogelijk op een humane wijze kunnen worden geëuthanaseerd.</u> Euthanaseren met <u>bedwemling via</u> een schietmasker is toegestaan mits de gebruiker hiervoor de benodigde vergunningen (opslag en het in het bezit hebben van de munitie) heeft. <u>Euthanaseren met een electrocutie apparaat (tang) is ook toegestaan, waarbij de tang eerst op de kop moet worden geplaatst om te verdoven.</u>	<u>Controleer of de dierenarts in het bedrijfsgezondheidsplan heeft beschreven op welke wijze ernstig gewonde of zieke dieren zo snel mogelijk op een humane wijze kunnen worden geëuthanaseerd.</u> <u>Interview medewerkers en controleer op aanwezigheid van ernstig zieke of gewonde dieren zonder uitzicht op herstel. Controleer of er in de overeenkomst met de dierenarts afspraken zijn vastgelegd over het, langskomen om ernstig gewonde of zieke dieren te euthanaseren.</u> Controleer de vergunning indien er schietmasker op het bedrijf wordt gebruikt/aanwezig is. <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AG12b	Euthanaseren van ernstig gewonde of zieke dieren in noodsituaties	Er zijn afspraken met de dierenarts vastgelegd t.a.v. noodsituaties, en het, indien nodig, langskomen van de dierenarts om ernstig gewonde of zieke dieren te euthanaseren.	Deze afspraken worden vastgelegd in het bedrijfsgezondheidsplan of zijn een onderdeel van of bijlage bij de overeenkomst met de dierenarts.	Controleer of er in de overeenkomst met de dierenarts afspraken zijn vastgelegd over het, indien nodig (bijvoorbeeld bij noodsituaties), langskomen om ernstig gewonde of zieke dieren te euthanaseren.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG12c	Oorzaken euthanaseren	Achterliggende oorzaken voor euthanaseren <u>uitgevoerd door bedrijfseigen dierenarts</u> worden door de bedrijfseigen dierenarts geregistreerd.	Bijvoorbeeld in het bezoekersverslag.	Controleer <u>en noteer</u> of de achterliggende oorzaken voor euthanasie door de <u>bedrijfseigen</u> dierenarts worden geregistreerd.	Minor
AG12d	Plan van aanpak structurele oorzaken euthanaseren	Voor structurele oorzaken voor euthanasie stelt de varkenshouder in overleg met de bedrijfseigen dierenarts, een plan van aanpak op waarmee deze oorzaken worden geminimaliseerd en het percentage geëuthanaseerde dieren kan worden gereduceerd.		Controleer <u>en noteer</u> of er voor structurele achterliggende oorzaken voor euthanasie door de veehouder een plan van aanpak is opgesteld.	Minor
AG12e	Plan van aanpak structurele oorzaken euthanaseren jaar 2 en verder.	Als een jaar na opstellen van het plan van aanpak het bedrijf nog steeds geen reductie van het percentage geëuthanaseerde dieren heeft bereikt, dient een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd te worden <u>of een procesbegeleider ingeschakeld te worden</u> .	Een onafhankelijk veterinaire deskundige: - is niet verbonden aan de praktijk van de bedrijfseigen dierenarts - is, of staat onder leiding van, een geregistreerde <u>Nederlandse</u> Europese veterinaire specialist/resident varkensgezondheidszorg (zie http://www.ebvs.eu/) O.a. de varkensspecialisten van de Gezondheidsdienst voor Dieren of van de Faculteit Diergeneeskunde komen hiervoor in aanmerking. Het wordt als voldoende beschouwd wanneer de onafhankelijke veterinaire deskundige een advies uitbrengt over hoe het percentage geëuthanaseerde dieren kan worden gereduceerd, maar er hoeft niet actief door hem/haar te worden begeleid. <u>De procesbegeleider moet geregistreerd zijn in het register van de Vereniging Agrarische Bedrijfsadviseurs (VAB), met als werkveld varkenshouderij. Het register is te vinden op https://www.vabnet.nl/leden-en-adviseurs/ledenlijst.html.</u>	Controleer, indien het percentage geëuthanaseerde dieren op basis van het plan van aanpak niet is afgenomen, <u>of dit het jaar daarvoor ook het geval was t.o.v. het jaar ervoor</u> . Wanneer dit <u>het</u> geval is, controleer <u>en</u> of een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd is <u>of wordt of een procesbegeleider ingeschakeld is</u> . <u>Noteer de bevindingen</u> .	Minor
Huisvesting					
AH01	Stimuleren mestgedrag	Er zijn tenminste 3 maatregelen genomen om de varkens te stimuleren om op een vaste plek te mesten en te urineren.	Dieren worden gestimuleerd om te mesten en urineren op een vaste plek door gebruik te maken van onder meer: - Meer licht boven de mestplaats; - Een dichte hokafscheiding bij het liggedeelte en een open hokafscheiding bij het mestgedeelte zodat zicht op het buurhok mogelijk is; - De drinkplaats bak in de buurt van boven het mestgedeelte hangen; - De vloer van de mestplaats verhoogd of juist verlaagd aanbrengen zodat het dier er in zijn geheel op en af moet stappen; - Grootte van het mestgedeelte moet genoeg zijn om varkens volledig erop te kunnen laten staan, in alle richtingen.	Controleer of er tenminste 3 maatregelen getroffen zijn om de varkens te stimuleren op een vaste plek te mesten en urineren. <u>Noteer de bevindingen</u> .	Aanbeveling
AH02.3	Hittestress	Hittestress moet worden voorkomen. <u>Vanaf een buitentemperatuur van 21°C moeten maatregelen genomen worden, afhankelijk van de diercategorie</u> .	Dit kan bijvoorbeeld door onder warme omstandigheden de dieren voldoende gelegenheid te geven apart te gaan liggen, in combinatie met systemen van ventilatie of door verneveling van water. <u>Wanneer een dier hittestress ervaart hangt af van leeftijd en diercategorie (big, zeug, vleesvarken), de temperatuur en luchtvochtigheid. Voor meer informatie over de temperatuur limieten per diercategorie: https://edepot.wur.nl/587090. Voor tips ter beperking van hittestress en documenten om een Bedrijfsspecifiek hitteprotocol op te stellen, zie: https://www.pov.nl/actuele-themas/voorkom-hittestress-bij-varkens/4 https://www.gddiergezondheid.nl/Hittestress/Adviezen-varkens. Voor de voorspelling van hittestress: https://www.gddiergezondheid.nl/Hittestress</u>	Noteer de maatregelen die het bedrijf neemt om hittestress te voorkomen. <u>Controleer en noteer of tijdens de controle bij een buitentemperatuur vanaf 21°C er maatregelen zijn genomen om hittestress te voorkomen</u> .	Minor
AH03	Luchtkwaliteit	Het ventilatiesysteem handhaaft de luchtkwaliteit op een niveau zodat oog- of neus-irritatie bij de gehuisveste varkens en/of bij mensen tijdens inspectie worden voorkomen.	Bij onvoldoende luchtkwaliteit is een verbeterplan voor de luchtkwaliteit opgesteld in overleg met de bedrijfseigen dierenarts en indien gewenst met nadere deskundigen (bijv. klimaatdeskundige).	<u>Noteer afwijking bij vermoeden van afwijkend stalklimaat zoals veel stof en sterke ammoniakgeur. Controleer ventilatiesysteem of verbeterplan. Ga na of er sprake is van oog- of neus-irritatie staand op humaan niveau en gehurkt op niveau van de varkens. Controleer bij oog- of neus-irritatie bij de varkens of er een verbeterplan aanwezig is.</u>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH03a	Metten stalklimaat	Er is een meetsysteem om continu het stalklimaat bij de dieren te monitoren. Minimaal volgende parameters worden continu gemonitord: - Binnentemperatuur; - Koolstofdioxideconcentratie; - Ammoniakconcentratie; - Relatieve luchtvochtigheid. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk per 01-01-2028. Met uitzondering van varkenshouders die niet voldoen aan criterium AH04 (luchthoud per big). Deze veehouders moeten per 01-07-2026 voldoen aan dit criterium.	De apparatuur voldoet aan de volgende specificaties: - minimaal 4 metingen per uur; - sensoren plaatsen op een locatie zo dicht mogelijk op neushoogte van de dieren, in de praktijk is dat nu nog midden boven het hok, buiten de directe invloed van inkomende lucht en zo dicht mogelijk boven de varkens zonder dat ze erbij kunnen; - sensoren worden minimaal eens per 2 jaar onderhouden en jaarlijks gevalideerd - er zijn per jaar van minimaal van 300 dagen meetdata beschikbaar - de sensor geeft automatisch doormelding bij disfunctioneren De gemeten data worden gelogd en worden minimaal twee jaar bewaard voor analyse doeleinden voor het verkrijgen van inzicht. De gebruiker heeft real time en voortdurend inzicht in de meetwaarden.	Controleer: - de aanwezigheid van een geschikt stalklimaatmeetsysteem in een dierverblijf - of het meetsysteem juist geplaatst is - of de meetdata beschikbaar zijn - of er een onderhoudscontract, logboek of andere bewijslast voor onderhoud en validatie aanwezig is - van hoeveel dagen het afgelopen jaar meetwaarden beschikbaar zijn Noteer de bevindingen.	Minor
AH03aa	Aantal meetunits stalklimaat	Bij de volgende diercategorieën is minimaal één stalklimaatmeetsysteem aanwezig: vleesvarkens, kraamzeugen, gespeende biggen, dragende zeugen. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk per 01-01-2028. Met uitzondering van varkenshouders die niet voldoen aan criterium AH04 (luchthoud per big). Deze veehouders moeten per 01-07-2026 voldoen aan dit criterium.	In minimaal één afdeling van de aanwezige diercategorieën is een stalklimaatmeetsysteem aanwezig en op de juiste locatie geplaatst, het systeem dient te voldoen aan de eisen in AH03a.	Controleer en noteer of er in minimaal één afdeling van de aanwezige diercategorieën een stalklimaatmeetsysteem aanwezig is.	Minor
AH03b	Stalklimaat	Het stalklimaat voldoet op het gebied van temperatuur, luchtvochtigheid, koolstofdioxide en ammoniak ten minste gedurende 60% per kwartaal. Doelstelling is toewerken naar stalklimaat binnen de huidige streefwaarden: - Schommeling in temperatuur maximaal 5°C per dag - Koolstofdioxide < 3000 ppm - Ammoniak < 20 ppm - 45% < relatieve luchtvochtigheid < 80% Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk per 01-01-2028. Met uitzondering van varkenshouders die niet voldoen aan criterium AH04 (luchthoud per big). Deze veehouders moeten per 01-07-2026 voldoen aan dit criterium.	De meetdata van het klimaatstelsel geven aan of de gemeten parameters binnen de streefwaarden vallen. Per kwartaal worden deze resultaten uit het systeem gehaald (of aangeleverd door de leverancier) per diercategorie. Indien meer minder dan 60% van de waarden buiten de streefwaarden vallen, wordt een plan van aanpak opgesteld. Binnen een kwartaal dient minimaal 1 actie uit dit plan van aanpak te zijn geïmplementeerd.	Controleer of er kwartaalrapportages zijn en wat het percentage waarden binnen de streefwaarden is. Indien minder dan 60% van de waarden binnen de streefwaarden vallen redig, controleer of er een plan van aanpak is voor verbetering en of hieruit actie(s) zijn doorgevoerd in de bedrijfsvoering. Noteer de bevindingen.	Minor
AH03c	Bespreken monitoren stalklimaat	De resultaten van de stalklimaatmonitoring worden halfjaarlijks besproken met de bedrijfsseigen dierenarts en/of klimaat specialist. Indien de afgelopen 4 kwartalen >75% van de gemeten parameters binnen de streefwaarden zitten, volstaat het om de monitoringsresultaten eens per jaar te bespreken. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk per 01-01-2028. Met uitzondering van varkenshouders die niet voldoen aan criterium AH04 (luchthoud per big). Deze veehouders moeten per 01-07-2026 voldoen aan dit criterium.	Bevindingen van de besprekingen worden vastgelegd in een kort gespreks- of bezoekverslag.	Controleer of de indicatoren voor het stalklimaat onder de gestelde normen liggen en controleer a.d.h.v. gespreks- of bezoekverslagen of de resultaten halfjaarlijks dan wel jaarlijks besproken zijn met de bedrijfsseigen dierenarts en/of klimaat specialist. Noteer de bevindingen.	Minor
AH03e	Klimaat specialist stalklimaat	Indien de afgelopen 4 kwartalen <60% van de gemeten parameters binnen de streefwaarden zitten, worden de resultaten besproken met een externe klimaat specialist. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk per 01-01-2028. Met uitzondering van varkenshouders die niet voldoen aan criterium AH04 (luchthoud per big). Deze veehouders moeten per 01-07-2026 voldoen aan dit criterium.	Een externe klimaat specialist kan bijvoorbeeld afkomstig zijn van onder meer een veevoederbedrijf of een dierenartsenpraktijk.	Controleer of een bedrijf dat na 4 kwartalen de stalklimaatnormen niet behaald heeft een externe klimaatdeskundige heeft ingeschakeld. Controleer of het bedrijf binnen 1 opeenvolgend jaar alsnog binnen de stalklimaatnormen uitkomt. Noteer de bevindingen.	Major

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH04	Luchtinhoud per big	Om het klimaat in de stal goed te kunnen beheersen is de inhoud van de stal minimaal 1,2 m ³ per big. <u>Bij nieuw- of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2026. Indien met ingang van 01-01-2026 niet kan worden voldaan aan dit criterium (luchtinhoud per big), dient per 01-07-2026 te worden voldaan aan criteria AH03a t/m AH03e.</u> Om het klimaat in de stal goed te kunnen beheersen is de inhoud van de stal minimaal 2,4 m ³ per vleesvarken. <u>Bij nieuw- of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.</u>	Om het klimaat in de stal goed te kunnen beheersen. In bestaande stallen met een kleinere inhoud wordt de ventilatie aangepast aan de minimale luchtverplaatsing voor ventilatie (vocht en ammoniak afvoer). In bestaande stallen met een kleinere luchtinhoud wordt de ventilatie aangepast om te zorgen dat er voldoende luchtverversing is, zodat de lucht niet te vochtig of te stoffig is of te veel ammoniak bevat, zonder dat dit tot tocht leidt. De luchtinhoud per big <u>of vleesvarken</u> kan worden berekend door: de inhoud van de afdeling (lengte x hoogte x breedte) te delen door het aantal <u>biggen dieren</u> .	Controleer <u>bij nieuw- of verbouw doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 de</u> luchtinhoud aan de hand van berekeningen van typen afdelingen <u>zijn</u> (m ² <u>lengte x breedte</u> x en hoogte). Noteer inhoud (m ³) per <u>big dier</u> . Controleer of in bestaande stallen met een kleinere luchtinhoud de ventilatie is aangepast waarbij er voldoende luchtverversing is, zodat de lucht niet te vochtig of te stoffig is of te veel ammoniak bevat, zonder dat dit tot tocht leidt. <u>Indien per 01-07-2026 niet wordt voldaan aan dit criterium voor biggen, controleer en noteer of er worden voldaan aan criteria AH03a t/m AH03e.</u>	Minor
AH04a	<u>Brongericte maatregelen tegen ammoniak</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>De emissie van ammoniak wordt aangepakt met brongerichte maatregelen.</u>	<u>Brongerichte maatregelen zoals het koelen of opslaan in een zuur of het scheiden en afvoeren van mest en urine, worden momenteel ontwikkeld en getest voor RAV/OW erkenning. Zodra deze systemen praktijkrijp zijn, worden ze bij nieuw- of verbouw als eis gesteld binnen het Beter Leven keurmerk.</u>	<u>Controleer en noteer bij nieuw- of verbouw de wijze van brongerichte aanpak.</u>	<u>Aanbeveling</u>
AH05A.13	Licht	<u>Er moet</u> In ieder dierverblijf is een duidelijk dag- en nachtritme met minimaal 8 uur aaneengesloten donkerperiode en minimaal 8 uur aaneengesloten lichtperiode (<u>daglicht of kunstlicht</u>), in de stal zijn, hetgeen door daglicht in de stal bereikt wordt. <u>Daglicht doorlatend oppervlak in muren en daken minimaal 5% van het vloeroppervlak.</u>	De periode van 8 uur aaneengesloten lichtperiode mag niet worden toegepast tussen zonsondergang en -opgang.	Controleer of bedrijf werkt met dag- en nachtritme, <u>gehanteerd wordt</u> . Bijv. tijdschakelaar op de kunstverlichting, of daglichttoetreding, of vraag hiernaar bij de varkenshouder. Noteer gebruikte methode of antwoord varkenshouder.	Minor
AH05B	Lichtsterkte	Het licht in de stal, op dierhoogte, bedraagt minimaal 40 Lux.	Alle dieren moeten over voldoende licht kunnen beschikken. Schemering is te donker. Er wordt gebruik gemaakt van directe instraling door <u>T+LED</u> -verlichting of hieraan gelijkwaardige verlichting. <u>Indien genoeg daglicht aanwezig is, hoeft het kunstlicht niet aan te staan.</u>	Meet met een Luxmeter of overal in de stal 40 Lux gehaald wordt op dierhoogte. <u>Indien bij betreden van de afdeling het kunstlicht aan is, voer de meting dan uit met kunstlicht aan. Indien bij betreden het kunstlicht uit is, voer dan de metingen uit met kunstlicht uit. Noteer de bevindingen.</u>	Minor
AH05C.3	Daglicht doorlatend oppervlak	Het daglicht doorlatend oppervlak in muren en daken is minimaal 5% van het vloeroppervlak. <u>Daglichttoetreding via de zijwand: 5% van het vloeroppervlak.</u> <u>Daglichttoetreding via het dak: delen door factor 2, oftewel 2,5% van het vloeroppervlak.</u> <u>Daglichttoetreding via een daglichtkoker in het dak: delen door factor 4, oftewel 1,25% van het vloeroppervlak.</u> Indien de dieren worden gehouden op een lagere bezetting (meer oppervlakte per dier dan minimaal vereist) dan is het minimum percentage daglicht doorlatend oppervlak gebaseerd op de minimaal verplichte oppervlakte per dier. Echter, in dit geval mag er op basis van de totaal beschikbaar vloeroppervlakte nooit minder daglichttoetreding dan 2% via de zijwand, 1% via het dak dan wel 0,5% via een daglichtkoker aanwezig zijn. <u>Bij nieuw- en/of verbouw (van de buitenmuren of dak) na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.</u> <u>Bij materialen met een lagere transmissiewaarde dan 0,8, moet er gecompenseerd worden met een groter daglicht doorlatend oppervlakte bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk per 01-01-2045.</u>	<u>Het vloeroppervlak betreft het oppervlak van de afdeling inclusief voergang en/of werkpaden.</u> De daglicht doorlatende oppervlaktes bestaan bijvoorbeeld uit dakramen, zijvensters en/of lichtkokers. <u>Daglicht doorlatende oppervlaktes mogen ook uit andere materialen bestaan zoals melkglas, glasblokken of polycarbonaat kanaalplaat, zo lang deze materialen een gelijke totaal hoeveelheid daglicht doorlaten als bij standaard glas. Hierbij wordt de aanname gedaan dat de transmissiewaarde gemiddeld 0,8 bedraagt voor standaard glas. Bij een lagere transmissiewaarde moet er gecompenseerd worden met een groter daglicht doorlatend oppervlakte. Hoe groot de daglicht doorlatend oppervlakte moet zijn wordt als volgt berekend: (0,8/transmissiewaarde x percentage daglicht doorlatend oppervlakte x vloeroppervlakte)</u> <u>Daglichttoetreding via de zijwand: 5% van het vloeroppervlakte.</u> <u>Daglichttoetreding via het dak: delen door factor 2, oftewel 2,50% van het vloeroppervlakte</u> <u>Daglichttoetreding via een daglichtkoker: delen door factor 4, oftewel 1,25% van het vloeroppervlakte.</u> <u>Dit voorschrift is ingegaan per 1-1-2011. Stallen nadien gebouwd of verbouwd zonder hieraan te voldoen worden uitgesloten.</u> Vanaf 1 april tot en met 30 september is het toegestaan om de daglicht doorlatende oppervlaktes te kalken. De kalklaag dient nog daglicht door te laten. Deze mag niet zo dik zijn dat het natuurlijk dag- en nachtritme niet meer is waar te nemen in de stal. Van 1 oktober tot en met 31 maart dienen de daglicht doorlatende oppervlaktes schoon te zijn (geen kalk meer op de oppervlaktes).	Controleer en noteer het percentage op basis van het vloeroppervlak. In geval van een lagere bezetting controleer en noteer het percentage daglicht doorlatend oppervlak op basis van de minimaal verplichte oppervlakte per dier. Controleer en noteer of het daglicht doorlatend oppervlak (lichtplaten, ramen) daadwerkelijk daglicht doorlaten (bijv. of <u>een dag- en nachtritme waar te nemen is</u> , de oppervlaktes schoon zijn). Controleer en noteer of er gedurende de periode van 1 oktober tot en met 31 maart geen kalk op de daglicht doorlatende oppervlaktes zit.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH06	Schuurgelegenheid	Er is permanent een schuurvoorziening aanwezig in ieder hok (m.u.v. zeugen in dek- en kraamstal).	Een schuurvoorziening kan o.a. bestaan uit: - een schuurpaal (bijv. een houten paal met een diameter van minimaal 15 cm), - een schuurborstel (bijv. de borstel van een bezem die bevestigd is aan een wand of paal), of - een ruwe betonnen hokafscheiding. - een hoekijzer De materialen moeten op een goed bereikbare (voor alle leeftijden) plek worden gemonteerd.	Controleer <u>en noteer of er</u> in minimaal 1 hok per diercategorie of er een schuurvoorziening is die aan de norm voldoet. <u>Noteer welke schuurvoorziening aanwezig is.</u>	Minor
AH07	Verrijkmateriaal	In ieder hok met varkens is verrijkmateriaal aanwezig dat dient te voldoen aan de volgende eisen: - Afkomstig van planten of dieren (organisch) materiaal - Niet gemengd met regulier voer - Wroetbaar op de grond - Veilig voor varkens - Schoon - Minimaal één keer per week ververs, aangevuld of vervangen <u>Minimaal 25% van de varkens in een hok kan 24 uur per dag bezig zijn met:</u> <u>1. losse schone materialen op de vloer, en/of;</u> <u>2. materiaal uit een dosator halen, en/of;</u> <u>3. materiaal in een wroetbak op de grond, en/of;</u> <u>4. vasthangende objecten die op de vloer liggen zoals jute doeken, touwen of zacht hout.</u>	Verrijkmateriaal dient varkens in staat te stellen hun essentiële behoeften te vervullen zonder dat dit ten koste gaat van hun gezondheid. <u>De effectiviteit van verrijkmateriaal wordt sterk bepaald door de juiste manier van aanbieden. Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor de WUR Brochure over verrijkmateriaal. 'Hokverrijking en nestbouw materiaal voor varkens' en bijhorende hokverrijkskaart.</u> <u>Zie de informatie folder over verrijkmateriaal op de website van Stichting Beter Leven keurmerk: beterleven.dierenbescherming.nl/zakelijk/</u> Voor dit doel dient het verrijkmateriaal veilig te zijn en te voldoen aan de volgende eisen: de volgende karakteristieken te hebben: <u>1. Veilig – zo dat de gezondheid van varkens niet in gevaar komt, en het niet tot verwondingen kan leiden;</u> <u>a2. Eetbaar – zo dat varkens het ze kunnen eten, met enig voedingsvoordeel (bijv. hout of kunststof heeft geen voedingsvoordeel en is dus niet 'eetbaar');</u> <u>b3. Kauwbaar – zo dat varkens er op kunnen bijten;</u> <u>c4. Onderzoekbaar – zo dat varkens ze kunnen onderzoeken; Wroetbaar – zo dat varkens erin kunnen wroeten;</u> <u>d5. Manipuleerbaar/Afbreekbaar – zo dat varkens hun plaats, voorkomen vorm en structuur kunnen veranderen.</u> <u>Daarom Daarenboven moeten de materialen op een zodanige wijze verstrekt worden dat zij:</u> <u>1. Vernieuwend zijn – dus van blijvende interesse zijn, dat is te zeggen, ze moedigen het exploratiegedrag van varkens aan en worden regelmatig vervangen of aangevuld;</u> <u>2. Bereikbaar zijn – dus, toegankelijk zijn voor orale manipulatie waarbij qua hoogte rekening wordt gehouden met het kleinste dier en dat varkens meer gebruik maken van laaghangend materiaal;</u> <u>3. Beschikbaar zijn – alle dieren moeten gelijktijdig over het materiaal kunnen beschikken; in voldoende hoeveelheid worden verstrekt;</u> <u>4. Schoon zijn – dus schoon en hygiënisch zijn en vrij van mest en urine.</u> <u>Verrijkmateriaal moet zo veel mogelijk aangeboden worden op een andere plaats dan waar de dieren eten, rusten of mesten. Het is niet toegestaan om verrijkmateriaal in de voerbak te verstrekken, tenzij dit niet anders kan zoals bij zeugen die vaststaan in de kraam- of dekstal. Bij los strooien van verrijkmateriaal (bijv. stro, luzerne) dient dit verrijkmateriaal minimaal dagelijks te worden ververs en dient er daarnaast</u> <u>minimaal 1 vorm van permanent verrijkmateriaal te worden aangeboden dat aan de overige bovenstaande karakteristieken voldoet (bijvoorbeeld een touw). Verrijkmateriaal dat besmeurd/vervuild is geraakt met mest of urine voldoet niet.</u> - Wanneer gebruik wordt gemaakt van een dosator (ruif/mand/koker/plateau) dient het materiaal makkelijk door de varkens eruit te kunnen worden gehaald en op de goede hoogte te hangen. De snuit mag maximaal tot schouderhoogte opgetild worden. - Wanneer de dosator boven een roostervloer hangt, dient er voldoende materiaal te blijven liggen zodat het wroetbaar is. - Wanneer gebruik wordt gemaakt van wroetbakken op de vloer moeten varkens met hun snuit in de bak kunnen wroeten. Er moet ruimte zijn om bewegingen met de snuit te kunnen maken. - Wanneer gebruik wordt gemaakt van objecten zoals een jute doek, touwen, zacht hout of verse takken dient het materiaal geheel of gedeeltelijk op de vloer te liggen en voor de varkens makkelijk in stukjes los te maken te zijn. Combinaties van instrooien, dosators, wroetbakken en objecten zijn toegestaan om ervoor te zorgen dat op elk moment aan het minimum van 25% van de varkens in een hok gelijktijdig kan beschikken over verrijkmateriaal. <u>Verrijkmateriaal moet zo veel mogelijk aangeboden worden op een andere plaats dan waar de dieren eten, rusten of mesten. Het is niet toegestaan om verrijkmateriaal in de voerbak te verstrekken, tenzij dit niet anders kan zoals bij zeugen die vaststaan in de kraam- of dekstal. Voor de periode in zowel de dekstal als de kraamstal gelden aanvullende eisen welke zijn vastgelegd in aparte criteria, zie betreffende hoofdstukken.</u>	Controleer <u>en noteer per diercategorie of er</u> in minimaal 4 hokken of verrijkmateriaal aanwezig is dat aan de norm voldoet. <u>Voor karakteristiek 'Eetbaar' wordt er een overgangstermijn van 1 jaar gehanteerd. Bij verrijkmateriaal dag-aangevuld/ververst moet worden. Controleer aan de hand van de aankoopbonnen of het materiaal minimaal één keer per week wordt ververs, aangevuld of vervangen, administratieve controle op aankoop navulling.</u>	Major

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH07A.3	Toegankelijkheid <u>afleidingsmateriaal</u> <u>verrijkmateriaal</u>	Het <u>afleidingsmateriaal</u> <u>verrijkmateriaal</u> dient voor 25-50% van de dieren tegelijkertijd toegankelijk te zijn.	Een bodembedekking met stro of vergelijkbaar natuurlijk strooisel voldoet hieraan.	Controleer of het <u>afleidingsmateriaal</u> <u>verrijkmateriaal</u> toegankelijk is voor minimaal 25% van de dieren. <u>Noteer de bevindingen</u> .	Major
AH08.3	Stroverstreking	De hokken zijn voor minstens de helft ingestrooid met stro of vergelijkbaar materiaal, zodanig dat de bodem geheel bedekt is.	<u>Dit geldt voor alle hokken, inclusief de dekstal.</u>	Controleer of de hokken voor 50% zijn ingestrooid met stro of vergelijkbaar materiaal. Noteer waarmee de hokken zijn ingestrooid.	Major
AH10.3	Functiegebieden	De varkens dienen in hun hok, inclusief, de buitenuitloop direct grenzend aan het hok, functiegebieden (slaap- of ligplaats, mestplaats en voedergedeelte) te kunnen onderscheiden. De hokken dienen hiertoe zo ingericht te zijn en het gedrag van de varkens dient hiertoe waar nodig zo gestuurd te worden dat lig- en mestruimte zo ver mogelijk uit elkaar liggen en het mesten op de mestplaats wordt gestimuleerd.	Het varken is van nature zindelijk en wil liefst zover mogelijk van de vaste ligplek mesten. Om mesten op de daartoe bestemde plek zoveel mogelijk te stimuleren worden waar mogelijk lig- en mestplaats zover mogelijk van elkaar gelegd. Verder wordt mesten op het mestrooster waar mogelijk gestimuleerd, bijvoorbeeld door: - bij opleggen van dieren in het hok het mestrooster nat te maken, - licht en verse lucht op het mestrooster te laten vallen, - de dichte hokafscheiding ter hoogte van het rooster open uit te voeren met tralies, en - kruis of een schot op het rooster te plaatsen waar het varken veilig achter mesten kan.	Controleer <u>en noteer</u> of het hok zo is ingedeeld dat lig- en mestplek zover mogelijk van elkaar liggen. Controleer of de varkens in het hok 3 functionele gebieden (slaap- of ligplaats, mestplaats en voedergedeelte) kunnen onderscheiden en als zodanig gebruiken. Interview de verzorgers om na te gaan of er zo nodig op mestgedrag wordt gestuurd.	Minor
AH12	<u>Vluchtmogelijkheid</u>	<u>In elk groepshok hebben zeugen, gespeende biggen en vleesvarkens de beschikking over een mogelijkheid om te vluchten voor hokgenoten. Bij ver- en/of nieuwbouw dochter uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>	<u>Voorbeelden van een vluchtmogelijkheid zijn een schot, een plateau, een onderkruip of een buitenuitloop. Dit schept rust en gaat vechten en staartbiten tegen. Op elke groep varkens moet minstens 1 schuilvoorziening aanwezig zijn. Bij groepen boven de 40 dieren komt er per 20 dieren 1 schuilvoorziening bij.</u>	<u>Controleer en noteer of een vluchtmogelijkheid aanwezig is. Controleer en noteer bij groepen boven de 40 dieren, of er per 20 dieren 1 schuilvoorziening extra is toegevoegd.</u>	Minor
AH13	<u>Stroomdraden</u>	<u>Stroomdraden in de voor de dieren bereikbare ruimten in de stal zijn niet toegestaan.</u>	<u>Het gebruik van stroomdraden, ongeacht of er stroom op staat, is in de stal niet toegestaan.</u>	<u>Controleer en noteer of er in de stal stroomdraden binnen bereik van de varkens zijn. Gebruik wordt gemaakt van stroomdraden.</u>	Minor
AH14	<u>Doorgangen tussen hokken</u>	<u>Er mogen doorgangen worden gecreëerd tussen hokken om de groepsomvang te vergroten, onder de volgende voorwaarden:</u> - De doorgang moet altijd open zijn, met uitzondering van de situaties zoals beschreven in criterium AH15; - Er moeten met gemak twee varkens tegelijkertijd door de doorgang kunnen; - De doorgang bevat zo weinig mogelijk haakse bochten en/of dode hoeken; - Er bevinden zich geen uitsteeksels of obstakels (zoals drempels, richels die hoger/dieper zijn dan de tenen) in/om de doorgang; - Er is voldoende verlichting en er is zo weinig mogelijk zicht op storende elementen die de dieren kunnen afleiden of laten schrikken (bijv. bewegende voorwerpen, kettingen in de looprichting).	<u>De doorgangen moeten aan de voorwaarden voldoen om de dieren een onbelemmerde en stimulerende doorgang te bieden naar het gehele te beschikking staande oppervlakte.</u>	<u>Indien van toepassing, controleer en noteer of de doorgangen tussen bestaande afdelingen/hokken voldoen aan de voorwaarden.</u>	Minor
AH15	<u>Langdurig sluiten doorgangen tussen hokken</u>	<u>De doorgangen mogen door middel van deurtjes tijdelijk worden afgesloten. Dit is uitsluitend toegestaan in geval van de volgende situaties:</u> - Tot maximaal de eerste zeven dagen bij opleggen van biggen in het gespeende biggenhok. De biggen dienen gelijkelijk over de ruimte te worden verdeeld om te voldoen aan het voorgeschreven minimum oppervlak, vreetbreedte/aantal vreetplaatsen en aantal drinkplaatsen per big; - Bij besmettelijke ziektes in de getroffen afdeling op vertoon van een dierenartsverklaring of een door de dierenarts ondertekend bezoeksverslag. Voor zo lang als nodig is. De varkens dienen gelijkelijk over de ruimte te worden verdeeld om te voldoen aan het voorgeschreven minimum oppervlak, vreetbreedte/aantal vreetplaatsen en aantal drinkplaatsen per big/vleesvarken/zeug; - Tot maximaal 24 uur voor het afleveren van biggen en het permanent afvoeren van varkens naar de slacht.	<u>Om te bevorderen dat de biggen de daarvoor bedoelde mestplaats als vaste mestplaats kiezen.</u> <u>Om daar waar mogelijk verdere verspreiding van de ziekte te beperken.</u> <u>Om te voorkomen dat de varkens tussen de aaneengesloten hokken heen en weer kunnen bewegen en er daardoor onnodige onrust ontstaat.</u>	<u>Indien van toepassing, controleer en noteer of de doorgangen alleen gesloten worden bij opleggen (biggen), besmettelijke ziektes en afleveren.</u>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH16	Afscherming wilde zwijnen	Er zijn fysieke barrières aangelegd om contact tussen varkens in buitenverblijven en wilde zwijnen te voorkomen. Uiterlijk vanaf 02-05-2027 1 jaar na (datum vaststelling criteria).	Om te voorkomen dat varkens in uitlopen of weidegang situaties contact kunnen maken met wilde zwijnen, legt het bedrijf fysieke barrières aan welke om ze het risico op ziekteoverdracht te beperken. Voorbeelden hiervan zijn bijvoorbeeld (deels ingegraven) hekken of wildrasters, veerosters, meerlaagse stroomdraden etc.	Controleer of er fysieke barrières zijn aangelegd en noteer de bevindingen.	Minor
Energie en klimaat					
EK01	Elektriciteitsverbruik en elektriciteitsopwekking	De aangekochte elektriciteit is max 160 kWh/GAZ (zeugen) en 20 kWh/vleesvarkensplaats (vleesvarkens) op basis van het jaargebruik van voorgaand jaar (exclusief privégebruik). Dit geldt uiterlijk 1 jaar na (datum vaststelling criteria). Per 01-01-2030 is de hoeveelheid aangekochte elektriciteit (exclusief privégebruik) 80 kWh/GAZ (zeugen) 10 kWh/vleesvarkensplaats (vleesvarkens). Per 01-01-2035 wekt het bedrijf al zijn eigen elektriciteit (exclusief privégebruik) op en koopt het geen elektriciteit meer aan.	Aangekochte elektriciteit = verbruik elektriciteit minus zelf opgewekte elektriciteit. Door het plaatsen van tussenmeters kan worden aangetoond welk energieverbruik wel of niet is toe te rekenen aan het veehouderijbedrijf. Als er meer elektriciteit wordt verbruikt moet er binnen een jaar door een energieadviseur een plan van aanpak worden opgesteld. Dit plan beschrijft hoe het bedrijf binnen drie jaar op de norm komt door te besparen en/of zelf energie op te wekken. In het plan van aanpak worden concrete maatregelen opgenomen die zullen worden uitgevoerd, inclusief berekende energiebesparing, eventuele investeringskosten en tijdsplanning. De veehouder raadpleegt hiervoor een externe energieadviseur naar keuze.	Controleer de aangekochte elektriciteit op basis van de voorgaande elektriciteitsrekening (minus schatting privéverbruik) en het aantal GAZ/vleesvarkensplaatsen en/of aanleverbewijzen van groen opgewekte stroom bekostigd door de varkenshouder, maar buiten zijn of haar bedrijf. Bij te hoge aankoop van elektriciteit controleer bij de volgende jaarlijkse controle of er een plan van aanpak is opgesteld door een externe energieadviseur. Controleer of het bedrijf binnen drie jaar na het opstellen van het Plan van aanpak alsnog voldoet. Noteer de bevindingen.	Minor
EK02	Groene stroom	Het bedrijf neemt 100% groene stroom af via contract. Dit geldt uiterlijk 1 jaar na (datum vaststelling criteria).	Groene stroom wordt gedefinieerd aan de hand van het contract met de energieleverancier. Bij een contract met grijze stroom dient binnen 1 jaar na declname aan BLK te worden overgestapt op groene stroom. Na 01-01-2035 vervalt EK02, mits EK01 1 volledig behaald is.	Controleer of het bedrijf 100% groene stroom afneemt aan de hand van het contract met de energieleverancier. Noteer de bevindingen.	Minor
EK03	Aardgas AANBEVELING	Bij nieuwbouw wordt de stal zonder gasaansluiting gebouwd. Bij bestaande stallen wordt uiterlijk 01-01-2040 geen gas meer gebruikt.	Dit geldt alleen voor gebouwen die direct gerelateerd zijn aan de varkenshouderij en niet voor woonhuizen of andere bijgebouwen die niet gerelateerd zijn aan de varkenshouderij. Deze aanbeveling is alleen van toepassing als het bedrijf in een gebied is gevestigd waar het energienet ten tijde van de nieuwbouw voldoende transportcapaciteit heeft. Hiervoor kan een aanvraag voor teruglevering worden ingediend bij de netbeheerder.	Controleer het boerenref op nieuwbouw gerelateerd aan de varkenshouderij. Controleer of er een gasaansluiting met gasmeter in de nieuwbouw aanwezig is. Controleer bij bestaande stallen vanaf 01-01-2040 of er geen gas meer wordt gebruikt aan de hand van de leveringscontracten en facturen. Als er ten tijde van nieuwbouw onvoldoende transportcapaciteit was, controleer de schriftelijke afwijzing van de netbeheerder. N.v.t. voor 01-01-2040. Noteer de bevindingen.	Aanbeveling
EK04	Elektriciteit uit mestvergisting	Gas uit vergiste mest wordt op het varkensbedrijf niet omgezet in elektriciteit.	Bij omzetting van gas uit vergiste mest in elektriciteit gaat ongeveer 60% van de elektriciteit verloren in de vorm van warmte, waardoor dit geen efficiënt proces is.	Controleer aan de hand van de aanwezigheid van een warmtekrachtkoppeling of gas uit vergiste mest niet wordt omgezet in elektriciteit. Noteer de bevindingen.	Minor
Natuur en biodiversiteit					
NA02	Bedrijfsnatuurplan	Er is een bedrijfsnatuurplan aanwezig met daarin een nulmeting en advies over te realiseren natuuropgave door een door de Vogelbescherming Nederland (VBN) erkende ecologisch adviseur. Dit geldt uiterlijk 1 jaar na (datum vaststelling criteria).	Het bedrijfsnatuurplan bevat minimaal: - een kaart van het bedrijf en eventueel bijbehorende percelen; - de ligging van streekeigen landschapselementen zijn geregistreerd op kaarten en opgaande elementen (bosjes, bomen, gebouwen etc.) in het land zijn ingetekend; - of het bedrijf deelneemt aan het stelsel van Agrarisch Natuurbeheer (ANLB); - welke percelen worden beweide, indien van toepassing; - eventuele afwijkingen die de ecologisch adviseur constateert t.o.v. de criteria voor natuur en landschap en een advies hoe dit te corrigeren.	Controleer en noteer of er een bedrijfsnatuurplan aanwezig welke is opgesteld door een VBN erkende ecologisch adviseur. Controleer en noteer of het bedrijfsnatuurplan is opgesteld conform het format van BLK (zie de Beter Leven website).	Minor
NA02a	Evaluatie bedrijfsnatuurplan	Het bedrijfsnatuurplan wordt minimaal 1 keer per 6 jaar geëvalueerd en bijgesteld door de VBN erkende Ecologische adviseur. Dit geldt uiterlijk 1 jaar na (datum vaststelling criteria).	De varkenshouder wordt 1 maal per 6 jaar geadviseerd door een ecologisch adviseur over het actualiseren van het bedrijfsnatuurplan. De ecologisch adviseur controleert of er minimaal voldaan wordt aan de actiepunten uit het vorige bedrijfsnatuurplan en noteert eventuele afwijkingen.	Controleer en noteer of het bedrijfsnatuurplan elke 6 jaar is geactualiseerd n.a.v. advies van een door VBN erkende ecologisch adviseur.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Zoekberen					
BE01.3	Hokuitvoering zoekberen	Het berenhok heeft een minimale beschikbaar oppervlakte van 6,0 m ² per zoekbeer. Bij nieuw- en/of verbouw na 1 januari 2018, doch uiterlijk met ingang van 1 januari 2028, heeft het zoekberenhok een minimale oppervlakte van 8,0 m ² per zoekbeer. Indien het hok ook gebruikt wordt om te dekken geldt een oppervlakenorm van 10,0 m ² per zoekbeer.	Het gaat om beschikbaar hokoppervlakte. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlakte wordt de ruimte onder uitstekende of staande troggen niet meegerekend.	Controleer en noteer de oppervlakte van het zoekberenhok.	Critisch Major
BE02.3	Buitenuitloop zoekberen	Elke zoekbeer heeft permanent de beschikking over een buitenuitloop van min. 8 m ² . De uitloop mag maximaal 75% overdekt zijn.	De buitenuitloop kan onverhard, gedeeltelijk verhard of geheel verhard zijn, mag volledig bestaan uit roostervloer en mag maximaal 75% overdekt zijn. Er zijn twee uitzonderingen waarbij 100% overdekking zijn toegestaan: - Alleen indien het regent mag de buitenuitloop tijdelijk, automatisch, op basis van regensensoren 100% worden overdekt. - Indien er naast in de uitloop sprake is van een functioneel varkenstoilet in combinatie met weidegang wordt geboden, aantoonbaar minstens 250 dagen per jaar, wanneer bodem- en weersomstandigheden dit toelaten. Hierbij moet ten minste 25% van de overdekking transparant zijn.	Controleer en noteer de oppervlakte van de buitenuitloop. Controleer of de zoekberen permanent de beschikking hebben over de uitloop en of deze aan de voorwaarden voldoet. Noteer de oppervlakte en of aan de voorwaarden voldaan wordt.	Major
BE03	Bedekking vloer ligplaats zoekberen	De vloer van de ligplaats moet ingestrooid zijn met stro of vergelijkbaar materiaal. Bij nieuw- en verbouw na (datum vaststelling criteria), doch uiterlijk per 01-01-2030.	Bij een stal die uit gedeeltelijk roostervloer bestaat, betreft dit enkel de dichte vloer.	Controleer en noteer bij nieuw- en verbouw na (datum vaststelling criteria), doch uiterlijk per 01-01-2030 of de vloer van de ligplaats is ingestrooid.	Minor
BE04	Dichte vloer zoekberen	De vloer is voor minstens 2/3 dicht. De vloer van het hok mag voor maximaal 50% uit roostervloer bestaan. Bij nieuw- en verbouw na (datum vaststelling criteria), doch uiterlijk per 01-01-2030.	Dichte vloer is een vloer of een gedeelte daarvan, die is voorzien van gierdoorlatende openingen, wordt als dicht beschouwd indien: a. het totaal aan gierdoorlatende openingen niet meer bedraagt dan 5% van de totale oppervlakte van het dichte deel van de vloer, en b. de breedte van gierdoorlatende spleten ten hoogste 10 mm en de doorsnede van ronde gierdoorlatende openingen ten hoogste 20 mm bedraagt. Bijvoorbeeld het zgn. 'Duitse Welzijnsrooster' en wafelroosters voldoen niet aan de eis van een dichte vloer.	Controleer en noteer bij nieuw- en verbouw na (datum vaststelling criteria), doch uiterlijk per 01-01-2030 of de vloer voor maximaal 50% 1/3 uit roostervloer bestaat.	Minor
BE05	Trog Vreetbreedte voerplaats zoekberen	De vreetplaats Bij voeding via een trog heeft deze een vreetbreedte van minimaal 30 cm per zoekbeer.	Vanaf 01-01-2030 wordt enkel de binnenlengte tussen afscheiders gemeten om de vreetbreedte te beoordelen. Dit geldt ook voor de buitenste plaatsen, de hoek wordt niet meegeteld. Bij ronde voerbakken wordt de binnenlengte tussen afscheiders berekend door de omtrek minus de som van de breedte van alle afscheiders tezamen, te delen door het aantal voerplaatsen.	Controleer en noteer de breedte van de trog.	Minor
BE06	Hokverrijking voor beren	Beren krijgen verrijkmateriaal aangeboden.	Voor een beschrijving waar verrijkmateriaal aan moet voldoen, zie criterium AH07. - Het dichte deel van de vloer van een beer moet volgens het "Besluit houders van dieren" bedekt zijn met strooisel. Hiermee wordt ook aan de behoefte van hokverrijking voldaan, mits het strooisel regelmatig aangevuld of vervangen wordt. - Aanvullend is het goed nog ander verrijkmateriaal te geven zoals een touw, lutezak of lange ketting met grote schakels; - Indien het strooisel op de vloer niet eetbaar is, moet minstens 2 keer per dag 20 gram stro/luzerne/corn/graskuil per dier gegeven worden.	Controleer of er verrijkmateriaal wordt aangeboden, of het voldoende is en of het aan de eisen voldoet. Noteer het type verrijkmateriaal dat wordt aangeboden.	Minor
BE07	Groepshuisvesting zoekberen AANBEVELING	ZoekBeren worden zo mogelijk in groepen gehouden.	Groepshuisvesting van beren kan variëren van kleine groepjes beren (2-3), of parttime groepshuisvesting met een groep zeugen. Een tussenstap zou kunnen zijn om te experimenteren met sociaal contact voor zoekberen, bijvoorbeeld door neuscontact en zicht op andere dieren te faciliteren.	Controleer en noteer of beren (parttime) in groepen gehouden worden.	Aanbeveling
Gelten					
G01	Huisvesting gespeende fokgelten	Vanaf spenen tot 10 weken leeftijd dienen zeugjes bedoeld om mee te gaan fokken bij elkaar te worden gehuisvest conform de criteria voor gespeende biggen.		Controleer en noteer of de gespeende fokgelten bij elkaar worden gehuisvest en of zij conform de criteria voor gespeende biggen gehouden worden.	Minor
G02	Huisvesting jonge fokgelten lichaamsgewicht tot 110 kg 10 weken tot 6 maanden	Vanaf 10 weken tot 6 maanden leeftijd worden de jonge fokgelten met een lichaamsgewicht tot 110 kg worden gehouden conform de criteria voor vleesvarkens.	De criteria voor vleesvarkens betreffen alle criteria die beginnen met de letter V.	Controleer en noteer de bezetting van de fokgelten tot 110 kg van 10 weken tot 6 maanden leeftijd en of zij conform de criteria voor vleesvarkens worden gehouden.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
G03	Huisvesting jonge fokgelten lichaamsgewicht vanaf 110 kg na 6 maanden	Vanaf 110 kg na 6 maanden worden jonge fokgelten gehouden op minimaal 1,9 m² per gelt hokoppervlak, waarvan minimaal 50% dichte vloer met een buitenuitloop van minimaal 1,4 m² per gelt. Dit geldt uiterlijk vanaf 02-05-2027. Vanaf dekrijp gelden de eisen conform de criteria groepshuisvesting van zeugen.	De criteria voor zeugen betreffen alle criteria die beginnen met de letter Z.	Controleer en noteer de bezetting van de fokgelten vanaf 110 kg na 6 maanden leeftijd en of zij conform de criteria voor zeugen worden gehouden.	Minor
Zeugen					
Z02	Uitval fokdieren	Uitval van fokdieren wordt geregistreerd.	Reden van uitval is van belang voor de gezondheidsanalyse.	Controleer en noteer of dit geregistreerd wordt en op welke wijze. Een uitdraai van het managementprogramma of andere registratie is voldoende. Alleen op de zeugenkaart zonder verdere vastlegging is niet akkoord.	Minor
Z03	Monitoring klauwgezondheid	De conditie van de poten en klauwen van minimaal 30 zeugen worden minimaal 1 keer per jaar geïnspecteerd op overmatige belasting, excessieve groei of infectie, met behulp van de klauwencheck.	Zie http://www.verantwoordeveehouderij.nl/show/Doe-de-Zeugenklauwen-Check.htm . De klauwencheck is te vinden op de zakelijke website van het Beter Leven keurmerk onder 'Varkens'. Bij 1 of meer scores van 3 of 4 in de klauwencheck worden er verbeteringen doorgevoerd en wordt de frequentie van monitoring verhoogd naar 2x per jaar. Totdat er geen scores van 3 of 4 in de klauwencheck meer zijn.	Controleer en noteer of de varkenshouder de bevindingen van de jaarlijkse klauwencheck heeft geregistreerd en noteer de data waarop het uitgevoerd is. Controleer en noteer of er bij 1 of meer scores van 3 of 4 in de klauwencheck de frequentie van monitoring is verhoogd van 1x per jaar naar 2x per jaar.	Minor
Z03a	Evaluatie m Monitoring klauwgezondheid	De uitkomsten van de klauwencheck worden 1 keer per jaar met de bedrijfsgeen dierenarts geëvalueerd om o.a. excessieve groei, infecties en pijnlijk voortbewegen te voorkomen.		Controleer of de resultaten uit de gangscore en klauwencheck met de dierenarts besproken worden. Noteer de bevindingen.	Minor
Z04A-3	Staart fokdieren	De staart van zeugen en gelten is in tact. Couperen van de staarten, of een deel ervan, is niet toegestaan.	Bij de ingangscntrole mogen zeugen en gelten met gecoupeerde staarten aanwezig zijn. Na de ingangscntrole mogen de staarten van zeugen en gelten niet meer worden gecoupeerd. De nieuwe fokzeugen en -gelten dienen een intacte staart te hebben. Andere aanwezige varkens (beren, biggen en vleesvarkens) dienen tijdens en na de ingangscntrole een intacte staart te hebben. Na de ingangscntrole heeft de desbaffende veehouder tot de eerstvolgende, jaarlijkse controle (1-jaar) om de gecoupeerde fokzeugen en -gelten af te voeren als niet-BLK waardig.	Controleer van 1 afdeling 10% van de zeugen en gelten op een intacte staart. Indien er minder dan 10 dieren in een afdeling zitten dan een 100% controle. Noteer aantal dieren in afdeling en aantal dieren met afwijkende staartlengte. Controleer bij nieuwe deelnemers of de zeugen en gelten met gecoupeerde staarten na de ingangscntrole zijn afgevoerd als niet-BLK waardig.	Minor
Z04B	Staartbijten fokdieren	Minimaal 95% van de fokdieren heeft een niet aangevreten staart.		Controleer in minimaal 2 afdelingen of minimaal 95% van de dieren een niet aangevreten staart heeft. Noteer de bevindingen.	Minor
Z05	Individuele huisvesting zeug Dekstal	Een gelt of zeug mag individueel gehouden worden vanaf: 1. één week voor het berekende tijdstip van werpen tot het tijdstip van het werpen. 2. het spenen tot en met 4 dagen na de dag van natuurlijke dekking of kunstmatige inseminatie (KI). Dit criterium zal komen te vervallen wanneer Z05b in werking treedt.	NVT Als het bedrijf via een schriftelijke bevestiging kan aantonen dat ze in het door de overheid opgezette begeleidingstraject zitten, mogen zeugen tot en met maximaal 28 dagen na de dag van inseminatie individueel gehouden worden omdat bij het in groep zetten van de zeugen 4 dagen na inseminatie problemen ondervindt. De begeleiding is erop gericht om groepshuisvesting na 4 dagen op een verantwoorde manier mogelijk te maken. Na afloop van dit begeleidingstraject dient het bedrijf alsnog te voldoen.	Controleer hoe lang de zeugen individueel worden gehuisvest in de dekstal verblijven en noteer het maximaal aantal dagen. Wanneer het bedrijf deelneemt aan het door de overheid opgezette begeleidingstraject controleer of hier een schriftelijke bevestiging van is. Na afloop van het begeleidingstraject dient het bedrijf alsnog te voldoen.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Z05a	Verrijking zeug in de dekstal	De zeug krijgt in de dekstal verrijkmateriaal aangeboden.	Voor een beschrijving waar verrijkmateriaal aan moet voldoen, zie criterium AH07. Permanent aanwezig is bijvoorbeeld een jute zak, verse tak of stevig touw zonder schadelijke componenten (bijvoorbeeld katoen of sisal), met lengte van ongeveer 40 cm en diameter van ongeveer 1 cm, dat de zeug geleidelijk kapot kan maken. Bij de bevestiging van het materiaal dient rekening gehouden te worden met de volgende eisen: - Het materiaal hangt minimaal op schouderhoogte bevestigd; - het hangt op ongeveer 20 cm uit de muur of hokafscheiding; - het wordt regelmatig verlengt, afhankelijk van consumptie. Daarnaast wordt dagelijks eetbaar verrijkmateriaal verstrekt, bijvoorbeeld in de voerbak of in een (stro) dosator, niet tegelijkertijd met het voer. Er moet minstens 2 keer per dag 20 gram stro/luzerne/ccm/graskuil per dier gegeven worden. Een stuk pvc-pijp of rubber om een buis van de box voldoet niet.	Controleer of er verrijkmateriaal wordt aangeboden, of het voldoende is en of het aan de eisen voldoet. Noteer het type verrijkmateriaal dat wordt aangeboden.	Minor
Z05b	Groepshuisvesting dekstal AANBEVELING	Zeugen worden in de dekstal in groepen gehouden.	Onder voorbehoud van doorontwikkeling tot praktijkrijpe stalsystemen.	Controleer en noteer of zeugen in de dekstal in groepen gehouden worden.	Aanbeveling
Z06	Dekgroepen	Bij het samenvoegen van dieren tijdens het spenen / dekken worden er extra controles uitgevoerd om agressieve dieren en/of gewonde/gestreste dieren tijdig te identificeren.	Er wordt bij het toevoegen van dieren aan een groep op meerdere momenten door de veehouder een extra controle uitgevoerd de eerste dagen na samenvoeging. Agressieve dieren worden begeleid en in uiterste nood apart gezet. Gewonde/gestreste dieren worden genoteerd en met de dierenarts besproken en indien nodig naar de ziektenboeg overgeplaatst als verblijven met andere dieren tot aanvullende welzijnsproblemen leidt, bijvoorbeeld als het varken niet in staat is te concurreren om voedsel.	Controleer <u>en noteer</u> of er stabiele groepen aanwezig zijn, of dat er sprake is van agressieve, gewonde of gestreste dieren in de groep. <u>Controleer via interview of er extra controles worden uitgevoerd bij het samenvoegen met dieren, noteer bevindingen.</u>	Minor
Z08.3	Oppervlakte per zeug	Het oppervlak is min. 2,50 m ² per zeug, waarvan min. 1,30 m ² dicht als ligruimte welke ingestrooid is.	Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder uitstekende of staande troggen niet meegerekend. Dichte vloer is een vloer of een gedeelte daarvan, die is voorzien van gierdoorlatende openingen, wordt als dicht beschouwd indien: - a- het totaal aan gierdoorlatende openingen niet meer bedraagt dan 5% van de totale oppervlakte van het dichte deel van de vloer, en - b- de breedte van gierdoorlatende spleten ten hoogste 10 mm en de doorsnede van ronde gierdoorlatende openingen ten hoogste 20 mm bedraagt. Bijvoorbeeld het zgn. "Duitse Welzijnsrooster" en wafelroosters voldoen niet aan de eis van een dichte vloer.	Controleer oppervlakte per zeug door meting en noteer deze.	Major
Z08A.3	Oppervlakte buitenuitloop	De dieren dienen permanent de beschikking te hebben over een buitenuitloop van 1,9 m ² per zeug. <u>De uitloop mag maximaal 75% overdekt zijn.</u>	De buitenuitloop kan onverhard, gedeeltelijk verhard of geheel verhard zijn, mag volledig bestaan uit roostervloer en mag maximaal 75% overdekt zijn. <u>Er zijn twee uitzonderingen waarbij 100% overdekking zijn toegestaan:</u> - <u>Alleen!</u> Indien het regent mag de buitenuitloop tijdelijk, automatisch, op basis van regensensoren 100% worden overdekt. - <u>Indien er naast in de uitloop sprake is van een functioneel varkenstoilet in combinatie met weidegang wordt geboden, aantoonbaar minstens 250 dagen per jaar, wanneer bodem- en weersomstandigheden dit toelaten.</u> Hierbij moet ten minste 25% van de overdekking transparant zijn. <u>Van nature zijn varkens 10-12 uur per etmaal in beweging, dit voorkomt pootgebreken en de frisse lucht voorkomt longafwijkingen.</u>	Controleer of de varkens permanent de beschikking hebben over de uitloop en of deze aan de voorwaarden voldoet. Noteer de oppervlakte en of aan de voorwaarden voldaan wordt.	Critical
Z08B.3	Uitzicht <u>buiten</u> uitloop	Er is aan minimaal één zijde van de uitloop > 5 m uitzicht.	Voor uitzicht direct in een ander hok geldt het volgende: - minimaal de helft van één wand tussen hokken moet uitzicht bieden voor varkens om een ander hok in te kunnen kijken, of; - minimaal één kwart van twee wanden tussen hokken moet uitzicht bieden voor varkens om een ander hok in te kunnen kijken. Daarnaast dient er bij uitzicht direct in een ander hok ook een vrije ruimte van >5m naast/voor de buitenuitloop te worden behouden. Wanneer uitzicht wordt geboden via de wand naar de vrije ruimte, dus niet direct een ander hok in, dient er uitzicht te zijn over de volledige lengte. In de vrije ruimte van >5m mogen geen gebouwen, uitlopen of andere obstakels aanwezig zijn.	Controleer het uitzicht vanuit de buitenuitloop. <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Z08D.3	Weidegang voor dragende zeugen en dragende gelten	Dragende zeugen en dragende gelten hebben weidegang.	<u>Weidegang wordt aangeboden wanneer bodem- en weersomstandigheden dit toelaten.</u>	Controleer of de dragende zeugen en gelten weidegang hebben <u>wanneer bodem- en weersomstandigheden dit toelaten.</u> <u>Noteer de bevindingen.</u>	Critical
Z09.3	Groepshuisvesting systeem	De zeugen <u>beschikken over voldoende bewegingsruimte in de stal, waarvan minimaal 1,3 m² als ligruimte, liggen in groepen van 20 of meer.</u> <u>- Groepen van 1 t/m 19 zeugen: min. 2,75 m² per zeug;</u> <u>- Groepen van 20 zeugen en groter alsmede dekrijpe gelten (ongeacht groepsgrootte): min. 2,50 m² per zeug/gelt</u> Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.	<u>Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder troggen niet meegerekend.</u> <u>Bij grotere groepen kunnen dieren gebruiksruimte van elkaar 'lenen'. Kleinere groepen zeugen zijn toegestaan onder voorwaarde dat er meer oppervlakte per zeug beschikbaar is.</u> <u>Dichte vloer is een vloer of een gedeelte daarvan, die is voorzien van gierdoorlatende openingen, wordt als dicht beschouwd indien:</u> <u>a. het totaal aan gierdoorlatende openingen niet meer bedraagt dan 5% van de totale oppervlakte van het dichte deel van de vloer, en</u> <u>b. de breedte van gierdoorlatende spleten ten hoogste 10 mm en de doorsnede van ronde gierdoorlatende openingen ten hoogste 20 mm bedraagt.</u> <u>Bijvoorbeeld het zgn. 'Duitse Welzijnsrooster' en wafelroosters voldoen niet aan de eis van een dichte vloer.</u> Er mogen doorgangen worden gecreëerd tussen hokken om de groepsgrootte te vergroten, onder de volgende voorwaarden: - De doorgang moet altijd open zijn, met uitzondering van de situaties zoals hieronder beschreven; - Er moeten met gemak twee varkens tegelijkertijd door de doorgang kunnen; - De doorgang bevat zo weinig mogelijk haakse bochten en/of dode hoeken; - Er bevinden zich geen uitsteeksels of obstakels (zoals drempels, richels die hoger/dieper zijn dan de tenen) in/om de doorgang; - Er is voldoende verlichting en er is zo weinig mogelijk zicht op sterrende elementen die de dieren kunnen afleiden of laten schrikken (bijv. bewegende voorwerpen, kettingen in de looprichting). De doorgangen mogen door middel van deurtjes tijdelijk worden afgesloten. Dit is uitsluitend toegestaan in geval van de volgende situaties: - Bij besmettelijke ziektes in de getroffen afdeling op vertoon van een dierenartsverklaring of een door de dierenarts ondertekend bezoekverslag. Voor zo lang als nodig is. De varkens dienen gelijkelijk over de ruimte te worden verdeeld om te voldoen aan het voorgeschreven minimum oppervlak, vreetbreedte/aantal vreetplaatsen en aantal drinkplaatsen per zeug; - Tot maximaal 24 uur voor het permanent afvoeren van varkens naar de slacht.	<u>Controleer en noteer bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 het aantal zeugen per groep en de oppervlakte per zeug en datum (nieuw- en/of ver-)bouw stal.</u> Indien van toepassing, controleer en noteer of de doorgangen tussen bestaande afdelingen/hokken voldoen aan de voorwaarden. Indien van toepassing, controleer en noteer of de doorgangen alleen gesloten worden bij besmettelijke ziektes en afleveren.	Minor Major
<u>Z09.13a</u>	<u>Ligvlakken groepshuisvesting zeug</u>	<u>Indien er ligvlakken worden gecreëerd in de groepshuisvesting voor zeugen is de minimale breedte 2,8 m.</u>	<u>Een liggende zeug neemt ca 55-60 cm in beslag, op deze manier passen er vijf zeugen naast elkaar.</u>	<u>Controleer steekproefsgewijs de breedte van de ligvlakken. Noteer de bevindingen.</u>	Minor
Z10	Uitfaseren voerligbox met uitloop	Er wordt geen gebruik meer gemaakt van groepshuisvesting in voerligboxen met uitloop. <u>Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025</u>	Het is toegestaan om voormalige voerligboxen nog uitsluitend als voer- en/of drinkplaatsen te gebruiken indien zonder deze boxen wordt voldaan aan het minimale oppervlakte en dichte vloer per zeug. In deze situatie is er geen sprake meer van een voerligbox met uitloop, maar van een voer-/drinkbox (die niet afsluitbaar is) en een aparte ligplaats. Zodra de boxen gebruikt worden voor het gelijktijdig verstrekken van voer, moeten er minstens evenveel voerboxen als zeugen aanwezig zijn.	Controleer <u>bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025</u> of er voerligboxen aanwezig zijn. <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor
Z11	Bestaande stal met voerligboxen met uitloop	Wanneer het bedrijf nog gebruikt maakt van voerligboxen met uitloop moet achter de box min. 2 meter vrije ruimte zijn, zodat de zeug normaal uit de box kan komen en zich kan omdraaien. <u>Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 zijn voerligboxen met uitloop niet meer toegestaan.</u>		<u>Meet vrije ruimte achter 5% van de ligboxen, eventueel op verschillende plaatsen, en noteer deze.</u>	Major
Z11a	Bestaande stal met voerligboxen met uitloop	Wanneer het bedrijf nog gebruik maakt van voerligboxen met uitloop mogen de voerligboxen rond het voeren max. 2 uur afgesloten worden. <u>Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 zijn voerligboxen met uitloop niet meer toegestaan.</u>		<u>Controleer de voertijden in de computer en vergelijk dit met het moment dat de boxen gesloten zijn. Noteer de bevindingen; dit door de tijd van het voeren naast de gesloten boxen te leggen.</u>	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Z12	Bedekking vloer ligplaats	<u>De vloer van de ligplaats moet ingestrooid zijn met stro of vergelijkbaar materiaal.</u> <u>Bij nieuw- en verbouw na (datum in werking treding criterium), doch uiterlijk per 1 januari 2028.</u>		<u>Controleer of de vloer van ligplaats is ingestrooid. Noteer de bevindingen.</u>	Minor
Z13	Mestplaats zeug	De mestplaats moet zo uitgevoerd zijn dat deze de zeugen voldoende grip geeft, <u>bijvoorbeeld bestaat uit geprofileerd metaal of betonrooster.</u> <u>Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025, geldt:</u> - bij aanschaf van specifiek een betonnen vloer dat deze aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60 moet voldoen; - bij een mestplaats die bestaat uit een dichte vloer dat deze wordt ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel.	<u>De mestplaats bestaat bijvoorbeeld uit geprofileerd metaal of betonrooster.</u>	Controleer <u>en noteer of de materiaal-</u> mestplaats <u>de zeugen voldoende grip geeft.</u> Noteer <u>het</u> materiaal <u>van de</u> mestplaats. Indien van toepassing, controleer en noteer <u>bij nieuw- en/of verbouw, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025,</u> of een betonnen vloer bij aanschaf voldoet aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60 (uit certificaat bij vloer te halen) en of een mestplaats die bestaat uit een dichte vloer is ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel.	Minor
Z14	Voerverstrekking via een trog	Als guste en dragende zeugen tegelijkertijd worden gevoerd via een trog, <u>worden mogen</u> de dieren bij vreten beschermd <u>worden</u> door trogverdelers boven de trog.	Dit om het opeten van elkaars portie voer zoveel mogelijk te voorkomen. Er mag een trogverdelers zijn van maximaal 1,20 meter. De lengte van de trogverdelers wordt gemeten inclusief trogdiepte, ongeacht of dit een trog is waar de zeug wel of niet met haar kop onder kan liggen. Voetsteunen tussen 0,80 en 1,20 meter ter ondersteuning van de trogverdelers zijn geen probleem, echter een dichte afscheiding tot de grond is niet toegestaan. De maximumlengte van een trogverdelers komt te vervallen wanneer zonder voerbox wordt voldaan aan het minimale oppervlakte en dichte vloer per zeug zoals beschreven onder criterium Z10.	Bij trogvoeding, controleer op aanwezigheid en de lengte van de trogverdelers. Noteer de totale lengte van de trogverdelers.	Minor
Z14a	Vreetplaatsen zeugen eetmomenten	<u>Bij meerdere eetmomenten per dag (niet ad libitum) kunnen alle zeugen tegelijk eten.</u> <u>Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk per 01-01-2030.</u>	<u>Dit betreft naast brijvoer bijvoorbeeld ook sensorvoeding. NVT bij voerstations.</u>	<u>Controleer en noteer of voldoende eetplaatsen aanwezig zijn.</u>	Minor
Z15.3	Troglengte	<u>Bij voeding via de trog is de vreetbreedte minimaal 35 cm per zeug.</u>	<u>Bij trogvoeding wordt voer zo aangeboden dat alle zeugen tegelijkertijd kunnen eten.</u>	<u>Meet de troglengte en controleer steekproefsgewijs in de stal bij twijfel. N.v.t. bij individuele of ad libitum voeding. Noteer de bevindingen.</u>	Minor
Z16.3	Aantal vreetplaatsen individuele of ad libitum voeding	Bij een voersysteem waarbij individueel of <i>ad libitum</i> wordt gevoerd, is er minstens één vreetplaats per 12 dieren. <u>Bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026-01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2030 is er minimaal 1 vreetplaats per zeug. Dit geldt niet voor ad libitum.</u>	NVT, v.t. bij voerstations.	Controleer <u>en noteer</u> of er 1 vreetplaats per 12 dieren aanwezig is. <u>Noteer-afwijkingen.</u> NVT, v.t. bij voerstations.	Minor
Z17.3	Vreetbreedte zeug, individuele of ad libitum voeding	Bij <u>trogvoeding</u> , individuele of ad libitum voeding dient de vreetplaats minimaal 35 cm breed te zijn.	<u>Bij trogvoeding wordt voer zo aangeboden dat alle zeugen tegelijkertijd kunnen eten.</u> <u>Vanaf 01-01-2030 wordt enkel de binnenlengte tussen afscheiders gemeten om de vreetbreedte te beoordelen. Dit geldt ook voor de buitenste plaatsen, de hoek wordt niet meegeteld. Bij ronde voerbakken wordt de binnenlengte tussen afscheiders berekend door de omtrek minus de som van de breedte van alle afscheiders tezamen, te delen door het aantal voerplaatsen.</u>	Controleer <u>en noteer</u> of de breedte van de vreetplaats voldoet. <u>Noteer-afwijkingen.</u>	Minor
Z18.3	Aantal drinkplaatsen	Er is minimaal 1 <u>werkende</u> drinkplaats per 10 zeugen. <u>Bij met brij gevoerde zeugen kan worden volstaan met 1 drinknippel per 20 zeugen.</u>	<u>Bij voerstations waar water aan het voer wordt toegevoegd geldt dezelfde norm als bij brijvoeding.</u> Het voerstation telt niet mee als drinkplaats.	Controleer <u>en noteer</u> het aantal zeugen per <u>werkende</u> drinkplaats. <u>Noteer- bevindingen.</u>	Minor
Z18.3A	<u>Minimaal 2 drinkplaatsen</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>In groepshuisvesting zijn ongeacht de groepsgrootte, minimaal 2 werkende drinkplaatsen gelijktijdig beschikbaar aanwezig.</u>	<u>Met de beschikbaarheid van 2 drinkplaatsen wordt voorkomen dat een dier niet kan drinken, wanneer een dier hoger in rang de drinkplaats blokkeert.</u>	<u>Controleer en noteer of er minimaal 2 werkende drinkplaatsen gelijktijdig beschikbaar aanwezig zijn. Controleer of de afstand tussen de drinkpunten voldoet.</u>	Aanbeveling
Z19	Ruwvoer	Om hongergevoel tegen te gaan krijgen de zeugen <i>ad libitum</i> : - voer met een hoog v-NSP gehalte, of - ruwvoer als stro, <u>graskul</u> of hooi	<u>Ruwvoer: voedingsmiddel met een structuurwaarde hoger dan 1,10/kg DS. De structuurwaarde wordt beoordeeld op basis van de structuurwaarde zoals weergegeven in de CVB veevoedertabellen, zie www.cybdiervoeding.nl voor de meest actuele CVB veevoedertabellen. Onder ruwvoer worden voeders verstaan met een droge stofgehalte van minimaal 50%.</u>	Controleer op de aankoopbonnen of vezelrijke voer of ruwvoer is aangekocht. Controleer in de stal of het verstrekt is. Noteer type vezelrijk voer <u>en bevindingen.</u>	Major

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Z21	Hokverrijking dragende zeugen	Dragende zeugen krijgen verrijkmateriaal aangeboden.	Voor een beschrijving waar verrijkmateriaal aan moet voldoen, zie criterium AH07. Aanvullend aan het ruwvoer bedoeld onder Z19 krijgen de zeugen permanent toegang tot verrijkmaterialen. Geschikte materialen voor zeugen zijn o.a. touwen of lute zakken. Daarnaast wordt dagelijkse eetbaar verrijkmateriaal verstrekt, bijvoorbeeld in de voerbak of in een (stro) dosator, niet tegelijkertijd met het voer. Er moet minstens 2 keer per dag 20 gram stro/luzerne/scm/graskuil per dier gegeven worden.	Controleer of er verrijkmateriaal wordt aangeboden, of het voldoende is en of het aan de eisen voldoet. Noteer het type verrijkmateriaal dat wordt aangeboden.	Minor
Kraamstal					
K01.3	Vrijloopkraamhok	Zeugen mogen maximaal 3 dagen vastgezet worden in het kraamhok, daarna moet ze zich vrij door het kraamhok kunnen bewegen.	Een zeug mag maximaal 3 dagen worden vastgezet om doodliggen van biggen tegen te gaan.	Controleer in de kraamafdeling of de kraamhokken voldoen. Noteer het aantal dagen dat de zeugen in het kraamhok worden vastgezet.	Major
K01.3a	Zeugenoppervlak vrijloopkraamhok	Het vrijloopkraamhok biedt de zeug toegang tot minimaal 4,5 m ² van de totaal oppervlakte met een draaicirkel van minimaal 2 m. Indien er geen hekwerk in het kraamhok aanwezig is, vervalt dit criterium. Bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2035.		Controleer bij nieuw- en/of verbouw, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2035 in de kraamafdeling of de zeugenoppervlakte en draaicirkel in de kraamhokken voldoen. Noteer de bevindingen.	Major
K02.3	Oppervlak binnenkraamhok	Het oppervlak van een kraamhok is minimaal 7,5 m ² staloppervlakte en waarbij de zeug 3 dagen na werpen niet meer is ingesloten. Dit is inclusief ruimte voor de biggen en het biggenest.	Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder uitstekende of staande troggen niet meegerekend.	Meet van ieder type kraamhok van 1 hok de oppervlakte. Noteer de bevindingen.	Major
K02A.3	Oppervlak buitenuitloop	De dieren dienen permanent de beschikking te hebben over een buitenuitloop van 2,5 m ² per zeug met biggen. De uitloop mag maximaal 75% overdekt zijn.	De buitenuitloop kan onverhard, gedeeltelijk verhard of geheel verhard zijn, mag volledig bestaan uit roostervloer en mag maximaal 75% overdekt zijn. Er zijn twee uitzonderingen waarbij 100% overdekking zijn toegestaan: - Alleen: Indien het regent mag de buitenuitloop tijdelijk, automatisch, op basis van regensensoren 100% worden overdekt. - Indien er naast in de uitloop sprake is van een functioneel varkenstoilet in combinatie met weidegang, aantoonbaar minstens 250 dagen per jaar, wanneer bodem- en weersomstandigheden dit toelaten. Hierbij moet ten minste 25% van de overdekking transparant zijn.	Controleer en noteer het oppervlakte van de buitenuitloop. Controleer en noteer of de zeug en biggen permanent de beschikking hebben over de uitloop en of deze aan de voorwaarden voldoet. Noteer de oppervlakte en of aan de voorwaarden voldaan wordt.	Major
K02D.3	Uitzicht buitenuitloop	Er is aan minimaal één zijde van de buitenuitloop > 5m uitzicht, niet direct in een ander hok.	Voor uitzicht direct in een ander hok geldt het volgende: - minimaal de helft van één wand tussen hokken moet uitzicht bieden voor varkens om een ander hok in te kunnen kijken, of - minimaal één kwart van twee wanden tussen hokken moet uitzicht bieden voor varkens om een ander hok in te kunnen kijken. Daarnaast dient er bij uitzicht direct in een ander hok ook een vrije ruimte van >5m naast/voor de buitenuitloop te worden behouden. Wanneer uitzicht wordt geboden via de wand naar de vrije ruimte, dus niet direct een ander hok in, dient er uitzicht te zijn over de volledige lengte. In de vrije ruimte van >5m mogen geen gebouwen, uitlopen of andere obstakels aanwezig zijn.	Controleer het uitzicht vanuit de buitenuitloop. Noteer de bevindingen.	Minor
K03.3	Ligplaats kraamzeug	De ligplaats van de kraamzeug is dicht en ingestrooid met stro of vergelijkbaar natuurlijk materiaal dat voorziet in de nestbouwbehoefte van de zeug.		Controleer of de ligplaats van de zeug in de kraamstal dicht is en is ingestrooid met stro of vergelijkbaar natuurlijk materiaal dat voorziet in de nestbouwbehoefte van de zeug. Noteer het gebruikte natuurlijke materiaal.	Minor
K06	Werpruimte	Wanneer de zeug vaststaat bij het werpen dient er achter de zeug minimaal 30 cm ruimte te zijn om de biggen te werpen.		Meet en noteer aanwezige werpruimte achter de zeug.	Minor
K07.3	Verrijkmateriaal zeug in kraamstal	In het kraamhok is permanent stro aanwezig.		Controleer of er stro aanwezig is. Noteer afwijkingen: in de kraamhokken en bijv. op basis van aankoopbonen dat er permanent stro aanwezig is/wordt verstrekt. Noteer de bevindingen.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
K08	Biggennest	Alle zogende biggen van één toom hebben samen een afgeschermd ligplaats (het biggennest)/biggennest van minimaal 0,6 m ² . Bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2035 bedraagt de afgeschermd ligplaats minimaal 1,2 m ² aaneengesloten vloeroppervlak.		Controleer of ligplaats is afgeschermd en een minimale oppervlakte heeft van 0,6 m ² , biggennest op m ² -ligplaats. Noteer afwijkingen. Controleer bij nieuw- en/of verbouw, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2035 of de ligplaats is afgeschermd en een minimale oppervlakte heeft van 1,20 m ² . Noteer de bevindingen.	Minor
K08A	Vloer biggennest	De vloer van de afgeschermd ligplaats/ het biggennest is dicht.		Controleer en noteer of de vloer van het biggennest dicht is. Noteer afwijkingen.	Minor
K08b	Verwarming biggennest	De afgeschermd ligplaats/ Het biggennest dient verwarmd te kunnen worden door: 1. een biggenlamp, infrarood plaat en/of 2. vloerverwarming	De temperatuur in het biggennest wordt hiermee afgestemd op de actuele behoefte van de aanwezige biggen.	Controleer biggennest op aanwezigheid en type verwarming. Noteer de bevindingen, type verwarming.	Minor
K08c	Vloer biggennest ingestrooid	De vloer van het biggennest is ingestrooid met stro of vergelijkbaar natuurlijk materiaal. Bij ver- of nieuwbouw van de kraamhokken na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2035.		Controleer en noteer bij ver- of nieuwbouw van de kraamhokken na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2035 of de vloer van het biggennest ingestrooid is.	Minor
K09A_13	Overleggen biggen	Het routinematig overleggen van biggen is niet toegestaan.	In principe zoogt elke zeug haar eigen biggen. Het overleggen van biggen mag daarom geen routine zijn en is enkel toegestaan: - binnen dezelfde leeftijdsgroep (biggen) - tot en met een leeftijd van de 3e dag na geboorte - het percentage overgelegde biggen binnen één leeftijdsgroep (biggen) onder de 10% blijft.	Controleer hokkaarten om onregelmatigheden m.b.t. overleggen te controleren. Noteer onregelmatigheden.	Minor
K09B_13	Kunstmatic zogen	Kunstmatic zogen (bijv. middels een kunstzeug of rescue deck) is niet toegestaan.	Kunstmatic zogen (bijv. middels een kunstzeug of rescue deck) is alleen toegestaan: - in uiterste nood, - tijdelijk, - in overleg met de bedrijfsseigen dierenarts, en - mits er maatregelen worden genomen om het gebruik weer overbodig te maken.	Controleer of er gebruik wordt gemaakt van kunstmatic zogen. Indien er gebruik wordt gemaakt van kunstmatic zogen, controleer en noteer of bijhouder of overleg met de dierenarts heeft plaatsgevonden (d.m.v. bijvoorbeeld een bezoekverslag) en maatregelen genomen worden om het gebruik overbodig te maken.	Minor
K10_13	Speelruimte biggen	Het is mogelijk dat de biggen in het kraamhok helemaal rond- langs de kanten, kunnen lopen. Biggen in het kraamhok kunnen ongehinderd helemaal rond, langs de kanten, lopen.	Dit om meer speelruimte te hebben en voor het aanleren van normaal gedrag. Dit geldt niet voor een apart biggennest dat geen deel uitmaakt van het kraamhok. Verstelbare vloeren blijven toegestaan, deze vormen veelal slechts in de eerste dagen een potentieel obstakel.	Controleer en noteer of biggen in het kraamhok volledig rond kunnen lopen.	Minor
K11	Vast voer	De zogende biggen krijgen vanaf een leeftijd van 14 dagen enig vast voer of een papje.	Dit om aan vast voer te wennen en speenshock speendip tegen te gaan.	Controleer en noteer of biggen uiterlijk vanaf 2 weken en ouder vast voer verstrekt krijgen. Controleer en noteer aan de hand van de voorraad en/of facturen.	Minor
K11a	Frog zeug Biggen mee eten met zeug	De frog van de zeug wordt vervangen door een voerplaat of dusdanig lage voerbak waar de biggen ook vanaf kunnen eten. Biggen ouder dan een week krijgen tegelijkertijd met en bij de zeug ook steeds voer aangeboden, op een zodanige wijze dat biggen de relatie kunnen leggen tussen het eten van voer door de moederzeug en het eigen voer. Bij nieuw- en verbouw na 02-05-2026 vanaf 01-01-2025, doch uiterlijk per 01-01-2035.	Dat vereist dat de voerbakken voor beiden in elkaars nabijheid moeten staan, maar ook dat de jonge biggen het eten van de zeug kunnen waarnemen. In geval van voerbakken moeten er ten minste 5 biggen tegelijkertijd uit kunnen eten. Dit doel kan ook bereikt worden via vloervoeding. Hierdoor leert de zeug de biggen al op jonge leeftijd om vast voedsel op te nemen. Dit helpt een speendip voorkomen.	Controleer of biggen ouder dan een week tegelijkertijd met en bij de zeug ook steeds voer wordt aangeboden, de frog van de zeug op de juiste hoogte hangt en de biggen hier ook vanaf kunnen eten. Noteer de bevindingen.	Minor
K12.3	Spenen	De biggen worden gespeend op een gemiddelde leeftijd van op minimaal 42 dagen gespeend. individuele biggen worden niet eerder dan op 39 dagen leeftijd gespeend.		Controleer de speenleeftijd van de biggen. Noteer de speenleeftijd en speendatum en verplaatsing van de zeug a.d.h.v. minstens 5 steekproeven (zeugenkaarten in de stal en uitdraai managementsysteem). Noteer de minimale speenleeftijd in dagen.	Minor
K13	Kraamopfok hokken AANBEVELING	Er wordt gebruik gemaakt van opfok kraamhokken.	In opfok kraamhokken wordt na het spenen de zeug uit het kraamhok gehaald. De biggen blijven in het kraamhok tot een leeftijd van minimaal 10 weken. Doordat de biggen in hetzelfde hok blijven, ervaren ze niet de stress van het verhuizen naar een nieuw hok in combinatie met het spenen.	Controleer en noteer of opfok kraamhokken gebruikt worden.	Aanbeveling

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
			Biggen		
B01.3	Oppervlakte per big	Het minimale <u>beschikbare</u> hokoppervlak per gespeende big bedraagt: gemiddeld <u>per bedrijf</u> 0,60 m² en geen enkele, individuele big heeft minder dan 0,55 m² oppervlak. <u>Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren of bij het gebruik van kraamopfokhokken mag het oppervlak per gespeende big 10% minder zijn, gemiddeld 0,54m² per bedrijf en geen enkele, individuele big minder dan 0,50m².</u>	<u>Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder uitstekende of staande troggen niet meegerekend.</u> Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren of bij gebruik van kraamopfokhokken mag is het minimale hokoppervlakte per gespeende big 10% lager zijn, dus gemiddeld 0,54 m² per gespeende big en geen enkele, individuele big minder dan 0,50m². Om het juist mestgedrag te stimuleren mogen gespeende biggen gehouden in groepen van 20 dieren of meer, tijdens de eerste 7 dagen na opleg op 0,50 m² oppervlakte per gespeende big worden opgelegd. Er mogen doorgangen worden gecreëerd tussen hokken om de groepsgrootte te vergroten, onder de volgende voorwaarden: - De doorgang moet altijd open zijn, met uitzondering van de situaties zoals hieronder beschreven; - Er moeten met gemak twee varkens tegelijkertijd door de doorgang kunnen; - De doorgang bevat zo weinig mogelijk haakse bochten en/of dode hoeken; - Er bevinden zich geen uitsteeksels of obstakels (zoals drempels, richels die hoger/dieper zijn dan de tenen) in/om de doorgang; - Er is voldoende verlichting en er is zo weinig mogelijk zicht op storende elementen die de dieren kunnen afleiden of laten schrikken (bijv. bewegende voorwerpen, kettingen in de looprichting). De doorgangen mogen door middel van deurtjes tijdelijk worden afgesloten. Dit is uitsluitend toegestaan in geval van de volgende situaties: - Tot maximaal de eerste zeven dagen bij opleggen van biggen in het gespeende biggenhok. De biggen dienen gelijkmatig over de ruimte te worden verdeeld om te voldoen aan het voorgeschreven minimum oppervlak, vreetbreedte/aantal vreetplaatsen en aantal drinkplaatsen per big; - Bij besmettelijke ziektes in de getroffen afdeling op vertoon van een dierenartsverklaring of een door de dierenarts ondertekend bezoeksverslag. Voor zo lang als nodig is. De varkens dienen gelijkmatig over de ruimte te worden verdeeld om te voldoen aan het voorgeschreven minimum oppervlak, vreetbreedte/aantal vreetplaatsen en aantal drinkplaatsen per big; - Tot maximaal 24 uur voor het afleveren van biggen en het permanent afvoeren van varkens naar de slacht.	Controleer <u>de</u> oppervlakte per dier (aan de hand van hokadministratie en hokafmeting). <u>Als de biggen op 10% minder minimale hokoppervlakte zijn opgelegd, ga dan na of het een groep van 20 of meer dieren betreft en of de dieren niet langer dan de eerste 7 dagen na opleg op 0,50 m² oppervlakte liggen.</u> Indien van toepassing, controleer en noteer of de doorgangen tussen bestaande afdelingen/hokken voldoen aan de voorwaarden. Indien van toepassing, controleer en noteer of de doorgangen alleen gesloten worden bij opleggen (biggen); besmettelijke ziektes en afleveren.	Major
B01a.3	Stabiele groepen gespeende biggen	De biggen die al in de kraamstal aan elkaar gewend zijn worden samen in een hok geplaatst om stress en rangorde gevechten tegen te gaan.	Gelten en borgen mogen voor de mestperiode nog uit elkaar worden gehaald.	Controleer <u>en noteer</u> of de biggen niet gemengd zijn en of er sprake is van stabiele groepen. <u>Noteer afwijkingen.</u>	Minor
B02.3	<u>Vloeruitvoering</u> <u>Dichte vloer</u> biggen	De vloer <u>voor gespeende biggen</u> is voor 50% dicht. <u>De dichte vloer is zo veel mogelijk aaneengesloten.</u>	<u>Dichte vloer is een vloer of een gedeelte daarvan, die is voorzien van gierdoorlatende openingen, wordt als dicht beschouwd indien:</u> <u>a. het totaal aan gierdoorlatende openingen niet meer bedraagt dan 5% van de totale oppervlakte van het dichte deel van de vloer, en</u> <u>b. de breedte van gierdoorlatende spleten ten hoogste 10 mm en de doorsnede van ronde gierdoorlatende openingen ten hoogste 20 mm bedraagt.</u> <u>Bijvoorbeeld het zgn. 'Duitse Welzijnsrooster' en wafelroosters voldoen niet aan de eis van een dichte vloer.</u>	Controleer <u>en noteer</u> of 50% van de vloer dicht <u>en aaneengesloten</u> is.	Major
B02a.3	<u>Instrooien-gestrooide vloer</u> <u>biggen</u>	<u>De Het</u> dichte vloer <u>deel</u> is ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel.		Controleer <u>en noteer</u> of het dichte vloergedeelte voorzien is van strooisel.	Major
B02b	Mestplaats biggen	De mestplaats moet zo uitgevoerd zijn dat deze de biggen voldoende grip geeft. <u>De mestplaats bestaat bijvoorbeeld uit hard kunststof rooster, geplastificeerd rooster, geprofileerd metaal of betonrooster.</u> <u>Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025, geldt:</u> - bij aanschaf van specifiek een betonnen vloer dat deze aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60 moet voldoen; - bij een mestplaats die bestaat uit een dichte vloer dat deze wordt ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel.	<u>De mestplaats bestaat bijvoorbeeld uit hard kunststof rooster, geplastificeerd rooster, geprofileerd metaal of betonrooster.</u>	<u>Controleer en noteer of de mestplaats de biggen voldoende grip geeft. Noteer het type materiaal van de mestplaats, het mestrooster.</u> Indien van toepassing, controleer en noteer <u>bij nieuw- en/of verbouw, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025</u>, of een betonnen vloer bij aanschaf voldoet aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60 (uit certificaat bij vloer te halen) en of een mestplaats die bestaat uit een dichte vloer is ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
B03A.3	Oppervlakte buitenuitloop	De dieren dienen permanent de beschikking te hebben over een buitenuitloop van 0,4 m ² per gespeende big. <u>De uitloop mag maximaal 75% overdekt zijn.</u> <u>Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren of bij het gebruik van kraamopfokhokken mag het oppervlak per gespeende big 10% minder zijn. 0,36 m² per gespeende big.</u>	De buitenuitloop kan onverhard, gedeeltelijk verhard of geheel verhard zijn, mag volledig bestaan uit roostervloer en mag maximaal 75% overdekt zijn. <u>Er zijn twee uitzonderingen waarbij 100% overdekking zijn toegestaan:</u> <u>- Alleen - Indien het regent mag de buitenuitloop tijdelijk, automatisch, op basis van regensensoren 100% worden overdekt.</u> <u>- Indien er naast in de uitloop sprake is van een functioneel varkenstoilet in combinatie met weidegang, aantoonbaar minstens 250 dagen per jaar - wanneer bodem- en weersomstandigheden dit toelaten. Hierbij moet ten minste 25% van de overdekking transparant zijn.</u> <u>Van nature zijn varkens 10-12 uur per etmaal in beweging, dit voorkomt pootgebreken en de frisse lucht voorkomt longafwijkingen.</u>	Controleer of de varkens permanent de beschikking hebben over de buitenuitloop en of deze aan de voorwaarden voldoet. Noteer de oppervlakte en of aan de voorwaarden voldaan wordt.	Critical
B03C.3	Uitzicht buitenuitloop	Er is aan minimaal één zijde van de buitenuitloop > 5 m uitzicht.	Voor uitzicht direct in een ander hok geldt het volgende: - minimaal de helft van één wand tussen hokken moet uitzicht bieden voor varkens om een ander hok in te kunnen kijken, of; - minimaal één kwart van twee wanden tussen hokken moet uitzicht bieden voor varkens om een ander hok in te kunnen kijken. Daarnaast dient er bij uitzicht direct in een ander hok ook een vrije ruimte van >5m naast/voor de buitenuitloop te worden behouden. Wanneer uitzicht wordt geboden via de wand naar de vrije ruimte, dus niet direct een ander hok in, dient er uitzicht te zijn over de volledige lengte. In de vrije ruimte van >5m mogen geen gebouwen, uitlopen of andere obstakels aanwezig zijn.	Controleer het uitzicht vanuit de buitenuitloop. <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor
B04.3	Vreetbreedte-trogvoeding	Bij voeding via een trog is de vreetbreedte minimaal 20 cm per big.	Bij trogvoeding wordt het voer zo aangeboden dat alle biggen tegelijkertijd kunnen eten.	Controleer en noteer trog vreetbreedte per big.	Minor
B04a	Aantal vreetplaatsen bij individuele of ad libitum voeding	Bij individuele of ad libitum voeding is er minimaal 1 vreetplaats per 8 biggen. <u>Bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026/01-01-2030, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2030 is er minimaal 1 vreetplaats per big, en bij ad libitum voeding minimaal 1 vreetplaats per 5 biggen.</u>		Noteer aantal biggen per vreetplaats.	Minor
B04b	Vreetplaatsen biggen, eetmomenten	Bij meerdere eetmomenten per dag (niet ad libitum) kunnen alle biggen tegelijk eten. <u>Bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026 (datum vaststelling criteria), doch uiterlijk met ingang van 01-01-2030,</u>	Dit betreft naast brijvoer bijvoorbeeld ook voor sensorvoeding.	Controleer en noteer bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026 (datum vaststelling criteria), doch uiterlijk met ingang van 01-01-2030 of voldoende vreetplaatsen aanwezig zijn.	Minor
B04b.3	Vreetbreedte big bij individuele of ad libitum voeding	Bij trogvoeding, individuele of ad libitum voeding is de vreetbreedte minimaal 20 cm per vreetplaats.	Bij trogvoeding wordt voer zo aangeboden dat alle biggen tegelijkertijd kunnen eten. <u>Vanaf 01-01-2030 wordt enkel de binnenlengte tussen afscheiders gemeten om de vreetbreedte te beoordelen. Dit geldt ook voor de buitenste plaatsen, de hoek wordt niet meegeteld. Bij ronde voerbakken wordt de binnenlengte tussen afscheiders berekend door de omtrek minus de som van de breedte van alle afscheiders tezamen, te delen door het aantal voerplaatsen.</u>	Controleer en noteer voeder vreetbreedte per big.	Minor
B04c	Aantal drinkplaatsen	Er is minimaal 1 <u>werkende</u> drinkplaats per 12 biggen. Bij met brij gevoerde biggen kan worden volstaan met 1 drinkplaats per 24 biggen <u>Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026 (datum in werking treden criteria), doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 is er minimaal 1 drinkplaats per 10 biggen.</u>		Controleer en noteer het aantal biggen per <u>werkende</u> drinkplaats.	Minor
B04c.1	Minimaal 2 drinkplaatsen AANBEVELING	In groepshuisvesting zijn ongeacht de groepsgrootte, minimaal 2 werkende drinkplaatsen gelijktijdig beschikbaar.	Met de beschikbaarheid van 2 drinkplaatsen wordt voorkomen dat een dier niet kan drinken, wanneer een dier hoger in rang de drinkplaats blokkeert.	Controleer en noteer of er minimaal 2 drinkplaatsen gelijktijdig beschikbaar zijn.	Aanbeveling
B05.3	Staart-couperen	De staarten van de dieren zijn in tact. Couperen is niet toegestaan.		Controleer van 1 afdeling 10% van de biggen op de aanwezigheid van de staarten.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
B06.3	Castratie van beerbiggen	Castratie van beerbiggen is uitsluitend toegestaan onder verdoving en met pijnbestrijding achteraf.	Castratie van beerbiggen is uitsluitend toegestaan onder verdoving en met pijnbestrijding achteraf. Er wordt deelgenomen aan de IKB module verdoofd castreren en uit de medicijnen administratie blijkt de pijnbestrijding.	Controleer steekproefsgewijs (minimaal twee afdelingen met kraamhokken) of er gecastreerd wordt. Zo ja, controleer of er deelgenomen wordt aan de IKB module verdoofd castreren. Controleer tevens of uit de medicijnenadministratie blijkt dat er pijnbestrijding is toegepast.	Major
B06.3a	<u>Verbod op castratie van beerbiggen</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>Er zijn geen gecasteerde biggen op het bedrijf aanwezig.</u>	<u>Voor nieuwe deelnemers geldt dat er na de ingangscntrole op het bedrijf geen biggen meer mogen worden gecastreerd, alleen de biggen die vóór de BLK ingangscntrole op het bedrijf zijn gecastreerd mogen op het bedrijf aanwezig zijn en onder het Beter Leven keurmerk worden afgeleverd.</u> <u>Onder castratie valt zowel chirurgische castratie als immunocastratie.</u>	<u>Controleer steekproefsgewijs (minimaal twee afdelingen met kraamhokken) of er geen gecasteerde biggen meer op het bedrijf zijn (betreft biggen die na de ingangscntrole zijn geboren). Noteer de bevindingen.</u>	<u>Aanbeveling</u>
B07	Verbod op tandjes knippen	Het knippen van tanden bij pasgeboren biggen is niet toegestaan.		Controleer steekproefsgewijs in verschillende afdelingen (minimaal twee kraamhokken per afdeling) bij een aantal zuigende biggen of de hoektanden intact zijn. Als ze ingekort zijn controleer of de tanden zijn geslepen en niet geknipt. <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor
B08	Tandjes slijpen	Er wordt niet routinematig tanden geslepen bij pasgeboren biggetjes.	Indien tanden bij pasgeboren biggen worden geslepen: 1. is er toestemming van de bedrijfseigen dierenarts om dit te doen, en 2. is de veterinaire noodzaak beschreven en vastgelegd in een attest van de bedrijfseigen dierenarts.	Controleer steekproefsgewijs verschillende kraamafdelingen (minimaal twee kraamhokken per afdeling) bij een aantal zuigende biggen per hok of de hoektanden intact zijn. Als ze ingekort zijn controleer of er een advies van de bedrijfseigen dierenarts is en of dit elk kwartaal wordt herzien. <u>Noteer de bevindingen.</u>	Minor
B08A	Plan van aanpak beëindigen tanden slijpen	Als er in verband met problemen tandjes worden geslepen is er een plan van aanpak aanwezig op basis waarvan de problemen binnen een jaar (bij de volgende controle) zijn verholpen en er weer met het tandenslijpen is gestopt. Dit plan is opgesteld in overleg met de veevoedadviseur en indien nodig de bedrijfseigen dierenarts.	Als er problemen zijn van verwonding <u>van met</u> de zeug door scherpe tandjes dan moet de oorzaak hiervan worden aangepakt. Bijvoorbeeld door het in overleg met de veevoedadviseur verbeteren van de voeding van de zeug zodat ze voldoende, goede melk geeft. NVT indien tanden niet geslepen worden.	Indien er bij biggen tanden zijn ingekort, controleer <u>of er een plan van aanpak is om het tanden slijpen te beëindigen. of dit een jaar geleden ook het geval was. Wanneer dit het geval is, controleer of er een plan van aanpak is opgesteld in overleg met de veevoedadviseur en indien nodig de bedrijfseigen dierenarts. Noteer de bevindingen.</u>	Minor
Vleesvarkens					
V01A	Stabiele groepen	Vleesvarkens worden in stabiele groepen gehouden en dus na opleg niet meer met onbekende dieren gemengd.	Er wordt gewerkt met stabiele groepen vleesvarkens, groepen vleesvarkens worden na opleg niet meer en niet gemengd met onbekende/nieuwe dieren.	Controleer of na opleg groepen onbekende varkens niet worden gemengd.	Major

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
V01B.3	Stabiele groepen Bewegingsruimte vleesvarkens	Vleesvarkens worden in groepen van minimaal 20 vleesvarkens gehouden. De vleesvarkens beschikken over voldoende bewegingsruimte in de stal. - Groepen van 1 t/m 19: gemiddeld 1,5 m² en geen enkel vleesvarken minder dan 1,45 m² oppervlak beschikbaar; - Groepen van 20 t/m 39: gemiddeld 1,3 m² en geen enkel vleesvarken minder dan 1,25 m² oppervlak beschikbaar; - Groepen van 40 of meer: 1,3 m² minus 10% = gemiddeld 1,05 m² per vleesvarken en geen enkel vleesvarken minder dan 1,0 m² oppervlak beschikbaar. Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2014, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.	Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder uitstekende of staande troggen niet meegerekend. Het minimale hokoppervlakte geldt vanaf opleg opzet tot slacht. Bij grotere groepen kunnen dieren gebruiksruimte van elkaar 'lenen'. Op die manier wordt het makkelijker voor het varken om een lig-, activiteiten-, vreet- en mestruimte te onderscheiden. Kleinere groepen vleesvarkens zijn ook toegestaan, onder voorwaarde dat er meer oppervlakte per vleesvarken beschikbaar is. (Zie criterium V02.3 voor de oppervlakte per vleesvarken). Er mogen doorgangen worden gecreëerd tussen hokken om de groepsgrootte te vergroten, onder de volgende voorwaarden: - De doorgang moet altijd open zijn, met uitzondering van de situaties zoals hieronder beschreven; - Er moeten met gemak twee varkens tegelijkertijd door de doorgang kunnen; - De doorgang bevat zo weinig mogelijk haakse bochten en/of dode hoeken; - Er bevinden zich geen uitsteeksels of obstakels (zoals drempels, richels die hoger/dieper zijn dan de tenen) in/om de doorgang; - Er is voldoende verlichting en er is zo weinig mogelijk zicht op storende elementen die de dieren kunnen afleiden of laten schrikken (bijv. bewegende voorwerpen, kettingen in de looprichting). De doorgangen mogen door middel van deurtjes tijdelijk worden afgesloten. Dit is uitsluitend toegestaan in geval van de volgende situaties: - Bij besmettelijke ziektes in de getroffen afdeling op vertoon van een dierenartsverklaring of een door de dierenarts ondertekend bezoekverslag. Voor zo lang als nodig is. De varkens dienen gelijkelijk over de ruimte te worden verdeeld om te voldoen aan het voorgeschreven minimum oppervlak, vreetbreedte/aantal vreetplaatsen en aantal drinkplaatsen per vleesvarken; - Tot maximaal 24 uur voor het afleveren van biggen en het permanent afvoeren van varkens naar de slacht.	NVT bij bestaande bouw tot 01-01-2025. Bij nieuw- en/of verbouw doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025: Controleer en noteer bij 10% van de vleesvarkengroepen het aantal vleesvarkens per groep en de oppervlakte per vleesvarken. Indien van toepassing, controleer en noteer of de doorgangen tussen bestaande afdelingen/hokken voldoen aan de voorwaarden. Indien van toepassing, controleer en noteer of de doorgangen alleen gesloten worden bij besmettelijke ziektes en afleveren.	Major
V02.3	Oppervlakte per vleesvarken	De minimale beschikbare hokoppervlakte bedraagt: - Groepen tot en met 10: gemiddeld 1,7 m² en geen enkel vleesvarken minder dan 1,65 m² - Groepen van 11 tot en met 19: gemiddeld 1,5 m² en geen enkel vleesvarken minder dan 1,45 m² - Groepen van 20 of meer: gemiddeld 1,3 m² en geen enkel vleesvarken minder dan 1,25 m² De minimale beschikbare buitenuitloop bedraagt 1 m² per vleesvarken.	Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder uitstekende of staande troggen niet meegerekend. De minimale hokoppervlakte en uitloopoppervlakte gelden vanaf opleg opzet tot slacht. Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren mag de oppervlakte per dier 10% minder zijn.	Controleer oppervlakte per dier aan de hand van hokadministratie en hokafmeting. Meet van ieder hoktype de oppervlakte. Noteer beschikbaar oppervlak en afwijkingen.	Critical
V02.3a	Bewegingsruimte per vleesvarken vergroten AANBEVELING	De vleesvarkens beschikken over voldoende bewegingsruimte. - Groepen van 1 t/m 19: gemiddeld 1,8 m² en geen enkel vleesvarken minder dan 1,7 m² oppervlak beschikbaar; - Groepen van 20 t/m 39: gemiddeld 1,6 m² en geen enkel vleesvarken minder dan 1,5 m² oppervlak beschikbaar; - Groepen van 40 of meer: 1,6 m² minus 10% = gemiddeld 1,43 m² per vleesvarken en geen enkel vleesvarken minder dan 1,325 m² oppervlak beschikbaar.	Het gaat om beschikbaar hokoppervlak. Voor de berekening van het beschikbare hokoppervlak wordt de ruimte onder uitstekende of staande troggen niet meegerekend. Het minimale hokoppervlakte geldt vanaf opleg opzet tot slacht. Bij grotere groepen kunnen dieren gebruiksruimte van elkaar 'lenen'. Op die manier wordt het makkelijker voor het varken om een lig-, activiteiten-, vreet- en mestruimte te onderscheiden. Kleinere groepen vleesvarkens zijn toegestaan onder voorwaarde dat er meer oppervlakte per varken beschikbaar is.	Controleer oppervlakte per dier aan de hand van hokadministratie en hokafmeting. Noteer de bevindingen.	Aanbeveling
V03A.3	Dichte vloer vleesvarkens	De vloer is voor minimaal minstens 50% dicht. De dichte vloer is zo veel mogelijk aaneengesloten, maar bestaat uit maximaal twee delen. Bij een groepsgrootte van 40 of meer varkens mag deze uit maximaal drie delen bestaan.	Een aaneengesloten stuk vloer waarop minimaal 1 varken volledig, uitgestrekt kan liggen, geldt als dichte vloer. Een vloer of een gedeelte daarvan, die is voorzien van gierdoorlatende openingen, wordt als dicht beschouwd indien: a. het totaal aan gierdoorlatende openingen niet meer bedraagt dan 5% van de totale oppervlakte van het dichte deel van de vloer, en b. de breedte van gierdoorlatende spleten ten hoogste 10 mm en de doorsnede van ronde gierdoorlatende openingen ten hoogste 20 mm bedraagt. Bijvoorbeeld het zgn. 'Duitse Welzijnsrooster' en wafelroosters voldoen niet aan de eis van een dichte vloer.	Controleer of 50% van het vloeroppervlak dicht is. Noteer afwijkingen de bevindingen.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
V03B.3	Ingestrooide vloer	De vloer is ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel.		Controleer of de vloer is ingestrooid. Noteer type strooisel.	Minor
V03C.3	Oppervlakte buitenuitloop vleesvarkens	De dieren dienen permanent de beschikking te hebben over een buitenuitloop van 1 m ² per vleesvarken, waarvan de uitloop mag maximaal 75% overdekt zijn.	De buitenuitloop kan onverhard, gedeeltelijk verhard of geheel verhard zijn, mag volledig bestaan uit roostervloer en mag maximaal 75% overdekt zijn. Er zijn twee uitzonderingen waarbij 100% overdekking zijn toegestaan: - Alleen indien het regent mag de buitenuitloop tijdelijk, automatisch, op basis van regensensoren 100% worden overdekt. - Indien er naast in de uitloop sprake is van een functioneel varkenstoilet in combinatie met weidegang, aantoonbaar minstens 250 dagen per jaar, wanneer bodem- en weersomstandigheden dit toelaten. Hierbij moet ten minste 25% van de overdekking transparant zijn. Van nature zijn varkens 10-12 uur per etmaal in beweging, dit voorkomt pootgebreken en de frisse lucht voorkomt longafwijkingen.	Controleer of de varkens permanent de beschikking hebben over de buitenuitloop en of deze aan de voorwaarden voldoet. Noteer de oppervlakte en of aan de voorwaarden voldaan wordt.	Critical
V03D.3	Uitzicht buitenuitloop	Er is aan minimaal één zijde van de buitenuitloop > 5 m uitzicht.	Voor uitzicht direct in een ander hok geldt het volgende: - minimaal de helft van één wand tussen hokken moet uitzicht bieden voor varkens om een ander hok in te kunnen kijken, of; - minimaal één kwart van twee wanden tussen hokken moet uitzicht bieden voor varkens om een ander hok in te kunnen kijken. Daarnaast dient er bij uitzicht direct in een ander hok ook een vrije ruimte van >5m naast/voor de buitenuitloop te worden behouden. Wanneer uitzicht wordt geboden via de wand naar de vrije ruimte, dus niet direct een ander hok in, dient er uitzicht te zijn over de volledige lengte. In de vrije ruimte van >5m mogen geen gebouwen, uitlopen of andere obstakels aanwezig zijn.	Controleer het uitzicht vanuit de buitenuitloop. Noteer de bevindingen.	Minor
V04	Mestplaats vleesvarkens.	De mestplaats moet zo uitgevoerd zijn dat deze de vleesvarkens voldoende grip geeft. De mestplaats bestaat bijvoorbeeld uit geprofileerd metaal of betonrooster. Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025, geldt: - bij aanschaf van specifiek een betonnen vloer dat deze aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60 moet voldoen; - bij een mestplaats die bestaat uit een dichte vloer dat deze wordt ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel.	De mestplaats bestaat bijvoorbeeld uit geprofileerd metaal of betonrooster.	Controleer en noteer of de mestplaats de vleesvarkens voldoende grip geeft. Noteer het type materiaal van de mestplaats. Indien van toepassing, controleer en noteer bij nieuw- en/of verbouw, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025, of een betonnen vloer bij aanschaf voldoet aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60 (uit certificaat bij vloer te halen) en of een mestplaats die bestaat uit een dichte vloer is ingestrooid met stro of vergelijkbaar strooisel.	Minor
V05.3	Vreetbreedte-trogvoeding	Bij voeding via een trog is de vreetbreedte minimaal 35 cm per vleesvarken.	Bij trogvoeding wordt het voer zo aangeboden dat alle vleesvarkens tegelijkertijd kunnen eten.	Controleer of er per dier 35 cm vreetplaats beschikbaar is. Noteer de bevindingen.	Minor
V05.3a	Vreetplaatsen vleesvarkens eetmomenten	Bij meerdere eetmomenten per dag (niet ad libitum) kunnen alle vleesvarkens tegelijk eten. Bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026 (datum in werking-treden criteria), doch uiterlijk met ingang van 01-01-2030.	Dit betreft naast brijvoer bijvoorbeeld ook sensorvoeding.	Controleer en noteer bij nieuw- en/of verbouw na 02-05-2026 (datum in werking-treden criteria), doch uiterlijk vanaf 01-01-2030 of voldoende vreetplaatsen aanwezig zijn.	Minor
V05a	Aantal vreetplaatsen bij individuele of ad libitum voeding	Bij individuele of ad libitum voeding is er minstens 1 vreetplaats per 8 vleesvarkens. Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 geldt minstens 1 vreetplaats per 8 vleesvarkens.	NVT bij voerstations.	Controleer aantal vreetplaatsen bij individuele of ad libitum voeding. Controleer bij nieuw- of verbouw of het aantal vreetplaatsen voldoet. Noteer de bevindingen. NVT bij voerstations.	Minor
V05b.3	Vreetbreedte vleesvarken bij individuele of ad libitum voeding	Bij trogvoeding, individuele of ad libitum voeding is de vreetplaatsbreedte 30,0 cm breed te zijn per vreetplaats. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2045 2030 is de vreetbreedte minimaal 35 cm.	Bij trogvoeding wordt het voer zo aangeboden dat alle vleesvarkens tegelijkertijd kunnen eten. Vanaf 01-01-2030 wordt enkel de binnenlengte tussen afscheiders gemeten om de vreetbreedte te beoordelen. Dit geldt ook voor de buitenste plaatsen, de hoek wordt niet meegeteld. Bij ronde voerbakken wordt de binnenlengte tussen afscheiders berekend door de omtrek minus de som van de breedte van alle afscheiders tezamen, te delen door het aantal voerplaatsen.	Controleer en noteer vreetbreedte per vreetplaats.	Minor
V05c.3	Aantal drinkplaatsen	Er is minimaal 1 werkende drinkplaats per 10 vleesvarkens. Bij met brij gevoerde vleesvarkens kan worden volstaan met 1 drinknippel per 20 vleesvarkens.		Controleer en noteer het aantal vleesvarkens per drinkplaats.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
V05d.3	Minimaal 2 drinkplaatsen AANBEVELING	In groepshuisvesting zijn ongeacht de groepsgrootte, minimaal 2 werkende drinkplaatsen gelijktijdig beschikbaar, aanwezig. Houdt een afstand van 50-60 cm tussen drinkpunten.	Met de beschikbaarheid van 2 drinkplaatsen wordt voorkomen dat een dier niet kan drinken wanneer een dier hoger in rang de drinkplaats blokkeert.	Controleer en noteer of er minimaal 2 werkende drinkplaatsen gelijktijdig beschikbaar aanwezig zijn. Controleer of de afstand tussen de drinkpunten voldoet.	Aanbeveling
V07	Hokverrijking voor vleesvarkens	Vleesvarkens krijgen verrijkmateriaal aangeboden.	Voor een beschrijving waar verrijkmateriaal aan moet voldoen, zie criterium AH07. - Ruwvoer is heel geschikt als verrijkmateriaal. Dit wordt bij voorkeur op een dichte vloer verstrekt. Er moet minstens 2 keer per dag 20 gram stro/luzerne/scm/graskuil per dier gegeven worden. - Andere opties zijn verstrekking in een ruif, metalen aardappelmand of een strokoker. Bij een strokoker moet er op gelet worden dat deze niet te strak is afgesteld en dat de briketten voldoende onder uit de koker steken (1,5 cm of meer). De briket moet van een kwaliteit zijn dat de varkens er kauwbare brokken af kunnen bijten zonder dat het materiaal direct verpulvert. - Er moet voor gewaakt worden dat een enkel dier het materiaal 'in beslag' kan nemen waardoor het voor de hokgenoten zijn effectiviteit verliest.	Controleer en noteer verrijkmateriaal.	Minor
Transport					
T00A.3	Aangevoerde varkens	De varkens aangevoerd op het varkensbedrijf zijn afkomstig van bedrijven welke gecertificeerd zijn voor Beter Leven keurmerk varken 3 sterren of van bedrijven welke biologisch gecertificeerd zijn.	Met uitzondering van aangevoerde gelten/beren. Deze dieren mogen van niet Beter Leven ⁽¹⁾ gecertificeerde bedrijven, bijvoorbeeld uit het buitenland, worden aangevoerd. Met uitzondering van aangevoerde biggen voor nieuwe, opstartende 3 sterren bedrijven. Deze startende bedrijven mogen niet Beter Leven ⁽¹⁾ gecertificeerde biggen aanvoeren onder de volgende voorwaarden: Dit mag maximaal de eerste 6 maanden (gerekend vanaf de eerste aanvoer). Het aantal biggen dat onder niet Beter Leven ⁽¹⁾ mag worden aangevoerd is in totaal maximaal het aantal BLK dierplaatsen van de doelcategorie van het nieuwe, opstartende 3 sterren bedrijf waarvoor de biggen zijn aangevoerd. Dit houdt dus in dat de stal(len) één keer gevuld mag/mogen worden met niet Beter Leven ⁽¹⁾ biggen, eventueel verdeeld over meerdere aanvoeren over een periode van (de eerste) 6 maanden. Daarna dienen alle aangevoerde biggen ten allen tijden BLK 3 sterren waardig of biologisch gecertificeerd te zijn. ⁽¹⁾ Aanvoer van Beter Leven 1 en 2 sterren gecertificeerde bedrijven is ook toegestaan. Indien een varkensbedrijf besluit te stoppen met BLK en het bedrijf voert op enig moment niet-BLK biggen aan, zie criterium UIT09 onder welke voorwaarden de nog aanwezige BLK waardige biggen en/of vleesvarkens voor een bepaalde periode worden afgeleverd/afgevoerd als BLK waardig.	Controleer certificaat BLK varken 3 sterren of biologisch certificaat van aanvoerende bedrijven. Noteer de UBNs van de aanvoerende bedrijven. NVT bij fokgelten/beren en bij biggen op nieuwe, opstartende 3 sterren bedrijven. Controleer bij nieuwe, opstartende 3 sterren bedrijven of er niet meer 1 ster/2 sterren/niet-BLK biggen zijn aangevoerd dan het aantal BLK dierplaatsen van de doelcategorie, over een periode van maximaal de eerste 6 maanden.	Critical-Major
T00B	Afnemende slachterijen	De varkens worden geleverd slachterijen die zijn goedgekeurd / gecertificeerd voor de bijbehorende Beter Leven scope (BLK varken en het bijbehorende aantal sterren).	Als de afnemer niet is goedgekeurd / gecertificeerd voor de bijbehorende Beter Leven scope moeten de dieren worden afgewaardeerd naar niet-Beter Leven keurmerk of naar een Beter Leven scope waarvoor de afnemer wel is gecertificeerd/goedgekeurd	Controleer de administratie. Noteer de naam en plaats van de afnemende slachterij(en). Noteer per afnemer of deze is goedgekeurd/gecertificeerd is voor de bijbehorende Beter Leven scope (BLK varken en aantal sterren). Zo nee, controleer en noteer of de dieren worden afgewaardeerd tot niet-BLK of een Beter Leven scope waarvoor de afnemer wel is goedgekeurd / gecertificeerd.	Minor
IT01	Deelname aan een vee-transport kwaliteitsborgingssysteem	De Beter Leven-waardige varkens worden uiterlijk een jaar na (datum vaststelling criteria) getransporteerd door een vee-transporteur gecertificeerd voor Quality Livestock Transport voor varkenstransport of een daaraan gelijkwaardig systeem.	Voor meer toelichting en de bijbehorende documenten zie: https://vee-logistiek.nl/focus-vee-logistiek/erkenningssystemen/quality-livestock-transport-qlt-varkens	Controleer middels de administratie of de varkens zijn getransporteerd door een QLT gecertificeerde vee-transporteur of een daaraan gelijkwaardig systeem. Noteer de bevindingen.	Minor
T02	Elektrische veedrijvers	Er worden op het varkensbedrijf geen elektrische veedrijvers gebruikt.	Er zijn geen elektrische veedrijvers op het bedrijf voorhanden.	Controleer en noteer of er geen elektrische veedrijvers voorhanden zijn op het bedrijf en noteer met welke alternatieven gewerkt wordt.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
T03	Laadhelling,-klep, lift of laadvloer	Laadhelling, -klep, -lift of -vloer moet zijn voorzien zijn van: - klampen tegen uitglijden, - zijwanden en -spijlen om te voorkomen dat varkens er van af kunnen vallen. -Laadklep/-helling hebben een maximale hoek van 20% / 11". Uiterlijk met ingang van 01-01-2020 zijn vee-transportwagens zijn uitgerust met een laadlift of een verstelbare laadvloer.		Controleer, indien er tijdens de BLK controle dieren worden geladen, en noteer of de hellinghoek van de laadkleppen en of de uitvoering van de laadvloeren en -kleppen voldoen. Noteer de bevindingen.	Minor
T04	Nuchter	De vleesvarkens worden nuchter afgeleverd.	Nuchter betekent dat de laatste voerverstrekking plaatsvindt vóór 16:00 uur op de dag vóór (de dag van) aflevering. De voerverstrekking mag 6 uur voor het geplande vertrek van de boerderij gestopt worden. Om de juiste mate van nuchterheid te bereiken, wordt het tijdstip van de laatste voerverstrekking afgestemd tussen veehouder en slachterij.	Controleer en noteer bij de veehouder of er schriftelijke afspraken zijn gemaakt met de slachterij over het nuchter afleveren van de vleesvarkens, de laatste voerverstrekking vóór 16:00 op de dag voor aflevering heeft plaatsgevonden.	Minor
T05	Transportduur <u>gespeende</u> biggen	Het transport van biggen mag niet langer duren dan 6 uur. De afstand waarover gespeende biggen vervoerd mogen worden, is niet langer dan 280 km.	Transportduur blijkt uit transportdocumentatie in de administratie. Deze documentatie moet minstens een jaar bewaard worden. De transporttijd start bij het inladen van het eerste dier en eindigt bij het uitladen van het laatste dier. De transportafstand van maximaal 280 km komt overeen met een maximale transportduur van 4 uur, uitgaande van een gemiddelde snelheid van 70 km per uur op basis van de EFSA (European Food Safety Authority) richtlijnen voor vee-transport. De transportafstand tussen het varkensbedrijf van geboorte en het bedrijf van afmesten dient gecontroleerd te worden op basis van Routenet.nl met een truck van 40T geselecteerd als voertuig.	Bereken via de website Routenet voor een transportwagen de afstand tussen het bedrijf van geboorte en het ontvangende bedrijf en maak hiermee een inschatting van de bijbehorende transportduur. Controleer transport documentatie. Noteer de transportafstand en de UBN(s) van de herkomst-/bestemmingsbedrijven. N.v.t. indien BLK gespeende biggen naar een niet-BLK bedrijf getransporteerd zijn.	Critical Major
T05A	Transportmiddel gespeende biggen bij meer dan 50 km.	Transport van gespeende biggen over een afstand groter dan 50km vindt uitsluitend plaats met gesloten, klimaat gestuurde veewagens, om biggen vitaler af te leveren. Verplicht vanaf 01-01-2020.	Transport methode (gesloten, klimaat gestuurde veewagen) blijkt uit transportdocumentatie. Deze documentatie moet minstens 1 jaar bewaard blijven. De transportafstand tussen de veehouderijbedrijven dient gecontroleerd te worden op basis van Routenet.nl met een truck van 40T geselecteerd als voertuig.	Bij transport over meer dan 50 km controleer en noteer of er een gesloten, klimaat gestuurde wagen is gebruikt op basis van de transportdocumentatie. Noteer de transportafstand en de UBN(s) adres van het herkomst-/bestemmingsbedrijf. N.v.t. bij transport korter dan 50 km.	Minor
T06.3	Transportduur slachtvarkens	Het transport van slachtvarkens mag niet langer duren dan 6 uur. De afstand waarover slachtvarkens worden vervoerd is niet langer dan 420 km.	Transportduur blijkt uit transportdocumentatie in de administratie. Deze documentatie moet minstens een jaar bewaard worden. De transporttijd start bij het inladen van het eerste dier en eindigt bij het uitladen van het laatste dier. De transportafstand van maximaal 420 km komt overeen met een maximale transportduur van 6 uur, uitgaande van een gemiddelde snelheid van 70 km per uur op basis van de EFSA (European Food Safety Authority) richtlijnen voor vee-transport. De transportafstand tussen het veehouderijbedrijf en slachthuis dient gecontroleerd te worden op basis van Routenet.nl met een truck van 40T geselecteerd als voertuig.	Bereken via de website Routenet voor een transportwagen de afstand tussen de varkenslocatie en de slachterij. Controleer transport documentatie. Noteer de transportafstand en de naam en adres van de slachterij. N.v.t. indien BLK slachtvarkens zijn afgewaardeerd naar niet-BLK.	Critical Major

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Aanbevelingen plateau's bij speenbiggen en vleesvarkens					
PL01	Plateau bij speenbiggen en vleesvarkens	Bij speenbiggen en vleesvarkens kunnen plateau's worden gebruikt om aan de minimum oppervlakte per speenbig/vleesvarken te voldoen. Plateaus in het kraamhok zijn niet toegestaan. Het is niet verplicht om plateaus te hebben. Indien er wordt gebruik gemaakt van plateau's dienen deze plateau's dienen, op termijn, aan de onderstaande criteria aanbevelingen te voldoen. In de huidige versie 2.1 zijn deze criteria aanbevelingen, en is er geen sanctie als hier niet aan wordt voldaan. De verwachting is dat in de volgende versie (3.0) van de criteria een sanctie wordt toegevoegd. Nieuwe plateau's, die na het definitief vaststellen van de volgende versie (3.0, incl. sancties), worden gerealiseerd dienen aan de onderstaande criteria te voldoen. NVT bij plateau's die voor het vaststellen van de volgende versie van de criteria (3.0 incl. sancties) zijn gerealiseerd. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.	De loopplank mag niet worden meegeteld als beschikbaar oppervlak voor de dieren. De ruimte onder de loopplank (als de hellingshoek van de loopplank met de begane grond 20° of groter is) mag wel worden meegeteld als beschikbaar oppervlak.	Registreer Controleer en noteer of en bij welke diercategorieën indien er gebruikt wordt gemaakt van plateau's.	Minor
PL02	Gewichtsbelasting plateau AANBEVELING	Constructie plateau is bij: - speenbiggen: minimaal berekend op 130 kg/m² - vleesvarkens: minimaal berekend op 200 kg/m² Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.	Maximale doorbuiging is 1/250e met een maximum van 12 mm.	Controleer en registreer noteer per diercategorie de gewichtsbelasting plateau op basis van specificaties van de constructie.	Minor
PL03	Minimale afstand begane grond tot onderkant plateau AANBEVELING	De afstand van de begane grond tot aan de onderkant van het plateau is tenminste: - 0,9 m bij een plateaubreedte van 0,9-1,5 m - 1,2 m bij een plateaubreedte > 1,5 m Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.		Controleer en registreer noteer de breedte en bijbehorende hoogte van het plateau.	Minor
PL04	Vloeroppervlakte van het plateau AANBEVELING	Het plateau beslaat maximaal 40 % van het vloeroppervlak op de begane grond Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.		Controleer en registreer noteer hoeveel procent van het vloeroppervlakte het plateau beslaat.	Minor
PL05	Afstand tussen plateau en plafond AANBEVELING	De afstand tussen het plateau en het plafond is overal tenminste 0,9 m, en op het hoogste punt van het plafond tenminste 1,5 m. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.		Controleer en registreer noteer de afstand tussen plateau op plafond. Op het laagste en het hoogste punt van het plafond.	Minor
PL06	Afschot plateau AANBEVELING	Het plateau mag over de breedte een afschot hebben van maximaal 5 % en over de lengte van maximaal 10 %. Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.		Controleer (bijvoorbeeld d.m.v. een gradenmeter op de digitale afstandsmeet) en registreer noteer het afschot van het plateau over de breedte en de lengte.	Minor
PL07	De breedte van het plateau AANBEVELING	De breedte van het plateau is bij: - speenbiggen: tenminste 0,9 m en maximaal 1,56 m - vleesvarkens: tenminste 1,1 m en maximaal 1,9 m Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.	Deze maten zijn inclusief eventuele (ventilatie-/mest)spleten.	Controleer en registreer noteer per diercategorie de breedte van het plateau.	Minor

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
PL08	De lengte van het plateau AANBEVELING	De lengte van het plateau is bij: - speenbiggen: tenminste 1,5 m. - vleesvarkens: tenminste 2,5 m. <u>Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>		Controleer en <u>registreer noteer per diercategorie</u> de lengte van het plateau.	<u>Minor</u>
PL09	Vloeruitvoering plateau AANBEVELING	De vloer van het plateau is dicht. <u>Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>	De vloer van het plateau is dicht, met uitzondering van: a. aan beide uiteinden van het plateau is een rooster over de gehele breedte van het plateau toegestaan bij: - speenbiggen: van maximaal 0,6 m - vleesvarkens: van maximaal 1,0 m b. bij het vloergedeelte bij de loopplank is een rooster over de gehele breedte van het plateau toegestaan: - speenbiggen: van maximaal 0,6 m - vleesvarkens: van maximaal 1,0 m c. aan de muurzijde van plateau is over de gehele lengte een rooster toegestaan bij: - speenbiggen: van maximaal 0,2 m en 0,3 m als er geen ventilatie- mestspleet wordt toegepast. - vleesvarkens: van maximaal 0,3 m en 0,4 m als er geen ventilatie- mestspleet wordt toegepast. d. langs de muurzijde is een ventilatie- mestspleet toegestaan bij: - speenbiggen: van minimaal 5 cm en maximaal 6 cm - vleesvarkens: van minimaal 8 cm en maximaal 8 10 cm e. de loopplank mag zowel dicht als met spleten worden uitgevoerd met bij: - speenbiggen: spleten van 10-12 mm - vleesvarkens: spleten van 10-18 mm.	Controleer of de vloer dicht is, incl. de opgenomen uitzonderingen. <u>Noteer de bevindingen.</u>	<u>Minor</u>
PL10	Materiaal plateau dichte vloer AANBEVELING	Het plateau dient zo te zijn uitgevoerd dat deze de speenbiggen of vleesvarkens voldoende grip geeft, bijvoorbeeld geprofileerd metaal, ruw kunststof, ruw composiet of beton. <u>Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>		Controleer <u>en noteer</u> of de vloer voldoende ruw is uitgevoerd. <u>Noteer het registreer</u> -type materiaal.	<u>Minor</u>
PL11	Balustrade plateau AANBEVELING	Het plateau is voorzien van een balustrade die met spijlen en bij: - speenbiggen: minimaal 0,5 m hoog is - vleesvarkens: minimaal 0,6 0,7 m hoog is <u>Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>	Bij voorkeur worden er horizontale spijlen gebruikt met minimaal 2 spijlen met de onderste spijl op een hoogte van 0,2 m bij speenbiggen en 0,2-0,3 bij vleesvarkens. En de bovenste spijl op 0,5 m (gemeten aan bovenkant buis) bij speenbiggen en 0,7 m bij vleesvarkens. Verticale spijlen zijn ook toegestaan.	Controleer en <u>registreer noteer per diercategorie</u> de aanwezigheid en hoogte balustrade en controleer horizontale of verticale spijlen.	<u>Minor</u>
PL12	Breedte loopplank/-trap AANBEVELING	De loopplank/-trap waarmee de biggen/varkens het plateau kunnen bereiken is (inclusief evt. scharnierpunten) bij: - speenbiggen: minimaal 0,60 m breed - vleesvarkens: minimaal 0,75 m breed <u>Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>		Controleer en <u>registreer noteer per diercategorie</u> de breedte van de loopplank/-trap.	<u>Minor</u>
PL13	Hellingshoek loopplank/-trap AANBEVELING	De hellingshoek van de loopplank/-trap is maximaal 30° t.o.v. de begane grond; <u>Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>		Controleer <u>en noteer</u> de hellingshoek van de loopplank/-trap t.o.v. de begane grond.	<u>Minor</u>
PL14	Horizontale oploop bij parallelle loopplank/-trap AANBEVELING	Als de loopplank/-trap parallel (niet haaks) tegen het plateau is geplaatst dient er een horizontale oploop richting het plateau te zijn <u>Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>	Deze oploop is bij: - speenbiggen: minimaal 0,70 m x 0,70 m - vleesvarkens: minimaal 0,75 m x 0,75 m, en en voorzien van een balustrade conform de eisen vermeld bij PL11 balustrade plateau.	Controleer en <u>registreer noteer per diercategorie</u> of er een haakse of parallelle loopplank/-trap is. Controleer en <u>noteer registreer</u> bij een parallelle loopplank/-trap de aanwezigheid en afmeting van de horizontale oploop en hoogte van de balustrade.	<u>Minor</u>
PL15	Dwarslatten AANBEVELING	Op de loopplank zijn dwarslatten bevestigd. <u>Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>	Bij speenbiggen: op een onderlinge afstand van 5 tot 10 cm (tussen de latten gemeten). De dwarslatten hebben: - een hoogte van tussen de 2 en 4 cm, en - een breedte van tussen de 4 2 en 5 cm	Controleer en <u>registreer noteer</u> de aanwezigheid, onderlinge afstand, hoogte en breedte van de dwarslatten.	<u>Minor</u>

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
PL16	Balustrade loopplank/-trap AANBEVELING	Aan één zijde van de loopplank/-trap dient een balustrade te zijn met een hoogte van minimaal 50 cm. <u>Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>		Controleer en registreer <u>noteer de</u> aanwezigheid en hoogte van een balustrade aan min. één zijde van de loopplank/-trap.	Minor
PL17	Op-/afstap loopplank/-trap AANBEVELING	Onder- en bovenaan de loopplank mag een op- en/of afstap zijn bij: - speenbiggen: van maximaal 10 cm - vleesvarkens: van maximaal 15 cm. <u>Bij nieuw- of verbouw na 02-05-2026, doch uiterlijk vanaf 01-01-2030.</u>		Controleer en registreer <u>noteer per</u> <u>diercategorie</u> de aanwezigheid en <u>afstand</u> <u>hoogte</u> van een af- en/of opstap.	Minor
Aanvullend					
A00	Aantal dieren	Tijdens de jaarlijkse controle worden per diercategorie het aantal BLK dierplaatsen en het aantal aanwezige dieren vastgelegd. <u>Als er veranderingen in de capaciteit worden doorgevoerd na de vorige controle, dan dient het aantal BLK dierplaatsen en het aantal aanwezige dieren tijdens de huidige controle opnieuw te worden berekend en vastgelegd.</u>	Hiervoor wordt bij de ingangscontrole, en bij nieuw-/verbouw, de verschillende typen hokken/afdelingen van het bedrijf door de BLK controleur opgemeten. Op basis van deze oppervlakte per type hok/afdeling bepaalt de BLK controleur het totale oppervlakte per diercategorie op het bedrijf. Op basis van de benodigde oppervlakte per diercategorie, zoals vastgelegd in de BLK criteria, bepaalt de controleur vervolgens het totale aantal BLK dierplaatsen per diercategorie voor het bedrijf.	Noteer aantal BLK dierplaatsen en het aantal aanwezige dieren. Op basis van metingen van de verschillende hokken/afdelingen en de BLK oppervlakte criteria per diercategorie.	
A00A	Aantal BLK guste, dragende of kraamzeugenplaatsen	Het aantal BLK guste, dragende of kraamzeugenplaatsen is:		Noteer aantal BLK guste, dragende of kraamzeugenplaatsen	
A00A1	Aanwezig aantal guste, dragende of kraamzeugen	Het aantal aanwezige guste, dragende of kraamzeugen is:		Noteer aantal aanwezige guste, dragende of kraamzeugen	
A00B	Aantal BLK berenplaatsen	Het aantal BLK berenplaatsen is:		Noteer aantal BLK berenplaatsen	
A00B1	Aanwezig aantal beren	Het aantal aanwezige beren is:		Noteer aantal aanwezige beren.	
A00C	Aantal BLK vleesvarkensplaatsen	Het aantal BLK vleesvarkensplaatsen is:		Noteer aantal BLK vleesvarkens plaatsen	
A00C1	Aanwezig aantal vleesvarkens	Het aantal aanwezige vleesvarkens is:		Noteer aantal aanwezige vleesvarkens	
A00D	Aantal BLK opfokzeugen- of -berenplaatsen 20-50 kg en BLK opfokzeugenplaatsen 50 kg of meer	Het aantal BLK opfokzeugen- of -berenplaatsen 20-50 kg en BLK opfokzeugenplaatsen 50 kg of meer is:		Noteer aantal BLK opfokzeugen- of -berenplaatsen (20-50 kg) en BLK opfokzeugenplaatsen (50 kg of meer)	
A00D1	Aanwezig aantal opfokzeugen of beertjes van 20-50 kg en opfokzeugen van 50 kg of meer	Het aantal aanwezige opfokzeugen of beertjes van 20-50 kg of opfokzeugen van 50 kg of meer is:		Noteer aantal aanwezige opfokzeugen of beertjes van 20-50 kg of opfokzeugen van 50 kg of meer	
A00E	Aantal BLK biggenplaatsen tot 20 kg	Het aantal BLK (speen)biggen plaatsen tot 20 kg is:		Noteer aantal BLK (speen)biggen plaatsen tot 20 kg	
A00E1	Aanwezig aantal biggen tot 20 kg	Het aantal aanwezige (speen)biggen tot 20 kg is:		Noteer aantal aanwezige (speen)biggen tot 20 kg	